



Α. ΔΟΥΜΑΣ

Β. Ούγκω

Ε. ΖΥΖΟΣ

Ρ. ΕΑΝΑ

ΕΘΝΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Γ. ΜΟΝΤΕΣΚΙΕ

ΦΕΒΑΛ

ΜΕΡΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΠΕΡΙΘΑΙΝΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΚΤΟΝ ΦΥΛΛ Η'.

ΙΟΥΝΙΟΣ 1871

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΥΠΑΛΔΟΣ

ΚΑΠΕΛΕΤΟΣ

Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1868 ὀλιγάριθμος συνοδία προέπεμπεν εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν τὸν Ἰωάννην Καπελέτον. Οὔτε πομπαὶ καὶ παρατάξεις ἐγένοντο, οὔτε οἱ μετὰ στόμφου καὶ πλήρεις ψευδῶν ἐγκωμίων συνήθεις ἐπικτήθειαι λόγοι ἀπηγγέλθησαν, οὔτε περικαλλὴ μνημεία ἐπὶ τοῦ τάφου ἢ εἰς μνήμην αὐτοῦ ἀνηγέρθησαν. Ὁ Καπελέτος δὲν ἦτο πλούσιος, δὲν ἦτο ἐκ τῶν δυνατῶν τῆς ἡμέρας, καὶ ἡ κηδεία αὐτοῦ ἦτο ταπεινὴ, πενιτὴ, ἄσχημος. Εἶναι σύνθηρος ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀρετὴ νὰ περιφρονῆται, ὁ πατριωτισμὸς νὰ παροραῖται, αἱ πρὸς τὴν πατρίδα Ουσίχι νὰ λησμονῶνται. Ἀλλ' ἐνῶ ἀγνώμων ἢ Ἑλλὰς ἀφίνει νὰ περιέρχωνται εἰς λίθην τὰ ὀνόματα ἐκείνων οἵτινες ἐαυτοὺς ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος προσήνεγκον, ἐνῶ οὐδεμίαν περιβαλψίς, οὐδέ σμικρὸν τι εὐγνωμοσύνης τεκμήριον ἀπεδόθη εἰς τοὺς γενναίους καὶ κρατερώς τὸν πολύμοχλον κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας ἀγῶνα διεξαγαγόντας, καὶ τὸ μέγα τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔργον τελέσαντας, τὰ πεπολιτισμένα τῆς ἐσπερίας ἔθνη Ουαμασταὶ τῶν εὐγενῶν πράξεων καὶ τῶν μεγάλων κατορθωμάτων σπεύδουσι νὰ περιλαμβάνωσιν εἰς τὰς ἀθανάτους τῆς ἱστορίας σελίδας τὰ ἐνδοξα ταῦτα ὀνόματα, ἅπερ ἡ Ἑλλὰς εἰς ἐντελὴ κατέλιπε λίθη. Ὁ Καπελέτος ἀπέθανε καὶ ἡ κο-

νις, ἥτις ἐκαλύψε τὰ ὀστέα του, ἐκάλυψεν ὡσαύτως διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν μνήμην αὐτοῦ· πρὶν ὅμως ἀποθάνῃ ἢ ἐν Γενεύῃ ἐκλιδομένη βιογραφικὴ ἐφημερίς τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν ἐκτιμῶσα τὰς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὰς ἀπεθανάτισε τὸ ὄνομά του δημοσιεύσασα τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ, ἣν μεταφράζομεν ἤδη ποιῶντες οὕτω γνωστὰς εἰς τοὺς Ἕλληνας διὰ τῶν ξένων τὰς μεγάλας καὶ πατριωτικὰς πράξεις ἐνὸς γενναίου τῆς πατρίδος τέκνου.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ τῆ 29 Σεπτεμβρίου 1870.

Ὁ Ἰωάννης Καπελέτος ἐγεννήθη τὸ 1806 ἐν Κεφαλληνίᾳ τῆ μεγίστη τῶν Ἰονίων νήσων· ἡ οἰκογένειά του δὲν ἐκέκτητο μεγάλην περιουσίαν. Νέος ἔτι ἀπώλεσε τὸν πατέρα του· ἀλλὰ χάρις εἰς τὰς φροντίδας καὶ εἰς τὴν φιλόστοργον μέριμναν τοῦ πατρικοῦ θεοῦ του, ἀφοῦ ἐπεραίωσε ἐν τῇ γενεθλίῳ χώρᾳ τὰς προκαταρκτικὰς αὐτοῦ σπουδὰς, μετέβη εἰς Ἰταλίαν ὅπως προκτιθήσεται τὰς ἀναγκαίας γνώσεις διὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου, εἰς ὃ ἐκ φύσεως προωρίζετο. Διακούσας τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τῆς νομικῆς ἐπιστήμης ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Παδοῦνης, ἐν τῷ τῆς Βονωνίας, τελευταῖον ἐν τῷ τῆς Πίζης ἐγένετο διδάκτωρ τοῦ δικαίου ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1826. Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἐπομένου ἔτους ὁ Ἰωάννης Καπελέτος μετέβη εἰς Παρίσιον· ἐνθα διαμείνας δύο περίπου ἔτη ἐφοίτα εἰς τὴν νομικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἀκροῶτο ἐν τῇ Σοιζόνῃ καὶ τῷ Γαλλικῷ

πανδιδαστηρίω (college de France) των σχετικών προς ή έμελλε να διατρέξη στάδιον παραδόσεων. Κατά την εποχήν ταύτην έληξεν ο πόλεμος της ελληνικής ανεξαρτησίας και ο Ιωάννης Καποδίστριας καλούμενος υπό των εύχων του έθνους ανέλαμβανε τας ήνίας της ελληνικής κυβέρνησεως.

Επανελθών εις Επτανήσον ο Καπελέτος διέμεινε μήνας τινας εν τή πατρίδι αυτού, εν ή εκκλούν αυτόν ή φιλοστοργία τρυφεράς μητρός και ή αγάπη σεβαστού Θείου· είτα μετέβη εις το ελληνικον κράτος, ένθα είχεν ήδη ψηφισθή και επικυρωθή υπό του προέδρου Καποδιστρίου ο πρώτος δικαστικός οργανισμός.

Ο Καπελέτος και τοι νεώτατος διωρίσθη παραχρήμα γενικός εισαγγελεύς παρά τοις έφεταίς του Αιγαίου πελάγους διατελέσας τοιοῦτος μέχρι του αϊφνίδου θανάτου του κυβερνήτου και της εξώσεως των διαδεχθεσών αυτόν προσωρινών κυβερνήσεων.

Ελευούσης είτα της Βυραδικής δυναστείας εν Ελλάδι και καθιερθεντος του νέου οργανισμού των δικαστηρίων διωρίσθη εισαγγελεύς εν τινι Πρωτοδικείω. Αλλά δεν έδέχθη προτιμήσεως να εξασκή εν τή πόλει των Αθηνών το δικηγορικόν επαγγελμα.

Ολίγον έπειτα, ο ύπουργός της δικαιοσύνης επιθυμών να χρησιμοποιήση τὰ φώτα και την ικανότητα του νέου Καπελέτου, διώρισεν αυτόν μέλος του έφετείου Αθηνών, και, μήνας τινας μετά ταῦτα, μέλος του Αρείου Πάγου. Η ανεξαρτησία και ή ανεκτικότης του χαρακτήρος του νέου Καπελέτου έθεωροῦντο ούχι εύνοϊκός υπό της αὐλῆς των Αθηνών, και έποτέ εν τινι αξιομνημονεύτω περιστάσει ο συγγενής του νέου Αρειοπαγίτου δημοσιογράφος Κ. Λεβιδης συντάκτης της Ελπίδος, υπήρξε τή αντικείμενον των καταδιωγμών της Αὐλῆς, ο ύπουργός της δικαιοσύνης, γενόμενος όργανον των αλόγων αὐτῆς άπειτήσεων, ήθέλησε ν' άπομακρύνη τον Καπελέτον εκ της εν τῷ Αρειῷ Πάγῳ θέσεως αὐτοῦ, ως ένδιαφερόμενον διόθεν ύπερ του συγγενούς του: Οθεν διώρισεν αὐτόν πρόεδρον του Πρωτοδικείου Πατρῶν. Αλλά ο Καπελέτος μη άνυχομένος να βλε-

πη εν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ εξευελιζομένην την ανεξαρτησίαν των ελληνικῶν δικαστηρίων έσπευσε να παραιτηθῆ της νέας ταύτης θέσεως.

Ιδιωτεύων τότε ο Καπελέτος έζηκολούθησε συγκαρῶν, εν γένει μὲν ύπερ του τύπου, ιδίως δὲ ύπερ των έφημεριδων της αντιπολιτεύσεως, ωι εις εκ των σφόδρα την Κυβέρνησιν του Οθωνος αντιπολιτευομένων. Ο Καπελέτος έλαβε μέρος ενεργῶν εις την επανάστασιν του σεπτεμβρίου του 1843 κατά του άπλιτισμού του βασιλέως. Διό, τὸ πρώτον μετά την νύκτα της 3η. του μηνός τουτου έλθον εις τὰ πράγματα ύπουργοίεν προσεκάλεσεν αὐτόν ν' αναλάβη την εν τῷ Αρειῷ Πάγῳ θέσιν αὐτοῦ διορίσαν αὐτόν συνάμα και καθηγητήν της ποινικῆς δικονομίας εν τῷ Οθωνείῳ Πανεπιστημίῳ· άλλ' αὐτός δεν έδέχθη.

Οιλογενειακκί περιστάσεις και ο θάνατος του Ο.ίου του ήνάγκασαν τον Καπελέτον να επανέλθῃ ες Κεφαλληνίαν, ένθα δέμειε πλέον ή ύσον αὐτός κλιπίζεν. Εκεί εύρισκόμενος οχι ολίγον συνετελεσεν, εις τὸ να διαδοθῆ και αναπτυχθῆ ή κατά της Αγγλικῆς προστασίας αντίδρασις κηρυχθείς και αναγνωρισθείς ως εις των αρχηγῶν (1) του Ριζοσπαστικού κόμματος, όπερ είχεν ήδη σχηματισθῆ. Η Γαλλική επανάστασις του 1848, τὸ μέγα εκείνο γεγονός, όπερ διέσεισε μέχρι Οεμελίων τὰς αρχαίας ευρωπαϊκὰς κοινωνίας και προκήρυξεν την μεγάλην αρχήν των εθνικότητων, αντίχρησεν εις Κεφαλληνίαν, ένθα

1) Ως πρώτιστοι αρχηγοί του Ριζοσπαστικού κόμματος θεωροῦντοσαν πάντοτε ο Ιωσήφ Μομφερράτος και ο Πήλιος Ζερβός· τούτοις δ' έπείθετο ο Καπελέτος, ο Π. Λεβιδης και τινες άλλοι. Την παρατήρησιν ταύτην κρίνομεν άναγκαίαν, καθόσον εν ταις έφημερίαις πολλοίς παραμυθεύονται τὰ γεγονότα και παρίστανται ως αρχηγοί εκείνοι, είντινες επί του θαινου του Ριζοσπαστικού κόμματος άγνωστος δεν ήσαν ούτε άπλοι στρατιώται.

Ο άγών του Ριζοσπαστισμού κατά της προστασίας έχει δύο περιόδους. Η πρώτη είναι ή εποχή του ήρωϊσμού, της άταπαστονητίας, του μαρτυρισμού· ή δευτέρα είναι ή εποχή της άγυρτίας, της δημοκρατίας, της έλευθέριας. Είς την πρώτην υπήρχον καταπίεσεις, ούκ αλίαι, αὐταί την δεύτεραν εξαπατήσιν βυρασιαίας, ζητωκραυγῆς, διαδηλώσεως. Η πρώτη είναι δράμα· ή δευτέρα είναι κωμωδία. Είς την δεύτεραν ταύτην περιόδον άναγκαστοί τινες ήθνη άρτερες και πρωτελλήται άποκλειόμενοι.

το δημόσιον πνεῦμα παρεσκευάζετο ήδη όπως διὰ παντός μέσου καταπολεμήσῃ την Αγγλικήν προστασίαν. Κατά τον σεπτέμβριον του 1848 ένοπλιον επαναστατικόν κίνημα εξέβραχῆ εν ταις δυσι πόλεσι της Κεφαλληνίας· ήτο τούτο μία άπόπειρα, ήτο ένοπλιος κατά του ξενικού ζυγοῦ διαμαρτύρησις, ήτις φυσικῶ τῷ λόγῳ, δεν έμελλε να θριαμβεύσῃ, άλλ' έμελλε να εξεγείρῃ την κοινὴν γνώσιν ύπερ λαοῦ καταβάλλοντος άγῶνας άπέλπιδας προς άπόσεισιν του ξενικού ζυγοῦ, και έπιθυμοῦντος ν' ανακτήσῃ την ανεξαρτησίαν και εθνικότητά του.

Ο Λόρδος Σειτων μέγας Αρμοστής της αγγλικῆς κυβερνήσεως κατά την εποχήν εκείνην, θέλων να ικανοποιηθῆ όπωςόν της δικαίως τῷ Ιονίου λαοῦ απαιτήσεως έδημοσίευσεν δύο νόμους φιλελευθέρους, τον μὲν περι έλευθερίας του τύπου, τον δὲ περι εκλογῶν των βουλευτῶν. Νέον κοινον βούλιον συνεκλήθη τότε υπό του αντιπροσώπου του Αγγλικῆς στέμματος. Ο Καπελέτος όστις, μετά την έξοδον αὐτοῦ εκ τῷ δεσμωτηρίῳ, ένθα είχε καθισχθῆ ως αρχηγός του κινήματος του 1848, είχε μεταβῆ εις Αθήνας, προεβάνθη μετ' ένθουσιασμού υπό των συμπολιτῶν αὐτοῦ ως ύποψήριος διὰ την νέα Βουλῆν. Η εκλογή αὐτοῦ ως βουλευτοῦ δια τὸ έννατον κοινοβούλιον της Επτανήσου, και αὐ των συναδέλφων αὐτοῦ ανηκόντων ως επί το πολύ εις την αὐτήν πολιτικὴν μερίδα, υπήρξεν ο θριαμβος των ιδεῶν της εθνικῆς ανεξαρτησίας της δια αὐτῆς ταύτης εύχῆς των συμπολιτῶν αὐτοῦ και παντων των Ιονίων· τῶντι προαδευτικῆ μειοψηφία άποτελομένη εκ των βουλευτῶν Κεφαλληνίας και τινων εξ άλλων νήσων κατέστησεν ένδοξον και άθόνατον την μνήμην της Βουλῆς εκείνης. Αί μεγάλαι αρχαί της εθνικῆς ανεξαρτησίας και της πολιτικῆς ένώσεως των νήσων μετά του βασιλείου της Ελλάδος προεκτρυβήσαν από του βήματος, ένώπιον των αγγλικῶν αρχῶν, εκπεπληγμένων δια τοσοῦτον θάρρους και πατριωτισμόν, και της Ευρώπης θεωμέννης μετά θάυμασμού άγῶνας τοσοῦτον εύγενεϊς. Τη 26η Νοεμβρίου 1850 ο Καπελέτος, ως βήτωρ του κόμματος, εκλήθη υπό των συναδέλφων του Ριζοσπασ-

των όπως υποβάλλῃ εις την επιψήφισιν της Βουλῆς τὸ έταει αξιομνημόνευτον ψήφισμα της ένώσεως μετὰ της Ελλάδος (1). Ο Λόρδος Ουάρδος μέγας άρμοστής της Μεγάλης Βρεττανίας κατά την εποχήν ταύτην ανέβλεν επί εξ μῆνας τὰς συνεδρισεις της βουλῆς Η πράξις αὐτή προεκάλεσε σφοδράν διαμαρτύρησιν των Ριζοσπαστῶν βουλευτῶν κατά της βίας ταύτης, της προτιγνομένης εις την εθνικὴν κυριαρχίαν παραστανομένην υπό του Κοινοβουλίου Η βρεττανική έξουσία προσέδραμε τότε εις μέσθα βίαια κατά του εθνικού κόμματος και των αρχηγῶν του. Ο Καπελέτος ο δημοτικώτερος αὐτῶν, ώρίσθη φυσικῶ τῷ λόγῳ, τὸ πρώτον ὄμμα της βρεττανικῆς όργῆς. Αλλά ότε ήρξαντο οι καταδιωγμοί αὐτός εύρίσκετο εν Ελλάδι μετά της οικογε είας του. Ο Λόρδος Ουάρδος απηργουεν αὐτῷ, και τοι περιβεβλημένῳ την έντολήν του αντιπροσώπου, την εις τὰς νήσους επάνοδον, επί της προφάσεως ότι είχε λάβει την ελληνικὴν ιθαγένειαν. Οι δὲ άλλοι αρχηγοί, είτε βουλευταί ήσαν είτε μη, εξωρίσθησαν εις διά-

1) Πρὸς πῶς είχε κατά γράμμα τὸ άνάνατον τούτο ψήφισμα.

Επειδή ή ανεξαρτησία, ή κυριαρχία και ή εθνικότης εκάστου λαοῦ είναι δικαιώματα φυσικά και απαραχρηστικά.

Επειδή ο λαός της Επτανήσου άπαρτίζει μέρος αναπόσπαστον της ελληνικῆς φυλῆς, στερείται σήμερον της πραγματικῆς άπολαύσεως και εξασκήσεως των τοιοῦτων δικαιωμάτων.

Επειδή, πρὸς τοις άλλοις, εξείλειψαν πλέον αὐ άπορμαί, ένκα των έποίων επέθη ύπε την αγγλικὴν προστασίαν, δύναμει συνήκης εις την όποιαν οδμηρίαν ποτε έδωκε συγκατάθεσιν.

Εις αὐτῶν, τέλος, μέρος τις της ελληνικῆς φυλῆς εις την όποιαν ανικαι, δηλαδή ή άπελευθερωμένη Ελλάδα, ανέκτησε τα κυριαρχικά και εθνικά αὐτῆς δικαιώματα.

Αι έλα ταῦτα,

Η πρώτη ελευθέρη βουλῆ των αντιπροσώπων της Επτανήσου διακηρύσσεται!

Οτι ή άπόλυτος, στερησ και άμετάστρεπτος θέλησις του επτανήσιακού λαοῦ, είναι ή άνακτικισ της ανεξαρτησίας του και ή ένωσις αὐτοῦ με το λοιπόν έθνος του, την άπελευθερωμένην Ελλάδα.

Εν τῇ Βουλῇ των αντιπροσώπων, τη 26 Νοεμβρίου 1850.

Οι αντιπρόσωποι

Γεράσιμος Α. Λεβιδης. — Ναθαλ. Δομενεγίνης. — Αγγελος Δεσῶλας. — Φραγκίσκος Δομενεγίνης. — Πήλιος Ζερβός Ιακωβάτος. — Ιωσήφ Μομφερράτος. — Γηλέμαχος Παίζης. — Ιωάννης Τυπάλδος Δοτοράτος. — Σταματῆλος Πολυρινός. — Γεώργιος Τυπάλδος Ιακωβάτος. — Υποστράτηγος Παράσχος

φορα νησιδία. Ἡ ἐνάτη Βουλὴ, τοιοῦτον ἔνδοξος καταστάσα εἰς τὰ χρονικά τῆς Ἑλλάδος, εἶχεν ἤδη διαλυθῆ ἄλλη δὲ, διὰ τῶν αὐθαιρέτων παρεμβάσεων τῶν ἰο- νικῶν ἀρχῶν σχηματισθεῖσα εἶχε διαδε- χθῆ αὐτήν. Οἱ κατὰ ἀνδρῶν σεβαστῶν ἐ νεργούμενοι ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Προστα- σίας καταδιωγμαὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο συνετέ- λεσαν, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ διαδόσωσιν ἐπὶ τῷ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐν ἀπάσαις ταῖς τὰ ξεσι τοῦ ἔθνους τὸ πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς ἀ- νεξαρτησίας, καὶ νὰ καταστήσωσι ἀνερι- κτον τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς.

Ἡ ὑπερήφανος Ἀλβιῶνι βλέπουσα ὅτι διὰ τῆς βίας δὲν κατάρθου νὰ καταπιῆσῃ τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα τοῦ γενναίου ἐκείνου λαοῦ, κατέφυγεν εἰς ἕτερον μέσον. Μεταρ- ρυθμίσεις, βελτιώσεις, ἢ ἀποστολὴ τοῦ Γλάδστοντος καὶ πολλὰ ἄλλα ἐτέθησαν εἰς ἐνεργεῖαν, ἀλλὰ μταῶς. Τὰ κινουσό- λικ ἀλληλοδιαδόχῳ, ἐζήτουν τὴν ἑνωσιν ἣτις ἦτο ἡ διακατῆς τοῦ Ἰονίου λαοῦ ἐπι- θυμία. Ὁ Καπελέτος διατρίβων ἐν Κων- σταντινουπόλει ἐνθα μετήρξατο τὸν δικη- γόρον ἐξελέχθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του βουλευτῆς διὰ τὸ ἐνδέεστον κοινοβούλιον.

Ὅτε ἡ Ἀγγλία, ὑποχωρήσασα εἰς τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὰς δυσχερείας, ἀς παρεῖχεν αὐτῇ ἡ τῶν νή- σων διοίκησις, ἐδραζάτο τῆς ἐπαναστά- σεως τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1862, καὶ τῆς πτώσεως τῆς Βαυαρικῆς δυναστείας, ὅπως διακηρύξῃ ὅτι προτιθέτο ν' ἀφήσῃ τοὺς Ἰονίους ἐλευθέρους ν' ἀποφασίσωσιν ἑνα ἐνωθῶσι μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔχω- σι κοινὴν μετ' αὐτῆς τὴν τύχην, ὁ Καπε- λέτος ἠγάθη τῆς μεγάλης ἰδέας τῆς ἐθνι- κῆς ἐνότητος δὲν ἠδύνατο νὰ μὲνη ἀδια- φορορὸς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος, ὅθεν προτάθει ἐξελέ- χθη βουλευτῆς διὰ τὸ Ἢ' κοινοβούλιον τῆς Ἑπτανήσου, ὅπερ συνεκλήθη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ. Τότε ἡ Ἑνωσις μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐψηφίσθη ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς χαρᾶς τοῦ ἐγγνώμονος λαοῦ.

Τῆς ἐνώσεως ψηφισθεῖσης καὶ πραγμα- τοποιηθείσης, ὁ Καπελέτος μετέτρεχε τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἐνθα ἐ- κάλουν αὐτὸν ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ συμ- πῆθεια τῶν συμπολιτῶν του. Ἐνεκα τῶν ἰφλελευθέρων αὐτοῦ ἰδεῶν καὶ τῶν προο-

δευτικῶν ἀρχῶν του, κατετάχθη εἰς τὴν μερίδα τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἀποχωρισθεῖς μετὰ τῶν ἄλλων ῥιζοσπαστῶν ἀντιπρο- σώπων τῆς Κεφαλληνίας τῆς πλειονότη- τος τῶν ἑπτα ἡσίων ἀντιπροσώπων, αἵτι- τινες τυφλῶς ὑπερέτησαν τὴν πολιτικὴν τοῦ κόμητος Σπύνοκ. Μετὰ τὴν διάλυ- σιν τῆς συνελεύσεως, ὁ Καπελέτος ἀποτυ- χῶν ἐν ταῖς βουλευτικαῖς ἐκλογαῖς ἐε- κκ τοῦ μεγάλου κριθμοῦ τῶν ἀντιπολι- τευομένων ὑποψηφίων ἀπεμακρύνθη τοῦ πολιτικοῦ σταδίου ἄνευ θλίψεως καὶ ἄνευ πικρίας. Καὶ ἐν οὐδέποτε μέλλῃ νὰ ἐπα- νέλθῃ εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, ποτὲ δὲν θέλει μετανῆσει διὰ τὴν πολιτικὴν αὐ- τοῦ πορείαν ἐξεπλήρωσε τὸ πρὸς τὴν πα- τρίδα καθῆκον, μάλιστα δὲ περιεποίησεν εἰς ἑαυτὸν τιμὴν κατὰ ταχθεῖς εἰς τὴν ἀν- τιπολιτευσιν καὶ πρεσβεύσας πάντοτε ἀρ- χῆς εἰς ἄκρον φιλελευθέρους, καὶ τὰ μᾶ- λιστα προοδευτικῶς ὡς πρὸς τὴν ἐλευθε- ρίαν καὶ τὰς δημοσίας ἐγγυήσεις.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)
Γ. Κ. ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ

ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ναυ τῆς μητροπόλεως
Κορυθαί, τῆς Μακεδονίας
τῆν 30 Ἰανουαρίου 1871

ΠΟ
Χ. ΚΑΡΜΙΤΣΗ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἐάν δὲν ἔπροσεν ὁ λόγος μου νὰ ᾔνοι- σόντομος, ἀλλὰ σύντομος πάντοτε ἦτον ἐ- φικτὸν τῇ ὑποθέσει, ἠδύναμιν νὰ σὰς ἀνα- φέρω ἄπειρα ἄλλα παραδείγματα, ἀντλῶν πάντα ἐκ τῆς ἱστορίας ἑνα καταδείξω ὑ- μῖν ὅτι δὲν εἶναι τὰ ὄπλα, οὐδ' ὁ πλοῦ- τος ἐκεῖνα, τὰ ὅποια προήγαγον τὰ ἔθνη καὶ ἀνέδειξαν αὐτὰ μεγάλα.

Σήμερον πῶς εἶναι τὰ ἔθνη ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δύνανται νὰ καυχῶσιν ἐπὶ πολιτι- σμῶ, καὶ τὰ ὅποια εἶναι ἀληθῶς μεγάλα-

ἐκεῖνα τὰ ὅποια δύνανται νὰ ἐπιδείξωσι σχολεῖα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα χωρία. Ἡ Ἀγγλία, Κύριοι, ἐν τῇ συνειδήσει τῶν λαῶν δὲν εἶναι πεπολιτισμένον κράτος. Ἀλλ' ἡ Ἀγγλία δὲν εἶναι μεγάλη; Ἀνα- τιρρήτω; εἶναι κράτος ἰσχυρὸν ἀλλ' οὐδέπο- τε θέλει παραδεχθῆ αὐτὴν ἡ ἱστορία μίαν ἡμέραν πεπολιτισμένην καὶ τὴν ἰσχύνη αὐτῆν, ἀπαντῶμεν ἡμεῖς, ὁραῖει πρῶτον εἰς εὐτυχῆ συνδρομὴν πολλῶν περιστάσεων, καὶ ἔπειτα εἰς τὸν πλοῦτον. Καὶ μὴ λησ- μονήσητε ὅτι ἡ ἱστορία προσφέρει ἄπειρα παραδείγματα βαρβάρων ἐθνῶν, ὑπὸ τὴν ἰ- σχύνη τοῦ πλοῦτου καὶ τοῦ ξίφους τῶν ὀ- ποίων ὑπέπτυσεν ἄλλοτε σύμπασα ἡ οἰ- κουμένη. Ἡ ἰσχύς αὐτῆ εἶναι ἰσχύς τοῦ ὄγκου, δὲν εἶναι ἡ ἰσχύς τῆς ἀρετῆς καὶ ἡ ἰσχύς τοῦ ὄγκου δὲν εἶναι πολιτισμὸς, ἀλλ' ἡ ἰσχύς τῆς ἀρετῆς. Πεντακόσια μόνον οἰ- κογένεια, Κύριοι, ἰδοὺ ὅλη ἡ Ἀγγλία τὸ ἐπίλοιπον εἶναι ἐπαίται ἐλεεινοὶ ἀποζῶντες ἐκ τῶν ψυχίων τῆς ἀριστοκρατίας. Τὸ ἐπί- λοιπον δὲν γνωρίζει οὐδ' αὐτῆς τῆ, ἀλφα- βήτου τὰ στοιχεῖα. Τὰς ἀληθείας ταύτας παρέχει ἡμῖν αὐτῇ ἡ Στατιστικὴ τῆς Εὐ- ρώπης, ἣτις δὲν ψεύδεται. Κοινωνία λοι- πὸν ἐνθα πένοται, γυμνητεύουσι, λιμο- κionoῦσι, σενάζουσιν ἐκατομμύρια λαοῦ διὰ νὰ ἀπολαμβάνωσι πάντα τὰ ἀγαθὰ μόνον ὀλίγοι χιλιάδες ἀνθρώπων πρέπει νὰ λέ- γεται πεπολιτισμένη, μεγάλη; Οἱ Ἀγγλοὶ ἐπὶ πᾶσιν εἶναι ἀνθρώποι κατὰ λάθος πλι- σθέντες ἀνθρώποι διότι οὐδὲν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἐμφωλεῦει εὐγενεῖς, οὐδὲν ἐν τῇ ψυ- χῇ αὐτῶν γενναῖον. Ἡ καρδία αὐτῶν εἶναι βόρβορος μίσιος, οὐτὴ ἡ ἀπικνηρωτῆ ἡ ψυχὴ αὐτῶν εἶναι ὄρη; ἀγρίου ἐγωῖ μου καὶ οὐδὲ πλέον αἰτία δὲ πάντων τούτων ἡ οἰκτρά ἀπικηρευτῆ. Ἡ Γαλλία γὰρ ἀ- κόμη, ἐ-ὄτω εἰς ευχοδιώκτης δυνάστης, ὅστις σήμερον ζῆ ἀνασχίντως κατειργμέ- νος εἰς τὴν Βιλλιαμοσχῆς, ὄνειρευόμενος πη- λιόρθωσιν τοῦ ὁρόνου του, ἐπέσειε μᾶστι- γα ἐκ σκορπίων ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ Γαλ- λικοῦ λαοῦ, δὲν ἐλέγομεν πάντες ὅτι ἦτο μεγάλη; Καὶ ὅμως δὲν ἦτο ἀληθές! Τὸ ἐ- λέγομεν διότι μᾶς ἡπάτα ἡ ἰσχύς, ὁ ὄγκος αὐτῆς. Ὁ ὄγκος αὐτὸς ὅλος κατερῶν ἦδη συντριβείς ὑπὸ τὴν σκαπάνην ἐνός Ἠρώσσου, καὶ ἐράνη ἐν ὄλη αὐτῆς τῇ αὐτοκρατορικῇ μεγκλειότητι καταστᾶσθ εἰδεχθῆς, σα-

τὰ καὶ ποταπῆ. Δὲν ἦτο λοιπὸν μεγάλη ἡ Γαλλία ἐκεῖνη, ἣτις περιέκλειε λαὸν τό- σω διεφθαρμένον, τόσω μωρὸν, ὥστε νὰ ἀμβλυωπῆ εἰς τὸν ἐλθρὸν τῆς ἀποδομιᾶς πῶλεμον ἀδικον χάριν μιᾶς κκοκῆθους ἰδι- τροπίας ἐνός Ναπολέοντος χωρὶς νὰ ἀνα- λογιθῆ τὰς συνεπείας του. Ἡ Στατιστι- κὴ τῆς Εὐρώπης λέγει ὅτι καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὀλίγοι μόνον κρατοῦσι τὸ μονοπώλιον τῶν γραμμάτων τὸ πλεῖστον εἶναι ὄχλος ἀμα- θῶν, καὶ χυδαίων. Μὴ μᾶς ἐκπλήττη λοι- πὸν ὁ ὄγκος τῆς ἰσχύος; ἡ τοῦ πλοῦτου ὁ ὄγκος δ.ν εἶναι προαγωγή ἡ ἀρετὴ εἶναι προαγωγή καὶ τὴν ἀρετὴν δὲν ἐπαγγέλ- λονται οὔτε τὰ ὄπλα, οὔτε ὁ πλοῦτος, ἀλλ' ἡ παιδεία. Καὶ ἐάν ἐν Πρωσίαις σήμερον περιέσωσαν τὰ ῥάκη τῆς λακπατήτου δό- ζης τῆς Γαλλίας, τὰ περιέσωσε πάλιν ἡ παιδεία, τὸ κόμμα τῆς δημοκρατίας, οἱ ἀνθρώποι τῶν γραμμάτων, οἱ στρατιῶται τῆς ἰδίας.

Ἡ Ῥωσσία ἐπίσης εἶναι μεγάλη ἀλλ' ἐν τῷ ὄγκῳ τῆς καὶ αὐτῆ, οὐχὶ ἐν τῇ ἀρε- τῇ. καὶ ἐν Ῥωσίᾳ ἡ ἀριστοκρατικὴ μόνον μερίς παιδεύεται ἐκατομμύρια δὲ λαοῦ κρτοῦνται εἰς ζωώδη κατάστασιν καὶ πα- ραπέμπονται αὐθωρεῖ εἰς τὴν Σιβηρίαν ἀμα προφέρωσι μόνον τὴν λεξιν πρῶδος. Καὶ ἀε ὁμολογήσωμεν πρὸς τιμὴν τῆς Τουρ- κίας καὶ αἰσχος τῆς Ῥωσσίας ὅτι οἱ ὑ- πῆκοι τοῦ Σουλτάνου ἀπολαμβάνουσι πο- λὺ μείζονα ἐλευθερίαν ἢ οἱ ὑπῆκοι τοῦ Τσάρου.

Ἡ ἱστορία λοιπὸν τοιαύτας κοινωνίας ὀ- ποίας μᾶς παρστώσιν οἱ Εὐρωπαϊκοὶ οὔτοι ὄγκοι ὄχι μόνον δὲν ἀ αγνωρίζει πεπολι- τισμένας καὶ μεγάλας, ἀλλὰ καὶ θέλει στιγματίσαι μίαν ἡμέραν ὡς κατατηχνά- σασ τὸν αἰῶνα τοῦτον τῶν φώτων καὶ τῆς προόδου.

Πεπολιτισμένη καὶ μεγάλη, Κύριοι, εἶ- ναι ἡ Ἀμερικὴ καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς φρο- νοῦμεν ὅτι ὁραῖει εἰς τὴν παιδείαν. Ἡ Στατιστικὴ λέγει ὅτι ἐν Ἀμερικῇ δὲν ὑ- πάρχει πολίτης ἀπαίδευτος. Καὶ ἡ ἱστορία θέλει ἀναγράψῃ πρὸς δόξαν τοῦ αἰῶνος καθ' ὃν ζῶμεν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος μίαν μόνον κοινωνίαν πεπολιτισμένην καὶ μεγά- λην, τὴν κοινωνίαν τοῦ νέου τούτου κόσμου, ἐνθα συνυπάρχει καὶ ὄγκος καὶ ἀρετὴ, ἀμ- ρότερα ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῆς παιδείας, ἢ

τις, επαναλαμβάνουμεν, εκεί είναι ἐξηπλωμένη και εἰς τὰ ἐλάχιστα χωρία.

Ἐν Εὐρώπῃ σήμερον ἡ Πρωσσία ἐάν ἀνεδείχθη πλήρης μεγαλείου, δὲν ἀρείλει τοῦτο εἰς τὰ ὄπλα της, ἀλλ' εἰς τὴν παιδείαν, ὅνοῦς τῆς ὁποίας παρήγαγε τὰ ὄπλα και ἀνύψωσε τὴν τέχνην τοῦ πελέμου εἰς ἐπιστήμην. Καὶ ἐάν θέλιτε νὰ πιστεύσητε και πάλιν τὴν Στατιστικὴν τῆς Εὐρώπης, ἥτις δὲν ψεύδεται, ἡ κατάσταση ἢ τε πολιτικὴ και κοινωνικὴ τῆς Πρωσίας παρουσιάζεται πρὸ πολλοῦ ὡς ἡ ἀνθηροτέρα τῆς Εὐρώπης και σήμερον πρὸς τὸν τελευταῖον αὐτῆς πολίτην δὲν δύναται νὰ ἀμιλλᾶται ὁ μεγαλειότερος εὐπατρίδης τοῦ Λονδίνου, τῶν Παριζίου ἢ τῆς Πετροπόλεως. Ἡ Πρωσσία μόνη δύναται νὰ καυχῆθῃ ἀπέναντι τῆς Εὐρώπης ὅτι δὲν ἔχει οὐδένα πολίτην ἀγράμματον και οἱ εὐπαιδευτοὶ οὗτοι πλῆται ἐγέννησαν ἢ ὑπεσῆριξαν τοὺς καλοὺς κυβερνήτας και οἱ εὐπαιδευτοὶ οὗτοι πολῖται μαχόμενοι σήμερον κινεῖνται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἰδέας, ἢ κατανοοῦσι καλῶς ἥτις τοὺς ἐθνουσιᾶ και τοὺς κάμνει νὰ μάχωνται ὡς Λέοντες. Ἡ Ἑλλὰς, Κύριοι, ἡ μικρὰ ἐκείνη Ἑλλὰς δὲν εἶναι ἀληθῆς, ὡς θέλουσι νὰ φλυαρῶσι τῆς Δύσεως τὰ ἐκθράσματα, ὅτι δὲν εἶναι πεπολιτισμένη και μεγάλη ἐν τῇ συνειδήσει τῶν λαῶν διότι μετὰ τὴν Γερμανίαν δευτέρα ἴσως ἐν Εὐρώπῃ δύναται νὰ καυχῆθῃ ὅτι περικλείει λαὸν εὐπαιδευτότερον. Ἡ Στατιστικὴ λέγει τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Καὶ ὅμως κατηγοροῦσιν οἱ Φράγκοι τὴν Ἑλλάδα, κατηγορεῖ ἡ χώρα τῶν Βαρβάρων τῆς Δύσεως τὴν πατρίδα τοῦ πολιτισμοῦ, διότι ἐπεδόθη εἰς τὰ γράμματα και δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ παρ' αὐτῆς μαθήματα διπλωματικῶν ῥαδιουργιῶν και δὲν ἠθέλησε νὰ ἀναγκαλισθῇ τὰς Φραγκικὰς παραλυσίας και κακοηθείας, διότι τοῦ τελευταίου Ἑλληνοσ καρδία και ψυχὴ δὲν ἀνταλλάσσεται οὐδὲ μὲ 40 Γάλλων, 50 Ῥώσων και 100 Ἀγγλων. Καὶ ἐν ἡ Ἑλλὰς ἔκαμε σφάλματά τινα, παραίτιος τούτων εἶναι ἡ ἀπειρία τῶν πολιτικῶν της, τοὺς ἑποίους ἀνέχεται ὁ λαὸς διότι δὲν εὐρίσκει τοὺς καλλιτέρους. Ἡ Ἑλλὰς ὤφειλε νὰ κατανοήσῃ μόνον ὅτι τὸ συμφέρον της ἔγκειται ἐν τῇ βελτιώσει τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς καταστάσεως και νὰ παύσῃ ἀναρροπτομένη εἰς ἀπονενομημένα κινήματα, τὰ ἐ-

ποῖα ὑπέβαλον αὐτὴν πάντοτε εἰς ἀνυπολόγιστους ζημίας, προεκάλεσαν τὴν ὀπισθοδρομὴν αὐτῆς και κατέστησαν αὐτὴν ὑποπίον ἀπέναντι γείτονος δυνάμεως, τῆς Τουρκίας, ἢ μετὰ τῆς ὁποίας στενὴ φιλία και συμμαχία εἶναι καθ' ἡμᾶς ἡ μόνη συμφέρουσα και δικαία πολιτικὴ τῆς Ἑλλὰδος. Διότι ἡ Τουρκία ἄς το ὁμολογήσωμεν, αἰετοῦτε ἐσεβάσθη ἐν τῇ Ἀνατολῇ και τὸν Ἑλλητισμὸν και τὸν Χριστιανισμὸν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλὰς ὁριθεῖ κυρίως ἀξιώσεως ἐξ ἐναντίας δὲ οἱ Φράγκοι και οἱ Ῥώσοι αἰετοῦτε ἐπεβουλεύθησαν αὐτά.

Δὲν προήγαγον λοιπὸν οὐδὲ προάγουσι τὰς κοινωνίας τὰ ὄπλα ἢ ὁ πλοῦτος, ἀλλ' ἡ παιδεία, ἡ ἰς προήγαγεν ἀφρότερα. Καὶ ἐάν οἱ λαοὶ ὅλοι ἐπαιδεύοντο, πιστεύομεν ὅτι τὰ ὄπλα διὰ παντὸς ἤθελον σιγήσει πλέον. Διαφοραὶ δὲ ἀναρροπόμεναι μετὰ τῶν πεπαιδευμένων ἀναντιρρήτως ἤθελον λυθῆν εἰρηνικῶς.

Τὰ ὄπλα τέλος εἶναι ὁ πόλεμος, ἡ ἀπηνῆς αὐτῆ μάστιξ τῆς ἀνθρωπίνης, ἐπινοηθεῖσα πρὸς καταστροφὴν τῶν ἀνθρώπων τουτέστι τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ὁ πλοῦτος, ὅταν δὲν συνοδεύεται ὑπὸ τῆς παιδείας, εἶναι ὁ ἐγωῖσμός, ἡ πολυτέλεια, ἡ γὰρβαινα τῶν κοινωνιῶν. Ἡ παιδεία εἶναι ἡ εἰρήνη, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ποῖος λοιπὸν προήγαγε τὰς κοινωνίας, ἐρωτῶμεν, ὁ πόλεμος και ὁ πλοῦτος ἢ ὁ Χριστιανισμός;

Καὶ ἐάν, Κύριοι, δὲν ἐπεβλήτε μοι ἡ ἀνάγκη νὰ φρεσθῶ τοῦ χρόνου, ὅσον εἶναι, ἐπαναλαμβάνω, ἐρικτὸν τῇ ὑποθέσει τοῦ λόγου, ἤθελα ἐπικαλεσθῆ και πάλιν τὴν ἱστορίαν ἵνα καταδείξω ὑμῖν ὅτι τὰ ἔθνη πρὸ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν διὰ τῆς παιδείας, ἦσαν ἀνθρώποι ἄριστοι μαινόμενοι πρὸς ἀμύθητάν καταστροφὴν, ἀλλ' ἀναπτύχθέντα ἐδείχθησαν ἐπιδιώκοντα διὰ παντὸς μεσοῦ τὴν σενένωσιν και ἀδελφοποίησιν τῶν λαῶν πάντων ἀδικρίτως παντὸς ὀρσκειύματος και πάσης ἐθνικότητος διότι πάντες οἱ ἀνθρώποι εἶναι πλάσματα τοῦ αὐτοῦ δημιουργοῦ, πλασθέντα κατὰ τὴν αὐτὴν εἰκόνα και ὁμοίωσιν.

Εὐτυχῶς, Κύριοι, και ἡ πεφωτισμένη και φιλόλαος Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου κατανοήσασα καλῶς τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς σημερινῆς εποχῆς, δὲν θέλει νὰ

φανῆ μήτηρ εἰς τούτους και μητριὰ εἰς ἐκείνους τῶν ὑπηκόων της ἀλλὰ προνοεῖ ἐξ ἴσου και μεριμνᾷ μετὰ τῆς αὐτῆς πατρικῆς στοργῆς περὶ τῆς προαγωγῆς πάντων αὐτῆς ἀνεξαιρέτως τῶν ὑπηκόων. Δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσω αὐτὸς ὑμῖν πόσον εὐρεῖν ἐπέτρψεν ἐσχάτως τὴν ἐνεργειαν τῆς παιδείας καθ' ἅπαν τὸ Ὄθωμανικὸν Κράτος ἄνευ διακρίσεως ὀρσκειύματος ἢ ἐθνικότητος. Τὰ εὐγενῆ και φιλελεύθερα αἰσθήματα ὑπ' ὧν ἐμφορεῖται ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου, κατέστησεν ἐναργῆ παρ' ἡμῖν και αὐτὴ ἡ διαγωγή τοῦ νέου σεβαστοῦ ἡμῶν διοικητοῦ Ἀσὴμ πασᾶ. Πάντε, Κύριοι, εἶδετε ὅτι ὁ μεγαλόφρων αὐτός Διοικητὴς ἄμα ἀφιχθεὶς ἐν τῇ θέσει τοῦ πρώτου αὐτοῦ μέλητος ἔσχε νὰ ἐπισκερθῆ τὰ Σχολεῖα. Ἐγὼ δὲ δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ περὶ τῆς προόδου τῶν Σχολειῶν τὰς πατρικὰς και ἀξίας πεφωτισμένης διανοίας συμβουλᾶς αὐτοῦ, τὰς ὁποίας εὐτυχῆσας νὰ ἔλθω ἐπὶ βραχὺ εἰς συνομιλίαν μετ' αὐτοῦ, δὲν ἔλειψα νὰ ἐγχαράξω θαύμα εἰς τὴν καρδίαν μου διὰ νὰ μὴ παύσω ἀγαπᾶν ἐνδομίχως τὸν ἀνθρώπον τῆς προόδου.

Γ'.

Ἐν τῇ παιδείᾳ ἀνευρίσκοντες τὴν προαγωγὴν τῶν κοινωνιῶν και πόντες οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου καθὼς και ὁ Χριστιανισμὸς αὐτός, πορομῶσι μεγαλοφῶνως τοὺς λαοὺς πρὸς αὐτήν.

Ἡ ἀμάθεια λέγει διὰ τοῦ Εὐριπίδου εἰς τὸν νέον, «Ὅστις νέος ὦν μουσῶν ἀμελεῖ, τὸν τε παρελθόντ' ἀπόλωλε χρόνον και τὸν μέλλοντα τέληκε».

«Ὁ ἀμαθὴς, παρατηρεῖ ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸν γέροντα, ἀπώλεσε τὸ κάλλιστον ἐρόδιον τῆς γῆρας».

Ἡ ἀμάθεια ἀνακράζει ὁ Πυθαγόρας εἶναι «πάντων τῶν παθῶν μήτηρ».

«Ἡ δὲ παιδεία εἶπεν ὁ Σωκράτης, πανήγυρις ἐστὶ ψυχῆς. Πολλὰ γὰρ ἐστὶν ἐν αὐτῇ ψυχῆς θεάματα και ἀκούσματα».

Ὁ Πλάτων φρονεῖ ὅτι παιδεία εἶναι εἰς τοὺς ἀνθρώπους «δεύτερος ἥλιος» και ἀλλαχού ὅτι «Ὅχι ἐστὶ περὶ ὅτου θειοτέρου ἢ ἀνθρώπου, βουλοῦνται ἢ περὶ παιδείας».

και ἀλλαχού ὅτι ἡ παιδεία εἶναι «δύναμις θεραπευτικὴ ψυχῆς».

Ὁ Ἀριστοππος ἰσχυρίσθη «Καλλίτερον νὰ ἦναι τις ἐπαίτης παρὰ ἀπαιδευτος, διότι οἱ μὲν ἐπαίται ἔχουσιν ἀνάγκην χρημάτων, οἱ δὲ ἀπαιδευτοὶ ἔχουσιν ἀνάγκην ἀνθρωπισμοῦ».

Ὁ Ἀγνώστων πρεσβυεῖ δτι, «Ἀπαντας ἡ παιδεία ποιεῖ ἡμέρους» ἀλλαχού «Βακτηρία ἐστὶ παιδεία βίου» και ἀλλαχού ὅτι «διπλοῦν ὠρώσιν οἱ μαθόντες γράμματα».

Ὁ Διογένης ἐρωτηθεὶς τί βρύτερον πρᾶγμα βαστάζει ἡ γῆ, ἀπάντησε «ἀνθρώπον ἀπαιδευτον». Ὁ αὐτός ἄλλοτε εἶπεν ὅτι «ἡ παιδεία εἰς μὲν τοὺς νέους εἶναι σωφροσύνη, εἰς δὲ τοὺς γέροντας παρηγορία εἰς δὲ τοὺς πτωχοὺς πλοῦτος, εἰς δὲ τοὺς πλουσίους κόσμος».

Ὁ Δημόκριτος ἀποδέχεται «Κρεῖτους τὰς τῶν πεπαδευμένων ἐλπίδας τοῦ τῶν ἀμαθῶν πλοῦτου».

Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος ἀναγνωρίζει «κρεῖσσονα τὸν σοφὸν τοῦ ἰσχυροῦ».

Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ὑπολαμβάνει «Τοῦ μὲν ζῆν, τὴν φύσιν αἰτίαν τοῦ δὲ καλῶς ζῆν τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων συγκειμένην παιδείαν».

Και αὐτὸς δὲ ὁ τὰ πάντα ψέγων Λουκιανὸς πρὸ τῆς παιδείας ἀποκαλύπτει τὴν κεφαλὴν ἀεθρῶν. «Ἡ παιδεία τὴν ψυχὴν κτακοσμῆ πολλοῖς και ἀγαθοῖς κοσμήματι, σωφροσύνη, δικαιοσύνη, εὐσεβεία, πραότητι, ἐπιεικεία, συνέσει, καρτερία, τῶ τῶν καλῶν ἐρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὀρηξί».

Τοιαῦτα τὰ ἄνθη μὲ τὰ ὁποῖα ῥζίνουσι τὴν παιδείαν και τὰ κατηγορητήρια, τὰ ἑποῖα ἐπιβρίπτουσι κατὰ τῆς ἀπαιδευσίας οἱ Ἑλληνας φιλόσοφοι. Καὶ πόρισμα ὅλων αὐτῶν τῶν συστατικῶν τῆς παιδείας συνυψιζόμενον ἐν ὀλίγοις εἶναι τὸ ἐξῆς. Ἡ παιδεία ἀπεργάζεται τοὺς χρηστοὺς πολίτας οἱ δὲ χρηστοὶ πολῖται τὰς χρηστὰς κοινωνίας και αἱ χρησταὶ κοινωνίαι τὴν πρόοδον και εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ παιδεία ἐπὶ πᾶσιν εἶναι τὸ φῶς ἢ ἀμάθεια τὸ σκότος.

Ἡ Ἁγία Γραφή δὲν συνιστᾷ πλέον τὴν παιδείαν, ἀλλὰ τὴν ἐπιτάττει και καταρᾶται τοὺς ἡμελοῦντας αὐτῆς.

« Δράξαθε παιδείας, λέγει ὁ Θεὸς αὐ-
τὸς διὰ στόματος τοῦ προφητᾶνακτος
Δαυὶδ μίποτε ὀργισθῆ Κύριος καὶ ἀπολεί-
σθε ἐξ ὄου δικαίας »

Καὶ διὰ στόματος τοῦ σοφοῦ Σολομῶν-
τος καταρώμενος ὁ Θεὸς τοὺς περιερονούν-
τας τὴν παιδείαν λέγει « ἵ) ἐξουθενῶν παι-
δεῖαν ταλαίπωρος καὶ κενὴ ἡ ἐλπίς αὐτοῦ . .
πονηρὰ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἐπικατάστος ἡ
γέννησις αὐτοῦ » ἀλλαγῶ δὲ « παιδεύε
τὸν υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε ».

Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πραινεῖ « Οἱ
πατέρες ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παι-
δείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου ».

Καὶ ἡ νεωτέρα κοινωνία ἀνακηρύττει ὅτι
Τριῶν προβλημάτων ἡ λύσις ἐναπόκειται
εἰς τὴν αἰωνά μας· εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἑξῆς·
« Ὁ διὰ τῆς πενίας ἐξευτελισμὸς τοῦ αν-
δρός, ἡ διὰ τοῦ λιμοῦ ἐξαχρείωσις τῆς γυ-
νακί- καὶ ἡ διὰ τοῦ σκότους ἀτροφία τοῦ
παιδίου ». Ἡ νεωτέρα κοινωνία μεταξὺ
τῶν μεγάλων προβλημάτων τὰ ὅποια πρέ-
πει νὰ λύσῃ ὁ καθ' ἑμᾶς αἰὼν ἀνεγρόψῃ
ἐν καὶ τὴν διὰ τοῦ σκότους ἀτροφίαν τοῦ
παιδίου. Τὸ παιδίον δὲν πρέπει νὰ ἀφι-
νηται ἐν σκότει διὰ νὰ γίῃ ἀτροφικόν·
πρέπει νὰ φωτίζηται, τουτέστι νὰ ἐπιμι-
δεύηται.

Δ'

Ἀλλὰ τί ἔκκεν ἡ ΚΟΡΥΤΣΑ διὰ τὴν
παιδείαν ταύτην, ἣτις τόσον ἐξυμνεῖται ;
Εὐτυχοῖς, Κύριοι, δὲν ἔχω ἀφορμὰς ὅπως
κλείσω τὴν ἐρώτησιν ταύτην δι' ἀπαν-
τήσεως πικρᾶς δι' ἑμᾶς· εἰ ἐναντίας χαί-
ρω ἐνδομύχως διότι ἡ ἀνθηρὰ κατάστασις
τοῦ Λασσοῦ σας προκαλεῖ τὴν ἀπάντησιν
μου λίαν μάλιστα εὐμενῆ.

Ἡ Κορυτσά δὲν εἶναι πόλις ἐξ ἐκείνων
αἵτινες δύνανται ν' ἀναζητήσωσι τὴν εὐ-
κλειαν των ἐν τῷ παρελθόντι, καὶ αἵτινες
ἐπαναπαυόμεναι διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ ἀμε-
λοῦσι τοῦ ἐνεστώτος καὶ ἀδιαφοροῦσι διὰ
τὸ μέλλον αὐτῶν. Ἡ Κορυτσά εἶναι πόλις
ἀριθμοῦσα ὀλίγας μόνον ἑκατοντάδας ἐτῶν
ὑπάρξεως, καὶ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες δύνανται
νὰ σεμνύνωνται ἐπὶ τῷ ἐνεστώτι αὐτῶν,
πεποιθῆναι ἐπὶ μέλλον κρείττον. Ἡ Κορυ-
τσά ἔπρὸ εἰκοσαετίας εἶτο ἦτο κόμη ἄση-
μος, ἦν κατόκει ὁ αὐτοῦ λαός, ὅστις κα-

τοῦζει αὐτὴν καὶ σήμερον πόλιν ἄλλ' ὅ-
ποια καταπληκτικὴ διαφορά παρίσταται
μεταξὺ τῶν εἴκοσι τούτων ἐτῶν ! καὶ ἡ
διαφορά αὕτη δὲν τιμᾷ προγόνους, τιμᾷ
ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐπιζώντας.

Τότε ἴσως ἤθελε εἰσθῆναι ζήτημα, Κύ-
ριοι, ἂν ἡ Κορυτσά ἦτο γνωστὴ ὀλίγας ὥρας
μακρὰν τοῦ Κλουτετίου ἢ τῆς Σέβεντας.
Καὶ ὅμως, σήμερον δύνασθε δι- αίως νὰ
καυχᾶσθε, διότι ἡ φήμη τῆς πατρίδος σας
περικυβεῖ ἤδη καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν
καὶ ἐάν δὲν ἐφοβούμην μὴ ὑποληφθῶ κόλαξ
ἤθελα προσθέσει καὶ εἰς μέρος τῆς Εὐρώπης·
καὶ ἡ φήμη αὕτη ἀνήκει εἰς ὑμᾶς. Μὴ ἐ-
πιβρίπτετε εἰς ἐμὲ τὸν ῥῦπον τῆς κολακείας·
παρεξηγοῦντες ἐνθουσιῶσαν καρδίαν, πα-
ρεννο ὄντες τὸ πάθος τῆς ἀγάπης μεθ' οὗ
ὁμιλεῖ καρδία προκαλινομένη νὰ ὁμιλήσῃ
περὶ γιουδήποτε καλοῦ. Μὴ ἀποδίδετε εἰς
ἐμὲ ἐλάττωμα δουλοπρεπῆς, τὸ ὅποιον
αἰεποτε ἀπεστράφη.

Ἔβρον τὸν λαὸν τῆς Κορυτσᾶς λαὸν πλή-
ρη νοημοσύνης, λαὸν ἐμφορούμενον ὑπὸ τῶν
εὐγενεστέρων εἰσθημάτων καὶ φιλελευθε-
ρωτέρων φρονημάτων· διὰ τοῦτο τὸν ἡ-
γάπησα, καὶ τὸν ἡγάπησα μετὰ πάθους.

Τὸ πάθος τοῦτο εἶπέτε το κολακείαν,
ἐν ἦναι κολακεία.

Ἡ Κορυτσά ἐν διαστήματι εἴκοσιν ἐτῶν
εἶσμεν ἀληθῶς γιγαντιαίας προόδου, ἐάν
πρέπη νὰ κρίνω ἐκ παραβολῆς τῆς παρελ-
θούσης κοινωνικῆς αὐτῆς καταστάσεως πρὸς
τὴν παρούσαν, καὶ τὴν παρούσαν πρὸς τὴν
γειτόνων κοινωνιῶν. Λαός, ὅστις δύνανται
νὰ ἐπιδείξῃ ὑπερηράνω· ἕνα Μπάγκαν ἐ-
φάμιλλον τῶν Ζωσιμαίων· λαός, τοῦ ὅ-
ποίου τέκνα εἶναι οἱ Λιόκται ἐνάμιλλοι
τῶν Καπλανιδῶν· λαός, ὅστις εἰς προσ-
φέρει ἕνα Κώδικα ἐπιδεικνύοντα τόσας ὑ-
πογραφὰς εὐγενῶν ἰδρυτῶν καὶ συνδρομη-
τῶν τῶν Σχολείων, Κώδικα ἐλέγχοντα ἐν
σχολειακῶν ταμείων ἐξ 600 χιλ. γραμίων,
ἅτινα προσηνήθησαν ἐν διαστήματι 12
μῶνον ἐτῶν πρὸς ἴδρυσιν τοῦ Λάσσοῦ καὶ
ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς νεολαίας· λαός, τοῦ
ὁποίου εἰς μέγας συμπολίτης ἰδίᾳ αὐτοῦ
δαπάνη στέλλει ὑποτρόφους εἰς Ἑλλάδα
καὶ Εὐρώπην πρὸς ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν
καὶ ὅπως γρηγορώσει μετὰ ταῦτα τῆ
πατρίδι του· λαός, γινώσκων τέλος πρὸ ἡ
προόδου του, εἶναι βλαστημὸν τὸ ἔπη-
τι-

ἔτι δὲν προώδευσε καὶ δὲν προώδευσε γι-
γαντιαίους βήμασι. Καὶ τοιοῦτον λοιπὸν
λαὸν δὲν πρέπει τις νὰ ἀγαπᾷ ; Τοιοῦτον
λαὸν πρέπει τις νὰ συστέλληται ὅταν λέ-
γῃ ὅτι ἀγαπᾷ, καὶ νὰ φοβῆται μὴ ὑπολη-
φθῇ ἡ ἀγάπη του κολακεία.

Ἡ Κορυτσά, ναί, ἔκαμα πολλὰ διὰ τὴν
παιδείαν.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τόσον. Πρέπει καὶ νὰ
κόμη ἀκόμη πολιά· καὶ ἔχω πεποιθήσιν
ὅτι θὰ κόμη.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Διοικητοῦ, τὸν ἐποιοῦν
κοσμεῖ πολιτικὴ ἀνατροπὴ τόσον φιλελεύ-
θερος καὶ περωτισμένη, καὶ διὰ τὸν ὅποιον
ἡ κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου δύναται νὰ
σεμνύνηται ἐπιδεικνύουσα αὐτὸν ὡς πρῶτον
διοικητικῆς ἰκατότητας, εὐσυνειδησίας
καὶ ἐλευθεροφροσύνης. Ὅταν ἔγωμεν ἕνα
ποιμενάρχην, τοῦ ὅποιον τὴν φιλομουσίαν
καὶ πατρικὴν μέριμναν ἐ ἔγγει ἐπίσημον
ἐγγραφον, οἷος ὁ Κώδικῆς ἀναγωρίζον αὐ-
τῷ τὴν συεργίαν τῆς συστάσεως τοῦ Λάσ-
σοῦ. Ἐνόσω ἡ Κορυτσά θελεῖ ἐπιδείξει
Μπάγκας, Λιόκται καὶ πολιτας τοσοῦτον
φίλους τῆς προόδου, ὡς ἐλπίσωμεν, ἡ Κο-
ρυτσά θελεῖ προοδεύσει.

Εἰς ὑμᾶς, πολῖται, δὲν ἔχω ἀνάγκην
νὰ συστήσω ἀγάπην πρὸς τὴν παιδείαν,
τὴν παραγωγὸν τούτην τῆς ὑμετέρας εὐκ-
μερίας, διότι τὴν ἔχετε· καὶ πέποι'α ὅτι
θὰ δείξητε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι μετὰ τῆς
αὐτῆς θερμῆς πρὸς αὐτὴν τὴν ἀγάπην σας.
Ἄλλ' ὀφείλω νὰ σᾶς συστήσω τὴν ὁμόνοιαν,
μόνον τὴν ὁμόνοιαν· Ὅα σᾶς συστήσω πάν-
τοτε τὴν ὁμόνοιαν, ἀνευ τῆς ἐποίας οὐδὲν
καλὸν δύναται νὰ ἀπενεγοῖ εἰς μίαν κοινω-
νίαν, ἣν δὲν θεοθεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ σύ-
νεσις τῆς παιδείας. Τὴν ὁμόνοιαν· διότι ἀνευ
αὐτῆς ἔρχεται ἀφελῆς καὶ ταχεῖα ἡ ὑπισ-
θοδότησις τῶν κοινωνιῶν. Σκερθῆτέ το
καλῶς, πολῖται. Οἱ προκαλοῦντες τὴν ὑ-
πισθοδότησιν κοινωνίας ἣτις προώδευσε
καὶ ἐξακολουθεῖ βρῖνους ἀνεπιτήχτως πρὸς
τὴν πρόδον, πράττουσιν ἐγκλημα, διὰ τὸ
ὅποιον αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ θέλουσι ρίψαι
ἐπ' αὐτῶν τοῦ ἀναθέματος τὴν πέτραν.

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ Ἡ ΓΑΛΑΤΕΙΑ

ΔΡΑΜΑ

(Συνήγεια Ἰδε φύλ. Β.)

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἀνάκτορα τοῦ Πυγμαλίωνος. Ἀΐθουσα τῆς
Β' πρόδου. Ἡ ΓΑΛΑΤΕΙΑ με πρόσωπον ὀ-
ργιστῶν ἢ βρόδων, με εσθῆτα λευκὴν καὶ λεπτινὴν
ὡς ἀπὸ ἀέρος ἐξυφασμένου. ὑποπετᾶ μᾶλλον ἢ
κινεῖται. Ὁ ΡΕΝΝΟΣ εἶναι σκυθρωπός. Τὸ
ὄμμα του ἐνίοτε ἀστράπτει ἀπὸ ἀγωνίαν καὶ
ὄσσην ἀνεκφραστον, ἐνίοτε ἐκλύεται καὶ σβύν-
νει ἀπὸ περιπάθειαν βαθυτάτην. Ἀνακαγέας.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὄ, διατί νὰ σὲ ἀγαπίσω τοσοῦτον,
Ῥέννε; Πόσον εἶσαι δειλός, ὁ γῆρας ἔτι ἡ-
ρωὺς καὶ νικητῆς! Ἐγὼ, ἀπὸ ἐλπίους μάλ-
λον κλίνουσα πρὸς τὸν ἔρωτα ἀνθρώπου δι-
σύδαμῶς ἡγάπησα, ἀνέλαβον ἀπὸ μαρμάρου
ζωὴν σὺ, Ῥέννε, ὁ τοσοῦτον μεγάλῃς
καὶ γενναίας καρδίας, σὺδαμῶς μ' ἐλεεῖς ;

ΡΕΝΝΟΣ

Ἰῆσαι ἡ σύννευος τοῦ Πυγμαλίωνος, Γα-
λάτεια . . .

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἀλλὰ μόνου τοῦ Ῥέννου ἡ ἐρωμένη,
ἡ λάτρις μόνον σοῦ, ὦ ἦρω μου!

ΡΕΝΝΟΣ

Τί πρὸς με Γαλάτεια ! Μετὰ τινος ὄ-
ργης τὴν ὄφραν ἐδῶ αὐτὴν θέλει πληρώσῃ
ἡ μορφή, τὸ ἀνάστημα τοῦ Πυγμαλίωνος.
ἴσως θὰ ἦναι σύννευος καὶ κατηφῆς. Μὴ
μὲ φίλης, Γαλάτεια· εἶσαι τὸ κτῆμα, ἡ
σύννευος τοῦ Πυγμαλίωνος. Λάβε θέσιν
εὐπρεπῆ καὶ μὴ μένε πλησίον μου· ἴσως
ἐντὸς στιγμῆς φανῇ.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Σὲ εἶπα, Ῥέννε· νὰ φανῇ μὴ φόβου.
Ἐμύνησα αὐτῷ νὰ μᾶς ἀναμείνῃ ἡσυχός,

ὅτι θ' ἀπέλθωμεν ἀμφοτέροι πλησίον του και θά διέλθωμεν ἐκεῖ τὸ ἔαρ. — 'Ρέννε, γλυκύ μου φῶς, γοῦτις μέθη μου!

Ἔρχεται καὶ θωπεύει τὸν 'Ρέννον.

ΡΕΝΝΟΣ

Μὴ με ἐγγίζης, Γαλάτεια· εἶσαι ἡ σύ-
νευος τοῦ Πυγμαλίωνος!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἄ, 'Ρέννε· ἂν ἀληθῶς με ἠγάπας, ὡς λέγεις, οὐδὲν θά σοι ἦτο ἢ ἐπ' ἐμέ τοῦ Πυγμαλίωνος προτέρα κατάκτησις. Ὁ Πυγμαλίων εἶναι μακρὰν. . . Ἐάν ὁ 'Ρέννος διαφλέγεται ἀπὸ ἔρωτος, τίς παρακωλύει τοῦ 'Ρέννου τοὺς πόθους; Οὐδεὶς· μόνος ὁ 'Ρέννος. Μόνος ὁ 'Ρέννος ἀπωθεὶ τὴν Γαλάτειαν. Εἶμαι ἡ βασίλισσα τῆς Κύπρου καὶ τῶν ἀνακτόρων τούτων, εἶσαι τοῦ βασιλέως ὁ ἀδελφός. Τίς τοι μᾶ νὰ βυθίσῃ ἐδῶ τὸ βλέμμα του; ὦ, ἐγείρου καὶ κλί-
νω ἐγὼ ὡσεὶ δούλη σου. . . Ὁ Πυγμαλίων εἶναι μακρὰν. . .

(Περιβάλλει διὰ τῶν χειρῶν τῆς τὸν 'Ρέννον).

Δός με τὰ χεῖλη σου, 'Ρέννε· ἴσως εὐρω δρόσου ῥανίδα ἐν αὐτοῖς, διότι λιποθυμῶ. Δός με τὰ ὄμματα σου νὰ φιλήσω, νὰ κλείσω αὐτὰ, διότι εἶναι πυρσοὶ οἵτινες με κατέκαυσαν. Δός με τὰ γόνατά σου, 'Ρέννε, ἴσως σωθῶ· διότι ἡ γῆ ὑπὸ τοὺς πόδας μου κλονεῖται, φεύγει καὶ σθύνεται. Ἴδε με καὶ πιστεύσον με· ἡ ἀρνησίς σου ὀλίγον ἔτι δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν Γαλάτειαν ὅχι πλέον εἰς μαρμάρου ἀγαλμα, ἀλλ' εἰς στήλην αἰθάλης καὶ ἄλατος.

ΡΕΝΝΟΣ ἀγωνιῶν.

Ἄντι τῶν στέρνων θλίβε μου τὴν κεφαλήν, Γαλάτεια· διότι ἀπὸ ταύτης πειράζεται λυσεῶν νὰ διαφύγῃ ὁ νοῦς. Οἴκτειρόν με σὺ καὶ σῶσον με, διότι γενναϊότερα μου εἶσαι, ἐνῶ ὁ 'Ρέννος μοὶ φαίνεται ὅτι ἀποθνήσκει ἢ μαίνεται. — Τίνα ἐφόνευσα ἀνοσιῶς καὶ τρέμω οὕτω πως, Γαλάτεια; Ἄνεγείρει τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ἀποσυρομένη ὡς λέξινα,

Ποῦ εἶσαι λοιπὸν, Μήδεια, νὰ ἔλθω πρὸς σέ καὶ μάθω τὴν τέχνην ἣτις ἐμάγευσε τὸν Ἰάσονα, διδαχθῶ τὴν γοητείαν, ἣτις πρᾶναι τοῦ δράκοντος, ποτισθῶ τὴν

σκληρότητα δι' ἧς τὸν ἀδελφόν σου ἐφόνευσε!

Ἐάν με ἠγάπας, 'Ρέννε. . . σπούδασον λοιπὸν ἀπὸ τὰ χεῖλη γυναικὸς τὸν ἠρωϊσμὸν ἐκεῖνον ὃν ὁ ἀργοναύτης ἠγάθει.

Ἄναλαμβάνουσα ἀπὸ τινος θύκης χρυσίνης λήκυθον.

Ἡ λήκυθος αὕτη εἶναι πλήρης δακρύων γυναικὸς Αἴγυπτίας ἣτις κρυβεῖσα ὑπὸ τὴν γῆν ἐπὶ ἑκατὸν ἔτη ἔκλαιε τὸν φόνον πεφλημένου τῆς ἐραστοῦ. Ἴδέ.

(Χύνει κατὰ γῆς ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τῆς λήκυθου ὅπερ ἐκχεόμενον ἀναφλέγεται καὶ κατα-
πλέγει τὸν τάπητα)

Βίπέ με ἐάν ἀληθῶς με ἠγαπᾶς, 'Ρέννε, ἄλλως ἐλούσθην σύσσωμος μὲ τὸν θάνατον τοῦτον!

ΡΕΝΝΟΣ ἐρμῶν καὶ λαμβάνων ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Γαλάτειαν.

Μίαν στιγμὴν, Γαλάτεια, μίαν στιγμὴν! Ἄκουσον με: Μὴ με λέγῃς ὅτι ἂν σὲ ἠγάπων ἔρκει νὰ ἴδω μόνον ὅτι ὁ Πυγμαλίων εἶναι μακρὰν· ὁ Πυγμαλίων εἶναι εἰς τὰς φλέβας μου καὶ εἰς τὸ στήθος σου. Μὲ βλέπεις δειλόν; ὦ, ἡ δειλίξ μου αὕτη εἶναι ἡ μόνη περιωθεῖσα ἀρετὴ τοῦ ἄλλοτε ἀνδρείου καὶ γενναϊότερου 'Ρέννου· ἐνώπιόν σου ἡ ψυχὴ τοῦ 'Ρέννου ἐναυάγησεν, ἐπιπλέει δ' ἔτι ἱερὰ τις δειλία ἣτις ἂν ἔλειπεν, ὁ 'Ρέννος θά ἦτο ἀνθρωπὸς τις κοινὸς τῶν τριόδων. Γαλάτεια, εἶσαι ἡ νόμιμος κτῆσις τοῦ Πυγμαλίωνος· ἐφ' ὅσον αἱ χεῖρές του περιπτύσσουσι τὸ σῶμά σου, ὡς ὁ φιλάργυρος τὸν σάκκον τοῦ χρυσοῦ του, ὁ 'Ρέννος πιθανῶς νὰ ἐγίνετο φονεὺς, ἀλλὰ κλέπτης οὐδέποτε. Ἐν φίλημα ἀπὸ τὰ χεῖλη σου εἶναι νόμιμα ἀπὸ τὸ βαλάντιον τοῦ Πυγμαλίωνος, Γαλάτεια. Φεῦ, καὶ ἡ πεποίθησις καὶ ἡ καρτερία μου αὕτη καθιστῶσι τὸν ἔρωτά μου μυριάκις ἔτι σφοδρότερον καὶ βαρύτερον. Ἀλλὰ τί θά γείνω; Ἐάν μὴ σὲ ἠγάπων, ὡς μαγευθεῖσα τίγρις, θά σὲ ἐφόνευον· ἐάν μὴ ἠγάπων τὴν ζῶν γλυκύτητα, πλανώμενος ἀπὸ τὴν ἐλπίδα ὅτι μετὰ σοῦ ποτε θά ζήσω, θά ἀπέθνησκον κἂν ἐγὼ, Γαλάτεια, καὶ ἡ τραγωδία θά ἔληγεν ἐδῶ. Ἦδη ὅμως; Πῶς νὰ σὲ ἀγαπῶ καὶ πῶς νὰ ζήσω!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ μετ' ἀποφάσεως.

Τότε ἀς ἀποθάνῃ ὁ Πυγμαλίων.

ΡΕΝΝΟΣ

Ὁ ἀδελφός μου! . .

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὁ τύραννος ἀμφοτέρων. Διότι τὰ βλέμματα του εἶπιν ἀλύσει, ἡ δὲ σκοτία τοῦ θανάτου του ἔτεται ἡ ἡμέρα τῆς ζωῆς μας.

ΡΕΝΝΟΣ

Οἴμοι! . . Ἐσκέφθην τὸν φόνον, Γαλάτεια· ἀλλὰ τίς ποτε δύναται νὰ μοὶ δα-
νεῖσθαι κατ' ἀδελφοῦ ἐναγῆ τοιαύτην χεῖρα;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὁ ἔριος. Ἀγαπώμεθα, 'Ρέννε; Ἐάν μὴ, τότε ἂ; ἀποθάνωμεν αὐθωρεὶ καὶ ὁμοῦ. Ἀλλ' ὁ 'Ρέννος ἐρᾶται τῆς Γαλατείας; Τότε μισεὶ τὸν δεσπότην αὐτῆς καὶ Πυγμαλίωνα. Ὁ θνητὸς ὅμως ἐκεῖνος ὅστις οὐδεμίαν οὕτω κατέχει θέσιν εἰς τὰ στήθη συζύγου καὶ ἀδελφοῦ, ὦ, καλλίτερον νὰ ἀποθάνῃ, ἀφοῦ δι' αὐτὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἀπέθανεν ὅ,τι φίλτατον καὶ ἥδιστον.

ΡΕΝΝΟΣ

Εἶναι ἀδελφός μου, Γαλάτεια. . .

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τίς σὲ τὸ εἶπεν; Δεῖξέ με λοιπὸν τὰ ἴδια καὶ ἄγια δῆθεν ἐκεῖνα νήματα ἅτινα συνδέουσι τὰς καρδίας δύο ἀδελφῶν. Ἡ ἀδελφικὴ στοργὴ εἶναι ἀνθος τῆς προνοίας τῶν γονέων· ἀλλ' ἡ πατρικὴ κατὰρα κατέθραυσε πάντα δεσμὸν μεταξὺ 'Ρέννου καὶ Πυγμαλίωνος.

(Λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του καὶ θλίβουσα αὐτὰς ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς.)

Τάχα τὸ στήθος τοῦ ἀδελφοῦ εἶναι θερμότερον τοῦ στήθους τούτου, 'Ρέννε; — Ναί, ἀληθῶς θερμότερον. . . Ὅταν ὁ 'Ρέννος πλάνης ἐν μέσῳ τῶν ἐρήμων καὶ τῶν ὄρεων ἐπάλασε κατὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν καταγιγδῶν, ὁ Πυγμαλίων ἐτέλει γάμους ἐδῶ καὶ ἐορτὰς θρασιλέως· ὅταν ἐν μέσῳ τῆς ξένης καὶ τῶν βαρβάρων ἡ πατρικὴ κατὰρα κατέθλιβε καὶ ἐσχίαζε τὸ μέτωπον τοῦ 'Ρέννου, ὁ Πυγμαλίων ἀνευρημεῖτο καὶ ἠκτινοβόλει ὑπὸ τὸ διάδημα τοῦ βασιλέως. . . Τίς τότε ἐσκέφθη τὸν ἀπόντα καὶ κατάρατον ἀδελφόν;

ΡΕΝΝΟΣ ἀλλόφρων

Ὁ Πυγμαλίων, Πυγμαλίων, θά φονεῖ-
θῆς! . . .

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τίς εἶναι ὁ ἔριος;

Ἐκεῖνος εἶναι ὁ κύριος. Ἀλλ' ἐδῶ τίς ἀνάσσει, τίς δεσπόζει, τίς κρατεῖ; Ὁ μὴ δυνάμενος ἀσφαλῶς οὐδὲ τὴν σπάθην του νὰ κρατῇ εἰς τὴν παλάμην! Εἰς πρίαν τάχα πτυχὴν τῆς θρασιλείου γλαμύδος τοῦ Πυγμαλίωνος κρύπτεται ἡ πρὸς τὸν ἀδελφὸν στοργὴ του; Ποῦ εἶναι αἱ κτήσεις, αἱ πόλεις, οἱ θησαυροὶ οὗς ὤρισεν ὡς δικαίαν τοῦ ἐπανελευσομένου ἀδελφοῦ μερίδα ἡ Πυγμαλίων; Ἴν τῇ τραπέζῃ του ἑκατὸ εὐωχοῦντο ἐταῖροι, ἀλλ' οὐδ' ἐν πινάκιον παρετίθετο κἂν ὡσεὶ ἀναμείνον καὶ οἶνεὶ ἐπευχόμενον σιωπηλῶς τὴν ἐπὶ πόνον τοῦ μιαιῶς ἀποβλήτου ἀδελφοῦ! — Μίαν ἡμέραν θά εἶπῃ εἰς τοὺς δούλους: «Αὐτρώσατέ με ἀπὸ τοῦ ὄχλησός τούτου.» Καὶ ὁ 'Ρέννος παραιτῶν ἤσυχον τὸν ἡγεμόνα, θά λαβῆ καὶ πάλιν τὸν παλιὸν τοῦ ἐξορίστου δόμον, ἀντὶ τῆς πατρικῆς κατάρας φέρων ἤδη τὸ λάκτισμα τοῦ ἀδελφοῦ. Πῶς, εἴθε λοιπὸν τάχα ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς γνήσιοι καὶ ὄναιοι ἀδελφοί; . . .

ΡΕΝΝΟΣ

Γαλάτεια! . . .

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ναί, συγγνώμην· εἶχες δίκαιον. Παραί-
τει τὸν ἔρωτά μου· διότι εἶναι πολλῶ ἀνώτερός σου, 'Ρέννε. Μὴ κἂν ἐγείρης τὸ βλέμμα σου πρὸς με, ὁ γενναῖος πολεμιστής, ἀλλ' ἐπῆσσε καὶ λάβε θέσιν εὐπρεπῆ, διότι πιθανῶς ἔρχεται ὁ ἡγεμὼν. Ἐτόλμησες νὰ ἐγγίσῃς, στιγματία, τὴν συρομένην κατὰ γῆς ἐσθῆτά μου; Τρέμε τότε, ὁ ἐταῖρος τοῦ θηπέως, ὡχρία ἀπὸ φόβου, διότι ἀναβαίνει τὴν κλίμακα ὁ ἡγεμὼν. Πῶς, μοὶ ἀπέτεινες ποτὲ, παράσιτε, ἐνθουσιῶδες καὶ μελίχρον ἐρώτων ῥῆμα; Φύγε, ἀφανίσου, ὁ δαφνηστεφής πολεμάρχης, διότι σὲ ἤκουσεν ὁ δεσπότης τῆς Κύπρου. . . Ἴδου, ἔρχεται!

Ἄ, συγγνώμην· εἶναι ἀδελφός σου. . .

ΡΕΝΝΟΣ

Ἄς ἀποθάνῃ λοιπὸν ὁ Πυγμαλίων.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἄς ἀποθάνῃ, ῥέννε. Ἀράμε πλησίον τοῦ. Ζήτησον τὸ ἡμῖσι τῆς Κύπρου, ὡς ἀδελφός. Θὰ σοὶ ἀρνηθῇ, ὡς δεσπότης. Ἐὰν δεχθῇ, ζήτησον τὰς εὐφορωτέρας τῆς νήσου γαίας, τὰς καλλίστας πόλεις. Οὕτω θὰ ἀρνηθῇ ὁ σφετεριστῆς θεβαίως καὶ θ' ἀγριωθῇ. Τότε ἄς διχάσῃ ἡ σπάθη σου ὄχι τὴν Κύπρον —

PENNOS

Ἄλλὰ τὸ στήθος τοῦ. — Γαλάτεια, αὖριον θὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τῶν δύο ἀδελφῶν ἐδῶ. Εὐδαίμων καὶ θεῶν ἴσος ὅστις σὲ ἐπικνίδη! . . . Ἐμάρτο οὕτως; ἄς τελεσθῇ ἡ βουλή τῶν θεῶν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Θὰ ἐπανεῖλθῃ σὺ ὁμως, ῥέννε. Σὺ καὶ μόνος. Μὴ τάχα καὶ διστάσῃς, ῥέννε; Ἄ, ἄς ἡδύνατο ἡ ψυχὴ μου νὰ μεταβληθῇ εἰς βραχίονά σου! Ἄκουσόν με: ὄχι λόγου μακροῦ; ἀλλὰ πλῆγμα ταχύ. Μὴ ἐγείρη: πρῶτον τὸν ἐν τῇ προτέρᾳ στοργῇ ἡμῶν καὶ πίστει κοιμώμενον. Θὰ κλεισθῇ ἡ ἀκούη σου καὶ ὄχι ἐγερθῇ ὁ βραχίον. Τίποτε πλειότερον. Μὴ με λησμονήσῃς, ῥέννε, μίαν κἂν στιγμὴν. Ἐνθυμοῦ ὅτι ἀναμένω . . . Σὲ ἀναμένει ἡ Γαλάτεια. — Τίς σὲ εἶπεν ὅτι εἴσθε ἀδελφοί;

[Ἐξέρχονται]

Σ Κ Η Η Β'.

Ἀΐθουσα θερινοῦ ἀνακτορίου. Ἰσταται ἐνώπιον ἀνοικτοῦ παραθύρου ὅθεν ὑποφαίνεται ὁ τάπηξ τοῦ ἔαρος διανοθῆς, ἐνατενίζει εἰς πέραν ἐν ἀνιαρᾷ προσδοκίᾳ ὁ

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ μόνος, κρατῶν μικρὰν ἐπιστολὴν τῆς Γαλατείας.

Τὶ νὰ γίνωνται; Μὲ φαίνεται ὡς ἡ Γαλάτεια νὰ ἀπέθανεν. Ὅχι, ὄχι! ἔχουσιν ἄριστια καὶ ἐν τῇ φαιδρότητι τῶν ἐγειναιων χαλεεῖς. Ὅπωςδὴποτε ἡ ἐραδύτης, ἡ ἀπουσία τῶν, εἶναι ἀπουσία ἀέρος ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀσφυκτῶ. Ἠτοίμασα πάντα ὡς κάλλιστα νὰ διέλθωμεν εἰς τὸ ἔαρ. Ὅμως βραδύνουσιν.

(ῥίπτει τὰ βλέμματά ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ μένει σὺννευς. Μετὰ μικρὸν ἐρχόμενος πρὸς τῆς θύρας).

Λεῖριε!

Σ Κ Η Η Γ'.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ. Ἐμφανιζόμενος ὁ ΛΕΙΡΙΟΣ

Βασιλεῦ . . .

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἄνάβα εἰς τὴν ὑπερτάτην σκοπιὰν καὶ ἰδὲ ἐὰν ἐρχωνται.

Ἰδὲ! Ἐὰν οὐδὲν βλέπῃς, ἐτοίμασόν μου τὸν ἵππον τάχιστα.

Λέγε μοι.

(Ὁ Λεῖριος ἀπέρχεται).

Θὰ διέλθωμεν τὸ ἔαρ θυυμασίως. Οἱ δὲ μιλοὶ τῶν Ἰώνων αὐλητῶν καὶ ὄρχηστρίδων αὖριον κλοῦνται. Ἡ μεγάλη σκηνὴ τῶν ἐπιτὸς τοῦ δάσους ὄχι ἦναι μαγικὴ Παρήγγειλα ὅτι χάριεν καὶ ἡδὺ, Γαλάτεια! διατὶ ἀργεῖς;

(Ἐισέρχεται ὁ)

ΛΕΙΡΙΟΣ

Ἀνθρωπὸς τις ἡ βραχίλειος συνοδία οὐδαμοῦ. Μακρὰν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ, φαίνεται φερόμενον πρὸς τὰ ἐδῶ σκοτεινόν τι νέφος ἢ θηρίον. Ἐὰν μὴ ἦναι τῶν μανιώδης, τότε εἶναι ὁ ῥέννος.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ὁ ῥέννος εἶναι!

ΛΕΙΡΙΟΣ

Ἐὰν ἦναι ἀνθρώπος ὁ ἐρχόμενος, οὐδέποτε πολεμιστῆς εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης; ἐβρίσθη ὀρμητικώτερος κατὰ τοῦ θανασιμωτέρου ἐχθροῦ του.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἄφες τοὺς λόγους καὶ ἰδὲ καλλίτερον εἶναι ὁ ῥέννος;

(Ὁ Λεῖριος ἀπέρχεται)

Ὁ ῥέννος; ἀλλὰ μόνος; Διατὶ νὰ μὴ συνακολουθῇ ἡ Γαλάτεια; Ἦ, ἔστω; ἄς ἦναι τοῦλάχιστον ὁ ῥέννος! Ἡ ὄρμη, εἶναι θεβαίως χαρᾶς εὐαγγέλιον.

Σ Κ Η Η Δ'.

Πυγμαλίων. Παρουσιάζεται ὁ ῥέννος, ἐνδεδυμένος ὡς ἀνωτέρω, αὐστηρὸς καὶ ἀγέρωχος.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ ὀρμῶν νὰ ἀναγκαλισθῇ αὐτὸν.

ῥέννε!

PENNOS ὑποχωρῶν παγερῶς

Οἱ θεοὶ κριταὶ ἡμῶν καὶ παραστᾶται.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΙΜΟΝ

II

ΕΚΗΝΑΙ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

[B. Gasteau]

(συνέχεια ἴδε φυλλ. Ζ').

Ἐκαθήσαμεν πλησίον τῆς πηγῆς ὅπου ἦλθον ν' ἀντλήσωσιν ὕδωρ μαῦραι καὶ γυναῖκες Ἀράβων ὁ Μωχαμέτ ἐχαιρέτισεν αὐτὰς διὰ φιλοφρονητικῶν τινῶν λόγων εἰς οὓς αὐτὰ ἀπήτησαν. Ἡ συνομιλία ἤρρισε μετοξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Μωχαμέτ ἐγένετο δ' ἡ χάρις τῆς στάσεως τῶν, τὴν χάριν τῶν κινήσεων τῶν, ὅτε ἐπλήρουν ὕδατος τὰς γέρβας τῶν (ασκὸς ἐκ τράγου) διὰ τοῦ μακροῦ μεταλλίνου ἀγγείου, ἢ ὅτε ἔλουον τὸ πρόσωπον, τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας τῶν. Συμβάν τι κωμικὸν ἀπέσπασεν ἐκ τῆς πηγῆς τὴν προσοχὴν μου. Περί τοὺς εἴκοσι Ἀραβες ὀπλισμένοι διὰ ματράκων (χονδρὴ ῥάβδος) ἔτρεχον πρὸς τὸ μέρος μα: μετὰ φωνῶν διαπεραστικῶν ἐζήτησα τὴν ἐξήγησιν τῆς παραδόξου ταύτης σκηνῆς ἀπὸ τὸν Μωχαμέτ.

« Εἶναι τὸ κυνήγιον μετὰ τὰ ματράκων μοὶ ἀπαντᾷ οὗτος εὐθύμως.

Πραγματικῶς οἱ Ἀραβες ἠνάθησαν οὕτως, ὥστε νὰ περικλείωσιν ἑκαστὴν τινα γῆν, ἐνῶ ὁ εἶς ἐξ αὐτῶν τοποθετηθεὶς εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου ἐκτύπα διὰ τῆς πηχεῖας ῥάβδου τοῦ τὰς σωρείας τῶν χαμαικλιδῶν ἄτινα σκεπάζουν τὰ ὄρη, ἵνα ἐξαγάγῃ ἐξ αὐτῶν λαγῶν τινα ἡκόνικλον. Μετ' ἐπανελημμένα κτυπήματα λαγῶς τις ἀνεπήδησεν ἐκ τινος βᾶτου καὶ παρευθεῖς οἱ Ἀραβες τὸν ὑπεδέχθησαν σεῖοντες τὰ ῥόπαλα ὁ δυστυχὴς λαγῶς πενταχόθεν προσβαλλόμενος δὲν ἤξευρε πόθεν νὰ στρέψῃ πρὸς τὸν ὅσον ἐν τῷ κλωβίῳ χωρὶς νὰ δυνθῇ νὰ εὖρη διέξοδον ἐπιτέλους ἐφάνη ἀποφασίνας ἀπελπιστικὴν ἐξοδον καὶ δὴ ὄρμη ἐν μέσῳ δύο Ἀράβων, ἀλλ' οὗτοι δι' ἐνός κτυπήματος ἔλαβον αἰμὸφυρτον αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τῶν. Οἱ Ἀραβες ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὕρων τῶν συχιάκων δίδονται εἰς τὸ εὐχάριστον τοῦτο κυνήγιον τῶν ῥοπάλων.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Πῶς μόνος καὶ οὕτω σκυθρωπός, ῥέννε; Τί εἶπες; Εἶπέ με πρὸ παντὸς καὶ πρὸς θεῶν: πῶς ἔχει ἡ Γαλάτεια;

PENNOS

Ἄριστα. Ὁ ῥέννος ὁμως ἔχει κακῶς, πάρα πολὺ κακῶς, Πυγμαλίων. Μάτην ἀνέμεινα ἐπιώπησις. Τώρα ἀνοίγω τὰ χεῖλη καὶ ὀμιλῶ ἐγώ.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Λέγε, λέγε, ῥέννε μου. Συνέβη τι ἡμῖν ἀπαίσιον;

PENNOS

Ἐμοὶ μόνω. — Παιδίον ἐτι ἔπταιον εἰς τὸν πατέρα ἡμῶν, πάντοτε ἔπταιον ἐγώ: μίαν ἡμέραν ἔπταισα πολὺ καὶ με κατηράσθη. Μὴ δυνθῆεις νὰ ἐπαιτήσω συγγνώμην, ἐδώχθη ὡς κύων λυσσῶν ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ καὶ τῶν ἀνακτόρων του. Ἡ κατάρρα ἐκείνη μοὶ ἔσπειρε τὴν ὁδὸν τῆς πλάνης με ἀκάνθας καὶ θορία. Ἐπάλαιον, ἡγωνίων καὶ ἐπλανώμην. Ὁ πικρὸς γέρον εἶχεν ἀποθάνει, ὁ δὲ υἱὸς Πυγμαλίων ἐδέχθη τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς καὶ τὸν θρόνον τῆς Κύπρου. Ἐκτοτε ὁ Πυγμαλίων ἔζη περιφανῆς ἐν μέσῳ τρυφῆς καὶ πλούτων, ὁ ἄγνωστος ῥέννος ἔρημος ἐν μέσῳ ἐρήμων καὶ ταλαιπωριῶν. Σήμερον ὁμως ὁ κατάρτος υἱὸς ἐπιζήσας ἔρχεται καὶ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν τὴν μερίδα τῶν κτήσεων ἃς ὁ πατὴρ τῷ ἠρνήθη. Πυγμαλίων, εἶμαι ὁ κακὸς δαίμων τοῦ οἴκου.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Τοῦτο ἦτο, ῥέννε; Πόσον ὁ ῥέννος νῦν μοὶ φαίνεται μικρότερος ἐκείνου ὃν ὁ πατὴρ κατηράσθη! Τοῦτο ἦτο μόνον καὶ οὕτω μοὶ λαλεῖς πικρῶς; Εἶμαι λοιπὸν τοσοῦτον μέλας τὴν μορφήν καὶ ἀπαίσιος, ὥστε διενόηθῃς ὅτι τοσοῦτον θὰ σὲ ἠδίκουν, ῥέννε; Σκληροὶ θεοὶ, οἵτινες ἀφανῆ διαπλάσατε τὰ ἀνθρώπινα σπλάγχνα, πολλάκις δὲ καὶ ἡ θερμοτάτη στοργὴ παραλύει τὴν γλῶσσαν εἰς σιγὴν ὡς εἰς ἀρνησιν! . . . ῥέννε, εἶμαι τὴν ἡλικίαν μεγαλείτερος ἀπὸ σὲ καὶ εἶμαι υἱὸς πρωτότοκος ὁμως εἶμαι ἀδελφός σου. Σὲ ἡγάπησα ὅθεν δσον καὶ ἐμὲ αὐτόν οὕτως ἡ Κύπρος ἄς διαιρεθῇ εἰς δύο ἴσα καὶ ἀδελφὰ τεμάχια, ἕκαστος δ' ἡμῶν ἄς λάβῃ τὸ ἔν. — Σοὶ ἀρκεῖ, ῥέννε;

(ἔπιται τὸ τέλος)

Τοῦ κυνηγίου ἀποπεραιωθέντος ἐξήκο-
λουθήσμεν τὸν δρόμον μας. Ὁ Μωχαμέτ
ἐβίαζε τὸ βῆμα τῶν ἵππων μας ἵνα φθά-
σωμεν πρὸ τοῦ λυκαυγυῆς εἰς τὸ χωρίον
Βενή Χαμρά κείμενον πρὸς δυσμὰς τῆς Σαϊ-
δάς γείτονος τῆς μικρᾶς ἐρήμου.

Τὰ ὄρη ἐλάμβανον, ἑ ὅτι ἐπροχωροῦμεν,
ἀγριωτέραν ὄψιν, οἱ διαβάται καθίσταντο
σπάνιοι· εἰς διάστημα δύο ὠρῶν ὁδοιπορίας
μόνον τρεῖς Ἀραβῆς ἀπηντήσαμεν, οἵτινες
διήλθον ταχεῖς ὡς ἀσραπὴ πλαγίως ἡμῶν,
ἐπὶ τῶν μακροσώμων ἵππων των τῶν καλ-
παζόντων, ἐπὶ ἐνυμάτιζον ὀπισθεν αὐτῶν τὰ
πλατέα βουρνούζια.

» Ἐὲ! Ἐὲ! . . τοῖς κράζει ὁ Μωχαμέτ »
φανταζία, μπεῖξερ φανταζία. »

Καὶ ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ αὐτοῦ διὰ τὴν
λέξιν φανταζία ὁ Μωχαμέτ με παρεκίει
νὰ μὴ φανῶ κατώτερος κατὰ τὴν ταχύτητα
τῶν τριῶν Ἀραβῶν καὶ νὰ τρέξω καὶ ἐγὼ
τὸν ἵππον μου κατόπιν του εἰς τὰς ἐρήμους
πεδιάδας, ἃς εὗτοι τοσοῦτον εὐδαιμόνως διέ-
τρεχον. Ἄλλ' ἐγὼ φοβούμενος μὴ καταπέ-
σω εἰς τὰ βῆθη αὐτοῦ τινὸς ἀντίστην
ὡς ἀληθῆς Σάχος εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ
Ἀραβῆς μου Δὸν Κιχώτου.

Ἐπὶ τέλους διεκρίναμεν ἐπὶ τῶν ποδῶν
μας εἰς τὸ βῆθος μιᾶς κειλάδος τὰς σκη-
νάς τοῦ χωρίου τοῦ Μωχαμέτ· ἐχάρην ἐπὶ
τοσοῦτο ὥστε παρ' ὀλίγον ν' ἀνακράξω ὡς
οἱ σκοπιωροὶ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου »
Γῆ, Γῆ» ἐπὶ τῇ θέῃ τῆς Ἀμερικῆς· ὁ Μω-
χαμέτ ἐννοήσας τὴν εὐχαριστήσιν μου, ἐνε-
θύησε τοὺς πτερύγους ἐπὶ τῆς κοιλίας
τοῦ ἵππου του καὶ με ἠνάγκασε νὰ ἐκτέ-
λέσω καὶ ἐγὼ μίαν «φανταζίαν» ἠναγ-
κασθὴν ἐκὼν ἀέκων νὰ τὸν ἀκολουθήσω ἐ-
πειδὴ ὁ ἵππος μου με παρέσυρεν. Ἐφθασα
τέλος ἀσθμαίνων μᾶλλον τοῦ ἵππου μου πρὸ
τῆς κόμης, ἐνθα με ὑπεδέχθησαν ἄπειροι
σκύλοι με τὰς ὑλακάς των. Τὰ τέκνα τοῦ
Μωχαμέτ κεκαλυμμένα τὴν κεφαλὴν δι'
ἐρυθροῦ φεσίου, ἔγοντα περὶ τὸν τράχηλον
περίεπτα ἐντὸς δέρματος, καὶ ἐνδεδυμένα
μόνον διὰ μακροῦ χιτῶνος ἔδραμον εἰς
προὔπαντήσιν μας· ἐνόμισα, ὅτι ἤρχοντο
ἵνα ἐναγκαλισθῶσι τὸν πατέρα των, ἀλλ'
ἔμεινα ἐκπεπληγμένος ὅταν εἶδον νὰ πηδή-
σωσιν ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν ἵππων μας,
νὰ ἀναρρίχθωσιν ὡς ἀληθεῖς πῆθικοι ἐπὶ
τῆς ῥάχεώς των, καὶ ἐφιππεύσαντα, ν' ἀ-

νακράζωσι μεθ' ὑπερβολικῆς εὐχαριστή-
σεως τὴν λέξιν Φανταζία, συνώνυμον
εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀραβῶν μετὰ τὴν ἐκ-
φρασιν τῆς μεγαλειτέρας χαρᾶς.

Ἀφοῦ παρετήρησεν ὀλίγον μετὰ πατρι-
κῆς ὑπερηφανίας τοὺς μικροὺς τούτους τε-
τραετεῖς ἢ πενταετεῖς ἵππει· ν' ἀναρρίχων-
ται ἐπὶ τῶν ἵππων, ὁ Μωχαμέτ με ὠδή-
γησεν ὑπὸ τὴν σκηνὴν του.

Ἡ ὑποδοχὴ ἦν σοὶ ἐπιδαφίλειου ἐν
ἐντὸς ἀραβικῆς τινος σκηνῆς οὐδόλως πα-
ραβάλλεται μετὰ τὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν αἰ-
θουσῶν· οὐδεὶς ταχίσσεται ἐπὶ τῇ ἀφίξει
σου· ἐγὼ κατεκλίθην ἐπὶ ψάθης τινος ἦν
διὰ νεύματος μοι ὑπέδειξε ὁ Μωχαμέτ.

Κατ' ἀρχὰς ἔμεινα πεπνιγμένος ὑπὸ
βαριτάτης ὀσμῆς τράχων καὶ ἐξίνου γά-
λακτος, καὶ ὡς τετυφλωμένος ἐκ τοῦ ἀ-
μυδροτάτου φωτός ὅπερ ἐδρασίλευεν ὑπὸ τὴν
σκηνὴν ἐκείνην τὴν ἐκ δέρματος καμύλου
κατεσκευασμένην καὶ προσκεκολλημένην ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους δι' ὀκτὼ γονδρῶν πασσάλων·
ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν τούτοις οἱ ὀφθαλμοὶ
ἐξωκειώθησαν μετὰ τὸ σκότος καὶ ἠδυνήθην
νὰ ἐξετάσω τὰ περιεχόμενα.

Μακρὸς τάπητες, ἐπιπρεμμάμενος ἀντι θύ-
ρας, διεχώριζεν εἰς δύο μέρη τὴν κατοικίαν
τοῦ Μωχαμέτ. Τὸ μέρος εἰς ὃ εὐρισκόμεθα
ἐχρησίμευεν ὡς μαγειρεῖον, ὡς ἐστιχτόριον,
καὶ ἐν γένει, ὡς ἀποθήκη· ἐπὶ τινος γω-
νίας μαύρη τις τερατωδῶς ἐστιγματισμέ-
νη εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ ἐνδεδυμένη διὰ
ποικιλοχρῶν ἐνδυμάτων, περιέστρεφε διὰ
τῆς χειρὸς ἐπὶ στρογγύλου μεγάλου λίθου
ἕτερον ὁμοιον καὶ μετεποιεῖ εἰς ἄλευρον
σίτον κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀραβῶν· ἐνῶ
νεώτερα τις μαύρη μετεποιεῖ τὸν ἄλευρον
εἰς ζυμὴν καὶ ἔρρπτεν αὐτὴν κατὰ τεμά-
χια εἰς ὀπὴν τινα ἐν μέσῳ ἀνημμένων ἀν-
θράκων· οὗτος ἦτον ὁ φ ο ὕ ρ ν ο ς.

Ὅπισθεν ἐνός ἐργαλείου ὑφαντικῆς γον-
δροειδῶς ἐκ καλάμων κατεσκευασμένου ἵ-
σταντο γυνή τις, ἥτις μοι ἐφάνη πολὺ ὡ-
ρία· αὕτη ἦτον ἡ πρώτη σύζυγος τοῦ Μω-
χαμέτ, ἡ εὐνοουμένη, καθὰ ἐδεικνύετο ἐκ
τῆς διακεκριμένης ἐνδυμασίας ἦν ἐφερένω-
νομάζετο Φατμέ· ὡς ὅλαι αἱ γυναῖκες τῶν
Ἀραβῶν ἦτο καὶ αὕτη ἐστιγματισμένη,
πεποικιλμένη εἰς τε τὸ πρόσωπον καὶ τὰς
χειρας δι' ἀραβογραφῶν καὶ ὄφρων, καὶ μετὰ
ἀστέρων εἰς τὸ μέτωπον, καὶ τὰς κνήμας.

Δύο μεγάλοι μελανοὶ ὀφθαλμοὶ ἤστρα-
πτον ὡς ἀδάμαντες εἰς τὸ φῶς, ὑπὸ τὸ
ἐπίμηκες τόξον τῶν ὀφρῶν των καὶ ἐ-
νεζωπόρουν τὴν νεαρὰν φυσιογνωμίαν τῆς
Φατμέ. Τὰ κεχρωματισμένα ἐρυθρὰ γόνα
ἀπέπνεον τὴν εὐωδίαν μεθ' ἧς ἦσαν λειμ-
μένα καὶ εἶχον τὸν ζωηρὸν χρωματισμὸν
ρόδιου ἑμικλειστοῦ. Ἡ χαρίεσσα αὐτῆς
χειρ βεβαρμένη διὰ διαφόρων χρωμάτων
διεπέρα ταχέως τὰ μάλλινα νήματα ἐνός
βουρνούζιου καὶ ἐσχημάτιζε τοὺς κροτάφους
αὐτοῦ. Ἡ Φατμέ ἦτο κατὰ γράμμα κεκα-
λυμμένη ὑπὸ κοσμημάτων, ἐνωτίων, πε-
ριδεραιῶν, ὀρμαθῶν ἐκ μαργαριτῶν καὶ
κοραλίων, καὶ ὑπὸ κ ρ ο λ κ λ ἄ ρ (δακτύ-
λιοι διὰ τοὺς πόδας) ἐξ ἀργύρου.

Ἐξεπλάγην παρατηρήσας τὴν λαμπρὰν
τῆς ἐνδυμασίαν καὶ ὠραιότητα, ἥτις ἐφαί-
νετο φωτίζουσα τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην κα-
τοικίαν. — Κατὰ διατογὴν τοῦ συζύγου
τῆς ἢ Φατμέ ἠγέρθη ἀνελίσσουσα τὸ ὑψη-
λὸν ἀνάστημά της, καὶ περισφιγγούσα τὴν
ζώνην πέριξ τῆς εὐκινήτου αὐτῆς ὀσφύος.

Μετὰ ταῦτα ἐξήγαγε διάφορα ἀγγεῖα
ἐξ εἶδους τινος ὀπῆς βαθείας, εἰς ἦν οἱ ἄ-
ραβῆς βίπτουσι τὰ γρήματά των, τοὺς σί-
τους, καὶ τὰς λοιπὰς ζωτροφίας των.

Ὁ Μωχαμέτ ἐξῆλθε κατ' ἐκείνην τὴν
στιγμὴν ἀψίσας με μόνον μετὰ τῶν γυ-
ναικῶν του· ὄλω τεταραχμένος ἐκ τῆς
συγχύσεως ματαίως ἀνεζήτησεν ἐν τῷ ἐγ-
κεράλω μου ἀντικείμενον τι ὀμιλίας. Δὲν
ἠδυνάμην νὰ περιστραφῶ ἐπὶ τῆς θρογῆς,
ἢ τοῦ ὠραίου καιροῦ, ὡς κάμνομεν ἐν Εὐ-
ρώπῃ, ὅταν δὲν εὐρίσκωμεν οὐδὲν ἀντικεί-
μενον ὀμιλίας, διότι ὁ αἰώνιος τῆς Ἀφρι-
κῆς ἥλιος σοὶ ἀφαιρεῖ τὴν αἰτίαν ταύτην.
Μὴ δυνάμενος λοιπὸν νὰ εὗρω ἰδέαν τινα
ἀρμόζουσαν τῇ περιστάσει, ἀπεφάσισα νὰ
τηρήσω ἄκραν σιγὴν. Ἄλλ' ἡ πονηρὰ Φα-
τμέ διεσκέδαζε διὰ τῆς στενοχωρίας μου,
με ἠτένιζεν λαθραίως καὶ ἤρχιζε νὰ καγ-
χάζη ὅπερ ὠραιότεραν τὴν καθιστὰ ὑπέ-
φερα πολὺ ἐκ τῆς γελοίας μου καταστά-
σεως.

Παρευθὺς ἐν τοσοῦτῳ ἀπηλλάγην τῆς
περιπεπλεγμένης ταύτης θέσεως. Μία φίλη
τῆς Φατμέ προσεκάλεσεν αὐτὴν ἐξωθεν
ἐλθοῦσα τῆς σκηνῆς εἰς συνέντευξιν γυναι-
κῶν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ὅπου ἔμελλε νὰ
λάβῃ χώραν τελετὴν δι' ἀποθανόντα τινα

μαραμποῦ (ἰμάμης). Ἡ περίεργος αὐ-
τῆ συνδιάλεξις γινομένη ὑπὸ μιᾶς συν-
διαλεγμένης ἔσωθεν τῆς σκηνῆς καὶ τῆς
ἐτέρας ἐξωθεν, μοι ἐκέντησε τὴν περιέρ-
γειαν· ὅτε δὲ ὁ Μωχαμέτ ἐπέστρεψε, τῇ
ἐζήτησα τὴν ἐξήγησιν τῆς· μοι εἶπεν, ὅτι
οὐδεμία γυνὴ δύναται νὰ διέλθῃ τὸ κατώ-
φλιον κατοικίας τινος, ὅταν ὁ κύριος τῆς
σκηνῆς εἶναι ἐντὸς ταύτης· μόνον δὲ ἐν τῇ
ἀπουσίᾳ τούτου δύναται αἱ γυναῖκες νὰ ὑ-
ποδεχθῶσι φίλην ἢ συγγενὴ τινα· ταῖς εἶ-
ναι δὲ ἀπικροσευμένη ἐπὶ ποιναῖς βαρβαρίαις
ἢ ὑποδοχὴ ξένου.

Τὴν παρελθούσαν νύκτα, ἐπρόσθεσεν ὁ
Μωχαμέτ, Ἀραψί τις τοῦ χωρίου μας· εὐρῶν
αἰφνης ξένον τινα ἐντὸς τῆς σκηνῆς του εἶ-
γεν ἐπαναλάβει ἐπ' αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου
του τὴν φρικώδη τιμωρίαν τοῦ Παύλου καὶ
τῆς Φραγκίσκας Δὰ Ἰχμίμ.

Τοιαύτη τις τραγικὴ πρᾶξις, περιγρα-
φομένην τοσοῦτον ἀπαθῶς, ζωηρὰν μοι ἐνε-
ποίησεν ἐντύπωσιν. Ἐπινυγμένη ἐντὸς τῆς
σκηνῆς· ὁ δὲ Μωχαμέτ ἀπατηθεὶς ἐκ τοῦ
ὑψους μου με ὠδήγησεν εἰς τὸ χεῖλος ἐνός
λάκκου ἐνθα ἔρρπτον τὰ ὄστα τῶν ζώων
καὶ μοι ἔδειξε αἰμόφυρτον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
τοῦ δυστυχοῦς τοῦ κατακοιμηθέντος ὑπὸ
τοῦ Ἀραβῆς Λανσιώτου· ὑπὸ φρίκης κατα-
ληθθεὶς ὠπισθοδρόμησα.

Ἐκ τοῦ τρόμου ὃν μοι ἐνεποίησεν ἡ κε-
φαλὴ λυπηθεὶς με ὠδήγησεν ὁ Μωχαμέτ
ἐν μένῳ ὀσων ἐξ ἐλαίων καὶ βουβῶν· ἐκεῖ
ἀνέπνευσα ἐλευθερώτερα. Ἡ γελῶσα θέα
τῆς φύσεως ἐξεδίωξε τοῦ πνεύματός μου
τὴν φρικτὴν σκηνὴν ἥτις αὐτὸ κατεῖχε. Δὲν
εἶδον ἐν τῇ Ἀφρικῇ χωρίον εἰς καλλιτέραν
θέσιν κείμενον τοῦ Βενή Χαμρά. Ἄλυτος
γυμνῶν βράχων καθέτω; τετμημένων, πε-
ρικλείει διὰ τῶν ἀγρίων τῆς κορυφῶν κοι-
λάδα, ἀληθῆ κηπον τοῦ Ἀρμόδου πεποι-
κιμένην ὑπὸ φαιοχρῶν σκηνῶν, αἵτινες
ὠμοιάζον ἐκ τοῦ μέρους εἰς ὃ ἰστάμεθα,
πρὸς προσκυνητὰς ἐν τῷ μέσῳ τῆς γλωρ-
τητος καὶ τῶν ἀνθέων, ἐν τῷ μέσῳ ἀτρα-
πῶν περιοριζομένων ὑπὸ ῥοδοδαφνῶν, κά-
κτων καὶ σωρειῶν ἀψίνθου. Οἱ βράχοι οὗτοι
εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὀπίων ὀρειδῶς
διατρέχει διαυγῆς ῥύαξ, διανοίγονται δι'
ἐπιμήκους κοιλοτήτος πρὸς μεσημβρίαν τῆς
Σαϊδάς καὶ ἀφίνουσι νὰ βλέπῃ τις τὰς κι-
τρίνους πεδιάδας τῆς Σαχάρας, τὰς ἀτελεῦ.

τήτους σκηνογραφίας τῆς ἐρήμου, τὰς ἀπερ-
ράντους ἐκείνας ἐκτάσεις ὅπου τὸ βλέμμα
καὶ ἡ φαντασία χάνονται, καὶ ἔνθα ὁ ἀν-
θρώπος φαίνεται ὡς τὸ ἐλάχιστον ἄτομον
ἐν τῷ μεγάλῳ ὠκεανῷ.

Ὁ Μωχαμέτ [μὲ ἕκαμε νὰ συνέλθω ἐκ
τῆς ἐκστάσεως εἰς ἣν μὲ εἶχον ῥίψει οἱ ἀν-
τικατοπτρισμοὶ τῆς ἐρήμου, ὀμιλήσας μοι
περὶ τῆς προπαρσκευῆς τοῦ δειπνοῦ. Δύο
ῥωμαλαῖοι Ἀραβες, μὲ ἡλιοκαύτους βρα-
χίονας συνέλαβον ἐν ἀρνίον ὅπερ ἐμελλε
νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς γεῦμα. Ἀπέκοψαν
ἐνώπιον ἡμῶν τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου, τὸ
ἐξέδειξαν, εἶτα δὲ διαπεράσαντες αὐτὴ εἰς
ξύλινον ὄβελόν τὸ περιέστρεφον ἐμπροσθεν
πυρὸς ἐκ φοινικοξύλων. Ἠκολούθουν διὰ
τοῦ βλέμματος μετ' ἐνδιαφέροντος τὴν αὐ-
τοσχέδιον καὶ πρόχειρον ἐκείνην μαγειρι-
κὴν. Ὅταν τὸ ἀρνίον ἐντελῶς ἐψήθη, οἱ
Ἀραβες τὸ ἔθεσαν ἐκ τοῦ ὄβελου ἐπὶ ἐ-
νὸς γκασᾶ, ἥτοι μεγάλης ξυλίνης πα-
ροψίδος καὶ μετὰ ταῦτα τὸ ἔφερον πρὸς
ἡμᾶς.

Τὰ διάφορα φαγητὰ τὰ ἀποτελέσαντα
τὸ γεῦμά μας μετεφέρθησαν ἐκεῖ ὑπὸ τῶν
ὑπηρετῶν, τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων
τοῦ Μωχαμέτ. Οὐδὲν εὐχαριστότερον ἢ τὸ
νὰ ἔβλεπέ τις ἅπαντας τούτους νὰ τρέ-
χουσι φέροντες εἰς τὰς χεῖρας διάφορα πι-
νάκια φαγητῶν ἢ ἀγγεῖα πλήρη ὕδατος, ἐκ
τῆς σκηνῆς πρὸς τὸ ὑψίσκιον μέρος τῶν
ἐλαίων ἔνθα ἐκαθήμεθα. Ἀφοῦ αἱ προετοι-
μασίαι ἐπερατώθησαν ὁ Μωχαμέτ μὲ προσ-
εκάλεσε ν' ἀρχίσω νὰ τρώγω. Τὸν παρε-
κάλεσα νὰ λάβῃ μέρος μετ' ἐμοῦ, ἀλλ'
ἐστάθη ἀδύνατον, διότι οἱ Ἀραβες νομί-
ζουσι, ὅτι παραβαίνουσι τὴν εὐμοταξίαν
ἐὰν φάγωσι πρὶν χορτασθῆ ὁ προσκεκλη-
μένος αὐτῶν.

Ἐνίψα τὰς χεῖράς μου, ἵνα τὰς μετα-
χειρισθῶ ἀντὶ περόνης καὶ ἐδραξάμην μὲ
τὴν μεγαλύτεραν λεπτοτητα, μεταξὺ τῶν
δακτύλων μου κοουσκουσοῦ, ἥτις
φαγητὸν ἐξ ἀλεύρου ἀρβουσίτου, μεμιγ-
μένον μετὰ σύκων, σταφίδων, ὠν σκλη-
ρῶν, καὶ τεμαχίων τινῶν ὄρνιθος. Ὁ Μω-
χαμέτ μὲ παρώτρυνε διὰ νευμάτων ἵνα
τρώγω, ἐρωτῶν με ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν
ἂν εὑρισκόν τὰ φαγητὰ τῆς ὀρέξεώς μου,
τὸν εἶδον δὲ σκυθρωπάζοντα ὅταν ἀπε-
μάκρυνον ἀπ' ἐμοῦ τὸ πινάκιον ἐνόμιζεν

ἀναμφιβόλως ὅτι κατεφρόνου τὸ γεῦμά
του· ἀλλ' ἐγὼ, ἐπιθυμῶν νὰ τῷ ἀποδεί-
ξω τὸ ἐναντίον, ἔφερα πάλιν πλησίον
μου τὸ κοουσκουσοῦ, ἕνεκα τοῦ ὁποῦ ἐ-
κινδύνευον νὰ πάθω ἐκ δυσπεψίας, πρὸς
μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ φιλοξενούντος
με ὅστις, ὡς ὄλοι οἱ ὀμόθησκοὶ του ἐνό-
μιζεν ὡς τιμὴν αὐτοῦ ἐὰν ὁ ξένος του ἔ-
τρωγεν ὑπερβαλλόντως.

Μετὰ τὸ πινάκιον τοῦ κοουσκουσοῦ κα-
τέφυγον εἰς τὸ τοῦ ἀρνίου, ὅπερ οἱ δύο
μαῦροι μάγειροι εἶχον κατεκόψει διὰ τῶν
δακτύλων καὶ τῶν μαχαιρῶν τῶν μετὰ
τούτου ἐπλησίασα τὰ ἐκ κριθῆς πλακοῦντια,
τοὺς φοίνικας καὶ τὰ γλυκίσματα, τὰ
πάντα δροσίζων διὰ τ' αὐγοῦς ὕδατος ἐκ
τῆς πηγῆς, διότι, ὡς γνωστὸν, ὁ προφή-
της ἀπαγορεύει τὴν τοῦ οἴνου χρῆσιν εἰς
τοὺς Μουσουλμάνους. Ὅτε πλεόν ἐντε-
λῶς ἱκανοποιήσα τὴν ὄρεξίν μου, ὁ Μωχα-
μέτ παρέλαθεν ἐξ ἐμοῦ τὰ πινάκια μὲ τὰ
ἐναπομείνοντα φαγητὰ καὶ ἄρχισε νὰ τρώ-
γῃ αὐτὸς, εἶτα, αἱ γυναικῆς του, τὰ τέ-
κνα του καὶ οἱ μαῦροι ὑπηρεταὶ· τὰ δὲ
πινάκια διέτρεξαν οὕτως ὄλην τὴν σειράν
τῶν περιεστῶτων· μέχρι αὐτῶν τῶν γκέπ
(σκύλων), οἵτινες πειναλέοι ἐπὶ τῶν λει-
ψαίων τοῦ συμποσίου ἐπέπεσον.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

Α ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ

BOYKNEP

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΝΝΗ-
ΤΟΡΟΣ ΑΥΤΟΥ

(Συνέχεια ἴδε φύλλ. Ζ')

Ζ'

Γενικότης τῶν φυσικῶν νόμων.

Ὅποτε ἐγνώσθη ὅτι ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη
καὶ οἱ ἀστέρες δὲν εἶναι φῶτα εἰς τὸν οὐ-
ράνιον προσηλωμένα θόλον, ὅπως τοῦ ἀν-
θρώπινου φωτίζουσι γένους τὴν κατοικίαν,
ὅτι ἡ γῆ δὲν εἶναι ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἄτομον, εἰς τὸν ὠκεανὸν
τῶν κόσμων ἀφανιζόμενον, ἢ τοῦ ἀνθρώ-
που φαντασία τὰς οὐρανίους ἤρξατο δια-
τρέχουσα διαμονάς, ἵνα ἐκείσε, ὅτι ἀπώ

λεσεν, ἀνεύρη. Μεμακρυσμένον διώρουν
κόσμον, δι' ὅλης τῆς λάμψεως καὶ μεγαλο-
πρεπείας τοῦ παραδείσου κεκοσμημένον καὶ
διὰ τῆς φαντασίας ἐπὶ τῶν μεμακρυσμέ-
νων ἔπλαττον πλανητῶν ὄντα αἰθέρια,
ἐλεύθερα τοῦ τῆς ὕλης ζυγοῦ, οἱ δὲ τὴν
ζωὴν ὀρίστατες σχολεῖον ἑτέρου κόσμου,
νὰ καταδειξῶσιν ἔσπευσαν τοῖς ἐκυτῶν
μαθηταῖς τὴν θελητικὴν καὶ ἀτελεύτητον
θέσιν σταδίου, αἰετοπερὶ ἀεργομένου, μετα-
μορφώσεων προοδευτικῶν ἐκ πλανήτου εἰς
πλανήτην, ἐξ ἡλίου εἰς ἡλίου ἐν τῷ ἀ-
ναβατικῷ τούτῳ ταξειδίῳ οἱ γέροντες καὶ
οἱ θεοσεβεῖς ἐπὶ κεφαλῆς ἕμελλον βυθίζουσιν,
οἱ δὲ ὀκνηροὶ καὶ ἀδιάφοροὶ ὀπισθεν, βρα-
δέως εἰς ἀκολουθίαν τῶν πρώτων σιρῶμε-
νοι. Οἰκλήποτε καὶ ἂν ἡ ἢ παρεχόμενη
ὑπὸ τῆς τοιαύτης θείας ἡλίου εἰς πλεῖστα
ἐν τῇ πειθαρχίᾳ τοῦ σχολείου εἰλημένα
πνεύματα, ἢ σπουδία τῆς φύσεως μελέτη
δὲν δύναται νὰ συνδιπλασθῆ μετὰ τοι-
ούτων μωρολογιῶν.

Ἡ νεωτέρα κοσμογραφία βεβαιεῖ ὅτι αἱ
αὐταὶ ὕλαι καὶ οἱ αὐτοὶ φυσικοὶ νόμοι, οἱ
σχηματίσαντες ἡμᾶς καὶ περιβάλλοντες,
τὴν ἡμετέραν σφαῖραν, συντίθητι καὶ διέ-
πουσιν ὡσαύτως τὸ ὄρατον Σύμπαν, ἢ δὲ
ἀστρολογία καὶ φυσικὴ πλέον ἢ ἀρκούσας
παρέσχεν ἀποδείξεις· οἱ νόμοι τῆς βαρύ-
τητος, ἥτοι οἱ νόμοι τῆς κινήσεως καὶ
ἔλξεως πανταχοῦ, ὅπου ἐμαυτοὺς διὰ τοῦ
τηλεσκοπίου ἢ τοῦ ὑπολογισμοῦ δυνάμεθα
μετενεγκεῖν, οἱ αὐτοὶ ὑπάρχουσιν. Αἱ κι-
νήσεις ἀπασῶν τῶν σφαιρῶν, καὶ αὐτῶν
τῶν πλεόν μεμακρυσμένων, εἰς τοὺς νόμους
ὑπέκουσιν, οἵτινες τὰς κινήσεις τῶν γί-
νων διέπουσι σωματίων, οἵτινες τὸν λίθον
πρὸς τὰ κάτω ἔκκρουσι καὶ εἰς τὸ ῥυθμό-
τροχον τοῦ ἐκκερμούς τὴν δόνησιν παρέ-
χουσιν.

Ἄπαντες οἱ τῆς ἀστρολογίας ὑπολο-
γισμοὶ, ἐπὶ τῶν νόμων τούτων ἐρειθόμενοι
καὶ εἰς τὰς μεμακρυσμένας ἐφαρμοσθέντες
σφαῖρας καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν, ἀκριβεῖς
εὐρέθησαν. Διὰ τῶν ὑπολογισμῶν τούτων
καὶ μόνων τοὺς ἀστέρας ἀνεκάλυψαν, οὗς
τὸ τηλεσκόπιον δὲν ἠθελε δυνήθη μέχρι
σήμερον ἀνακαλύψαι καὶ δὲν ἠδύναντο ἰ-
δεῖν αὐτοὺς ἂν μὴ διὰ τῶν ὑπολογισμῶν
τούτων εἰς τίνα θέσιν ἠδύναντο ἀναζητη-
σαι ἐγίνωσκον. Οἱ ἀστρολόγοι προλέγουσι

τὰς τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης ἐκλεί-
ψεις, πρὸ βλέπουσι τὴν ἐμπάντισιν κομήτου
τινος, ὅστις μετὰ ἑκατὸν ἔτη ἀναφανή-
σεται. Διὰ τοῦ τῆς περιστροφῆς νόμου, ἢ
τοῦ ἀστέρος Διὸς θέσις ἐγνώσθη τοιαύτη,
ὅσα ἀργότερον διὰ παρατηρήσεων ἀκριβε-
στέρων ἐβεβαιώθη Γενώσκοντες ὅτι καὶ οἱ
ἄλλοι πλανῆται ἔχουσιν ἔτη, ἡμέρας καὶ
νύκτας ὡς ἡ γῆ, ἀλλ' ὑπὸ διάφορα μόνον
διαστήματα. Οἱ τοῦ φωτὸς νόμοι τοιοῦτοι
δι' ὀλόκληρον εἰς τὸ Σύμπαν, οἱοὶ καὶ
διὰ τὴν ἡμετέραν γῆν. Πανταχοῦ τὸ φῶς
τὴν αὐτὴν ἔχει ταχύτητα, τὴν αὐτὴν σύν-
θεσιν καὶ τοὺς αὐτοὺς τῆς θλάσεως νό-
μους. Τὸ φῶς, ὅπερ οἱ λίαν μεμακρυσμέ-
νοι ἀστέρες ἡμῖν ἀποστέλλουσιν, δυσεξα-
κατομύρια διατρέχον λευγῶν, κατ' οὐδὲν
τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου διαφέρει, κατὰ τοὺς
αὐτοὺς ἐνεργῶν νόμους καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν
συντιθέμενον ὕλων. Κατεδείχθη ὡσαύτως
ὅτι τὰ οὐράνια σώματα κτῶνται δῶν ἐτέ-
ρων συστατικῶν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας γῆς
καὶ τῶν ἐν αὐτῇ σωματίων ἐπίσης κτωμέ-
νων ἥτοι τοῦ ἀδιαβρόχου καὶ διαιρητοῦ.
Ταυτὸ ὑπάρχει καὶ διὰ τοὺς νόμους τῆς
θερμότητος ὡς καὶ διὰ τοὺς τοῦ φωτὸς,
ὁμοίους δι' ὀλόκληρον ὄντας τὸ Σύμπαν.
Ἡ τοῦ Ἥλιου πρὸς ἡμᾶς φθίνουσα θερμο-
της ἀπαρχλάκτως κατὰ τὰς αὐτὰς ἐνερ-
γεῖ ἀρχάς, κατ' αἱ ἀκτίνας τῆς θερμότη-
τος, αἱ ἡμετέρας διαχύνει σφαῖρα. Ἡ
σιερότης, ἢ τῆξις, ἢ συμπύκνωσις τῶν
σωμάτων ἐκ τῶν διαφόρων τῆς θερμότητος
βλημῶν ἐξήρηται, ὥστε τὰ συστατικὰ
ταῦτα πανταχοῦ ἀναγκαίως ὑπὸ τοὺς αὐ-
τοὺς πράγονται ὅρους. Ὁ ἠλεκτρισμὸς, ὁ
μαγνητισμὸς κτλ. τοσῶτον στενὴν ἔχουσι
σχέσιν μετὰ τῆς θερμότητος, ὥστε δὲν
δύνανται ταύτης χωρισθῆαι· δέον ἄρα νὰ
ὑπάρχουσιν αἱ δυνάμεις αὐταὶ ἐκεῖ, ἔνθα
θερμότης ὑπάρχει ἥτοι πανταχοῦ. Αἱ αὐ-
ταὶ διέπουσιν ἀρχαὶ τὰς σχέσεις τῆς θερ-
μότητος πρὸς τοὺς τρόπους χημικῶν συν-
θέσεων ἢ ἀποσυνθέσεων δυναμένων καθ' ὅ-
λον τὸ Σύμπαν τῷ αὐτῷ παραχθῆναι τρό-
πῳ. Ἐτι ἄμεσον ἀπόδειξιν παρέχουσιν ἡ-
μῖν τὰ μετέωρα, ἄγγελοι ὄρατοὶ κόσμου
μὴ γήινου. Ἡ χημεία οὐδὲν ξένον πρὸς
τὴν σφαῖραν ἡμῶν στοιχεῖον εὑρεν ἐν τοῖς
σώμασι τούτοις, προερχομένοις εἴτε ἐξ
οὐρανίων σφαιρῶν, εἴτε ἐκ τοῦ πρωτίτου

αιθέρος, αἱ δὲ κρυσταλλώδεις αὐτῶν μορφαι κατ' οὐδὲν τῶν γνωστῶν ἡμῖν διαφέρουσιν. Ἡ ἱστορία τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας σφαίρας παρέχει ἐπίσημους ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς γεννήσεως καὶ ἀναπτύξεως τῶν ἄλλων κόσμων. Αἱ πρὸς τὸ σφαιρικὸν σχῆμα ἀσυμμετρία τῶν πλανητῶν δείκνυσιν ὅτι καὶ οὗτοι, ὡς ἡ ἡμετέρα σφαῖρα, ἐν βεβητῇ εὐρίσκοντο καταστάσει ὥστε ἡ ἐπενεγκοῦσα τὴν γῆν εἰς τὸ σήμερον ὑπάρχον αὐτῆς σχῆμα διχδοχικὴ ἀνάπτυξις, ἐφ' ὅλων τῶν λοιπῶν ἔλαβε χώραν πλανητῶν.

Ἄπαντα τὰ γεγονότα ταῦτα, τὴν γενικότητα δείκνυσιν τῶν τῆς φύσεως νόμων, οὗτοι δὲ δὲν περιρίζονται εἰς τὴν ἡμετέραν γῆν, ἀλλὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν ἐφ' ὃ λοκλήρου ἐπεκτείνουσι τοῦ Σύμπαντος. Οὐδαμοῦ εἰς τὸ Ἀχανές εὐρήσασθαι καταφύγιον, ἐνθα ἡ φαντασία δυνήθηται τὰς τερατώδεις αὐτῆς τεύξασθαι μορφὰς καὶ ὑπαρξίν μυθώδη ἐξω τῶν παγκοίνων νόμων.

Δὲν καθίσταται ἀναγκαία ἡ κατάδειξις τῆς γενικότητος ἐκάστης κατ' ἰδίαν φυσικῆς δυνάμεως, καθόσον ἀρκεῖ τῶν ἐκ τούτων ἢ τῆς γενικῆς ἐπεκτάσεως βεβαιώσεις, ὅπως πᾶσα ἀποδοθητὴ πλάνη. Ὅπου νόμος τις διέπει καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ὡσαύτως διέπρυσιν. Ἡ στενὴ αὐτῶν ἔνωσις εἰς πᾶσαν διχχωρίτιν ἀντίκειται. Πᾶσα ἐξαιρέσις, πᾶσα παρεκτροπὴ πᾶν ἀνεπαρόρθωτον ἤθελεν ἐπιφέρει σύγχυσιν, καθόσον ἡ τῶν δυνάμεων ἰσορροπία, ὁ θεμελιώδης πάσης ὑπάρξεως ὅρος ἐστίν. Ὁ Κόσμος ἀτελεύτητον σύμπαν ἐστίν, ἐκ τῶν αὐτῶν συντιθέμενον ὑλῶν καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν διεπόμενον δυνάμεων.

Διὰ τοὺς ἄνω λόγους ὁ Oersted, ὑποθέτων τὴν ταυτότητα τῶν νόμων τῆς φύσεως καὶ τοῦ λογικοῦ, τὸ συμπέρασμα ἐξίχει τῆς θεμελιώδους ὁμοιότητος τῆς διανοίας πανταχοῦ τοῦ Σύμπαντος. "Ἄν ὑπάρχουσιν ὄντα, λογικοῦ κτώμενα, ἐξω τοῦ πλανητοῦ ἡμῶν (καὶ τοιαῦτα πιθανὸν νὰ ὑπάρχωσι, διότι αἱ αὐταὶ αἰτίαι τ' αὐτὰ παράγουσιν ἀποτελέσματα), ἡ διάνοια αὐτῶν ἀναγκαίως ὁμοία ἐστὶ τῇ ἡμετέρᾳ, διαφέροντα δὲ μόνον κατὰ τὸ ποσόν. Ἡ αὐτὴ δ' ὁμοιότης θὰ ὑπάρχῃ καὶ κατὰ τὴν οὐσιαστικὴν τῶν ὀργανῶν αὐτῶν μορφήν μεθ' ὅλην τὴν δυνατὴν διαφορὰν, εἰς τὴν

ἐπιρροὴν τῶν ἐξωτερικῶν αἰτίων ὀφειλομένην. Πρὸδηλον ὅτι ἡ δύναμις καὶ ἡ ὕλη εἰς ποικιλωτέρας δυνατὸν νὰ ὑπόκηνται τροποποιήσεις καὶ συνδυασμοῦ; τὸ ἡμέτερον ἀφείγοντας προορατικὸν καὶ ἀδυνατοῦμεν ὡς ἐκ τούτου διακινδυνεύσαι εἰς τὸ πλήρες ὑποθέσεων καὶ συμπερασμάτων ἡθελόν, ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα ἀμφιβάλλειν ὅτι τὰ τῶν φυσικῶν καὶ νοητικῶν δυνάμεων στοιχεία τῆς ὀργανικῆς ἢ ἀνοργάνου ζωῆς τὰ αὐτὰ εἰσιν ὕλαι καὶ δυνάμεις ὁμοίαι, κατὰ τὴν συνάντησιν αὐτῶν, ὁμοία παρτγούσιν ὄντα καὶ τρι διαφορὰ καὶ εἰς τὸ ἀτελεύτητον ποικίλα κατὰ τὸ χρῶμα καὶ τὰς ὕψεις. Αἱ ἄμεσοι ἐργεῖαι μέχρις ἐκεῖ ἀφικνοῦνται, ἀλλὰ τίς γινώσκει ἂν ἀργότερον ἢ τῶν ὀργάνων τελειοποιήσεις δὲν ἐπιτρέψῃ ἡμῖν τὸ ἔλεμμα μακρότερον νὰ φέρωμεν;

Δὲν ἀμφιβάλλομεν, λέγει ὁ Zeise, ὅτι ὑπάρχουσιν ὄντα ὀργανικὰ ἐντελέστερα εἰς τὰς μεμακρυμένας σφαίρας, ὄντα κατ' ἀνάγκην ὁμοία τοῖς ἀνθρώποις τῆς γῆς ὑπὸ τὴν δ' ἀνοητικὴν ἐπιψν, διότι καθ' ὅλον τὸ σύμπαν δὲν ὑπάρχει, εἰ μὴ μία καὶ ἡ αὐτὴ δ' ἀνοητικὴ, δι' ἣν πάντες οἱ τῆς φύσεως νόμοι, νόμοι λογικοὶ εἰσιν.

Πᾶν ὃ τι εἶπομε περὶ τῆς σχέσεως τῆς δυνάμεως καὶ ὕλης εἰς τὸ ἀόλουθον ὀδηγεῖ συμπέρασμα — «Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ φύσις, οἱ φυσικοὶ καὶ ἡθικοὶ νόμοι αἰετοῦ οἱ αὐτοὶ εἰσιν». Ἐ' ἀποκαλούμενα πνεῦμα, σκέψις, διάνοια, ἐκ φυσικῶν συντίθενται δυνάμεων ἰδιαζόμενως συνδυασμένων καὶ μὴ δυνάμεων, ὡς πᾶσα ἑτέρα δύναμις, ἐκδηλωθῆναι, εἰ μὴ ἐν τισιν ὕλαις, αἱ δὲ ὕλαι αὗται, τῶν πρὸς τὴν καὶ ὑπὸ μορφῆς ἰδιαζούσας ἐν τῇ ὀργανικῇ συνδυαζόμεναι ζωῇ, ἀποτελέσματα παράγουσιν εἰς πρώτην ὄψιν ἀνεξήγητα καὶ θαυμαστά, ἐνῶ πάντες οἱ τρόποι καὶ τ' ἀποτελέσματα τοῦ ἀνοργάνου κόσμου ἀπλοῦστερα καὶ συνεπῶς εὐνοητότερα εἰσιν. Ἐν τούτοις κατὰ βῆθος ἡ αὐτὴ αἰετοῦ ὑπάρχει ὕλη καὶ ἡ πείρα εἰς ἕσαστον βῆμα διδασκει ὅτι οἱ νόμοι τῆς σκέψεως, νόμοι τοῦ κόσμου εἰσιν.

Ἀποδεικνύει ἡμῖν κάλλιον, λέγει ὁ Firsted, ὅτι οἱ φυσικοὶ νόμοι, ἡθικοὶ εἰσιν νόμοι, διότι διὰ τῆς σκέψεως πορίζεσθαι δυνάμεθα ἐκ τῶν φυσικῶν γνωστῶν νόμων, νόμους ἄλλους ἀγνώστους, ὡς ἡ πείρα ἐπι-

θεβαιοῖ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἐξάγωμεν συμπεράσματα ψευδῆ ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι οἱ τῆς σκέψεως νόμοι τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἐν τῇ φύσει ἔχουσιν. Ἡ γνώσις αὕτη ἐντελῶς καὶ ἀναγκαίως μετὰ τῶν τῆς παρατηρήσεως συμβιβάζεται ἀποτελεσμάτων καὶ ἔλεγομεν ἀποδείξει τοῦτο ἐν τῇ ἐρεύρῃ ἡμῶν εἰς τὸ περὶ ἐμφύτων ἰδεῶν καὶ τοῦ τῆς γεννήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς τρόπου κεφχλαιοῦ.

Ἡ ψυχὴ ἐκ τῶν προτέρων ἀγνωστοῦσα τὰς καλουμένας ἀπολύτους, ὑπερφυσικὰς καὶ ἀμέσους ἰδέας καὶ μὴ ἔλκουσα τὰς ἐαυτῆς σκέψεις καὶ γνώσεις, εἰ μὴ ἐκ τῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἀντιλήψεως, οὐκ ἔστιν εἰ μὴ καρπὸς τοῦ κόσμου τούτου καὶ τῆς φύσεως μὴ ὑπάρχουσα εἰ μὴ κατὰ τοὺς τῆς φύσεως νόμους.

X

Ὁ οὐρανός.

[«Ὁ Κόσμος κατ' αἰώνιους κυβερνᾶται νόμους»
C O I T A

Πᾶς παῖς, εἰς τὸ σχολεῖον φοιτῶν, γινώσκει σήμερον, ὅτι ὁ οὐρανὸς δὲν εἶναι κωδων τις ἐπὶ τῆς γῆς ἀκομῶν, ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον βλέμμα τοῦτον θεωροῦν εἰς ἀχανές εἰσδύει κενόν, ἄμετρον, ἀναρχον καὶ ἀτελεύτητον.

Ἡ ἀπέραντος αὕτη ἔρημος οὐ ποικίλλεται, εἰ μὴ, κατ' ἀρχαί, κελῶς περιγεγραμμένα καὶ ἀτελεσιτήτως τὰ μὲν τῶν δε ἀπέχοντα διαστήματα, ὑπὸ πλῆθος κωσμων ἢ σωρείας σφαιρῶν. Αἱ σφαῖραι αὗται καὶ τὰ ἡλικκὰ ταῦτα συστήματα τὴν μορφήν αὐτῶν εἰς ἄλορον ὀμείλουσιν ὄγκον ἀτμῶν, ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς ὄγκους συμπακνωμένων κυκλοτερῆς, στερεοῦς καὶ εἰς κυκλοτερῆ τινα ὑποκειμένους κίνησιν. Οἱ ὄγκοι οὗτοι ἐν τῷ Ἀπειρῷ εἰς ἀέναντον, ποικίλην καὶ εἰς τὸ ἀτελεύτητον περιπλοκὸν ὑπόκεινται κίνησιν, μὴ οὐσαν, καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκδηλώσεις καὶ τροποποιήσεις, εἰ μὴ τὸ ἀποτέλεσμα ἐνός καὶ μόνου γενικοῦ τῆς φύσεως νόμου, ἔλξιν, καλουμένου —

Πᾶντα τὰ οὐράνια, μικρὰ τε καὶ μεγάλα σώματα, ἀνευ ἐξαιρέσεως καὶ παρεκτροπῆς εἰς τὸν ἐμφυτον πάση ὕλη καὶ

παντὶ μορίῳ ὕλης νόμον τοῦτον ὑπόκεινται, δι' ὃ καὶ μετ' ἀκριβείας καὶ μαθηματικῆς βεβαιότητος πᾶσαι αἱ ἐαυτῶν κινήσεις καταφανῶς καὶ ὀρισμένως προλέγονται. — Ὅσον μακρὰν ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τὸ βλέμμα ἐν τῷ οὐρανῷ περιεργάζει, ἐν τῷ νόμους αὐτοῦ καταγώσῃ, δὲν ἤθελον εὐρεῖ, εἰ μὴ αὐτὸν καὶ μόνον τὸν νόμον, παντός τὴν αὐτὴν ἀκολουθοῦντος μηχανικὴν διάταξιν, ὑπὸ τὸν αὐτὸν μαθηματικὸν τυπον καὶ διὰ τῶν αὐτῶν μεθοδικῶν ὑπολογισμῶν, οὐδαμοῦ δ' ἔγνω θελήσεως αὐθαριέτου, τὸν οὐρανὸν διεπούσης, τὰς τριχιάς τῶν ἀστέρων καὶ κομητῶν δριζούσης. «Πανταχοῦ τὸν οὐρανὸν ἐξήγησα, λέγει ὁ μέγας ἀστρολόγος Lalande, καὶ οὐδαμοῦ εἶρον Θεοῦ ἔγνω!» — Ὅποτε ὁ αυτοκράτωρ Ναπολεων τὸν περίφημον Laplace ἠρώτησε, διὰ τί ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ συστήματι τοῦ οὐρανοῦ μηχανισμοῦ οὐδὲν ἄλλως περὶ Θεοῦ λόγον ποιεῖ, οὗτος ἀπεκρίθη. — Μεγαλειότητα οὐκ ἔχον ἀνάγκην τῆς ὑποθέσεως ταύτης!» —

Ἐφ' ὅσον ἡ ἀστρονομία ἐν τῇ γνώσει τῶν οὐρανοῦ νόμων καὶ ἀποτελεσμάτων προέβαιεν, ἐπὶ τοσούτον αὕτη τὴν ἰδέαν καὶ ὑπόθεσιν ὑπερφυσικῆς ἀπέκρουεν ἐπιβίσεως. — Πᾶσι σήμερον ἐπενεγκεῖν τὴν γέννησιν, τὴν συμπύκνωσιν καὶ τὴν τῶν ἀστέρων κίνησιν ὑπὸ τοὺς ἀπλοῦστερους τρόπους καὶ ὑπὸ ἐξήγησιν ὑπὸ τῆς ὕλης αὐτῆς παραγομένην. — Ἡ τῶν ἐλαχίστων μορίων ἔλξις τὰς σφαίρας παρήγαγε, ὁ δὲ νόμος τῆς ἔλξεως, ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν πρώτων ἐαυτῶν κινήσεων ἐνεργῶν, τὴν ἀνακλήσιν καὶ τὰς σημερινὰς αὐτῶν μεταβολὰς παρήγαγεν. — Πλὴν ὑπάρχουσι σοφοί, αἵτινες, καὶ τοὶ τὰ γεγονότα ταῦτ' ἀποδεχόμενοι, δὲν ἀναζητοῦσιν ὁμῶς τὴν πρώτην ὄθησιν ἐν τῇ ὕλῃ αὐτῇ, ἀλλ' ἐν τινι ὑπερφυσικῇ ἐνεργείᾳ, ἧτις τὸν πρωτογενῆ ἀνακλήσασα, οὕτως εἶπεν, ὄγκον, τὴν κίνησιν τῇ ὕλῃ διετύπωσεν. — Ἡ ὑπόθεσις δυνάμεως προσωπικῶς δημιουργικῆς, οὐδ' ὑπὸ τὴν συνθήκην ταύτην μὴ παρέχουσαν αὐτῇ, εἰ μὴ ὑποδεῖ ἐνεργειαν, παραδεκτὴ καθίσταται. Ἡ ὕλη αἰώνιος οὐσα αἰώνιου κελτῆται κινήσεως. Ἡ ἀπόλυτος ἀνάπαυσις οὐ κατανοητὴ ἐν τῇ φύσει ἐστίν, ὡς καὶ τὸ ἀπόλυτον ἀχανές.

Ουσίαι οὐ δύναται ὑπάρχειν ἄνευ τῆς ἀμοιβαίας τῶν ἐμφύτων αὐταῖς δυνάμεων ἐνεργείας, αἱ δὲ δυνάμεις αὐταὶ οὐκ εἰσὶν, εἰ μὴ τρόποι τῆς κινήσεως τῆς ὕλης ἀφοροί, δι' ἧς ἡ τῆς ὕλης κίνησις αἰώνιος διατελεῖ, ὡς καὶ ἡ ὕλη αὐτή. Ἀναμφιβόλως οὐκ ἠδυνήθημεν ἀκριβῶς εἰσέτι ὀρίσαι διατὴν ἡ ὕλη τοιαύτην ἔλαβεν ἐν τοιαύτη στιγμῇ κίνησιν, ἀλλ' ἡ ἐπιτιμήτη δὲν ἐξέφερε τὸν τελευταῖον αὐτῆς λόγον καὶ οὐκ ἀδύνατον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὴν ἐποχὴν τῆς τῶν κόσμων γεννήσεως ἡμῖν προσδιορίσαι.

Ἦδη ἀσάλευτοι λόγοι τοὺς ἀστρολόγους μὴ διορᾶν εἰς τὰς νεφέλωδεις καλυμμένας κηλίδας πείθουσιν, εἰ μὴ κατάστασιν ἀνάλογον ἐκείνης, ἐν ἣ τὸ ἡμῖτερον εὐρίσκετο ἡλιακὸν σύστημα κατὰ τὴν αὐτοῦ μὲν ὁρῶσιν, ἤτοι κατάστασιν κότυων ἀπεράντων, ὑπὸ ὄγκων σχηματιζομένων ἀτμοῦ, εἰς κίνησιν ἕνα ἔξωθεν ὑποκεμένων καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν συμπυκνωμένων ὅπως εἰς ἡλιακὰ δόσωσιν ὑπαρξίν συστήματα. — Ἐποτελέσματα ταῦτα τὸ δικαίωμα ἡμῖν δίδουσι πορισθῆναι, ὅτι τὰ φαινόμενα, ἅτινα εἰς τὰ γνωστὰ ἡλιακὰ συστήματα τὴν ὑπαρξίν παρέσχον, οὐκ ἐξάρεσιν ἐποίησαντο, τοὺς γενικοὺς ἐμφύτους τῆ ὕλη ἀπορυγόντα νόμους καὶ ὅτι ἡ τῆς ὠρισμένης ταύτης κινήσεως αἰτία τὴν ἔρευναν αὐτῆς ἐν αὐτῇ τῇ ὕλῃ ὀφείλει. Τὸ δικαίωμα τοῦ περιζῆσθαι τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπὶ τοσοῦτω μᾶλλον ἔχομεν, καθότι ἐν τῇ τοῦ Σύμπαντος καὶ τῶν ἰδίᾳ σφαιρῶν διατάξει τ' ἀναριθμητὰ γεγονότα ἐντελῶς ἄρρυθμα, τυχαῖα καὶ μὴ πρὸς τὸν τελικὸν σύμφωνον σκοπὸν, τὴν ὑπόθεσιν προσωπικῆς ἐνεργείας, ὑπὸ νόμων ἀνθρώπου διανοίας διεπομένης, ἀπείργουσιν. —

Ἄν, πρὸς ἀποκλειστικῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῶων χρῆσιν, δημιουργικὴ τις προσωπικὴ δύναμις τὸν κόσμον καὶ πᾶν τὸ ὑπάρχον ἐδημιούργησε, πρὸς τὴν λυσιπὸν τὸ ἄμετρον τοῦτο, τὸ ἔρημον, τὸ κενόν, τ' ἀνωφελές Ἀχανές, ἐν ᾧ ἥλιοι καὶ σφαῖραι σχεδὸν ἀφενεῖς πλέουσιν; Διὰ τί οἱ ἄλλοι πλανῆται οὐ τοῖς ἀνθρώποις τῆς γῆς κατοικίσιμοι κατέστησαν; Διὰ τί ἡ Σελήνη ἄνευ ὕδατος καὶ ἀτμοσφαιρας διατελεῖ καὶ συνεπῶς ὅπως ἐχθρὰ εἰς πᾶσαν ὀργανικὴν ἀνάπτυξιν; Πρὸς τί τέλος ἡ

ἄρρυθμία καὶ αἱ ἀπειραι δυσαναλογίαι τοῦ μεγέθους καὶ τῆς μετὰ τῶν πλανητῶν τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος ἀποστάσεως χρησιμεύουσιν; Διὰ τί ἡ πλήρης αὐτῆ πάσης διατάξεως ἔλλειψις, πάσης συμμετρίας, πάσης ὠραιότητος; Διὰ τί πᾶσαι αἱ ἐξισώσεις, πᾶσαι αἱ ἀναλογίαι, πάντες οἱ μετεωρολογικοὶ ὑπολογισμοὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ σχήματος τῶν πλανητῶν ἐρειδόμενοι, δὲν ὠδήγησάν ποτε, εἰ μὴ εἰς κενὰς φαντασίας; Διὰ τί ὁ δημιουργὸς κύκλους εἰς τὸν Κρόνον ἐδώρησατο, ἀκριβῶς τὴν ὑλιγωτέραν τούτων ἔχοντα ἀάγκην, ὑπὸ ἕξ δὲ περιττοῦχόμενον σεληνῶν ἐν ᾧ ὁ δύστηνος Ἄρης εἰς βαθὺν κατατρυχῆται σκότος;

Ἄν τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα τὴν διέταξιν αὐτοῦ πρὸς εἰδικόν τινα ἔσχε σκοπὸν, οἱ κύκλοι εἰς πλάτην ἄνευ δορυφόρων ἤθελον δοθῆναι, ἀλλ' ἐντούτοις δὲν ἔχει οὕτω. Ἡ Σελήνη οὐ περὶ αὐτὴν, εἰ μὴ ἀπαξ στρέφεται, ἐφ' ὅσον αὐτὴ τὴν περὶ τὴν γῆν στροφὴν αὐτῆς ἐκτελεῖ, ὥστε τὴν αὐτὴν ἀείποτε τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς παρουσιάζει πλευρᾶν. — Ἄν τὸ γεγονός τοῦτο ὑπὸ προθέσεως προέρχεται θείας προνοίας, τὸ δικαίωμα ἔχομεν τὸν λόγον αἰτῆσαι, διότι κατ' ἀρχὴν οὐ διαγινώσκειται οὗτος. — Διὰ τί, ἐρωτήσωμεν, ἡ δημιουργικὴ δύναμις τὸ ὄνομα αὐτῆς γράμμασι πυρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ οὐ διαχάραξε, διὰ τί οὐ μνησθεῖ αὐτὴ εἰς τὰ τῶν οὐρανίων σωμάτων συστήματα διατάξιν δυναμένην γνωστὴν ἡμῖν προδήλω τῷ τρόπῳ πειθῆται τὴν ἐαυτῆς πρόθεσιν καὶ τοὺς ἐαυτῆς σκοποὺς;

Ἐπὶ ἄρχουσιν οἱ εὐρίσκοντες ἐν τῇ τῆς θέτει καὶ ταῖς ἐαυτῆς πρὸς τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας σχέσεσι θείας τινοσ προνοίας ἀπόδειξιν, ἀλλ' οὕτω πορίζεσθαι, λαμβάνειν ἐστὶ τ' ἀποτελέσματα ὡς αἰτίαι. Πράγματι, ἂν τῆς ἐκλειπτικῆς ἡ κλίσεως τῆς ὑπαρχούσης διέφερον ἢ ποσῶς δὲν ὑπῆρχεν, ἡμεῖς αὐτοὶ τοῦ ὑπάρχοντος ἠθέλομεν παύσει ἢ ἄλλως ἠθέλομεν διοργανισθῆ. — Δύαται τις εἰς τὸ ἀπειρον τὸν ἀριθμὸν τῶν τοιαύτων ἀναβιβάσαι ζήτημάτων ἄνευ οὐδεμιᾶς τοῦ γενικοῦ ἀποτελέσματος ἀλλαγῆς, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐμπειρικὴ σπουδῆ, ὅπου δῆποτε καὶ ἂν τὰς ἐρεῦνας αὐτῆς φέρη, οὐ

δύναται οὐδ' ἔχνος ἐπιρροῆς ὑπερφυσικῆς, οὔτε ἐν τῷ Ἀχανεῖ οὔτε ἐν τῷ χρόνῳ, εὐρῆν.

[Ἔπειτα συνέχεια]

Ματθαίου II Σ.

ΔΙΑ ΤΟΥ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ

(συνέχεια καὶ τέλος.)

X

Τύψεις καὶ σφραγίσματα.

Ἄλλ' οὐδεμιᾶς ἀπελάμβανον ἡσυχίας, τύψεις δὲ τις δὲν ὤκνησε νὰ μοὶ ἐμπνεύσῃ ὅλους τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀγωνίας τοῦ ἐπὶ τοῦ σκίμπος τοῦ κατηγορομένου καθεζομένου ἐγκληματίου διότι ἐκτός τοῦ ὅτι ἡ ἀδυναμία μου τοῦ ν' ἀφῆθῃ νὰ με ὠθήτωσιν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως εἰς τὴν θέσιν ἐνὸς ἄλλου ἢ τοῦ πατρὸς ἀνάγωγος καὶ μάλιστα καταδικαστέα, ὑπῆρχε λόγος νὰ στοιχηματίσῃ τις, ὅτι ἀρνησθεῖς ὑπὸ τοῦ διαπεραστικοῦ ἡγήματος τοῦ ἡνιόχου, ὅστις ἐπλήρου τὸν ἀέρα διὰ τῶν ζωηροτέρων σκλησμάτων του, καὶ βλέπων αὐτὸν ἐμπαιχθέντα, ὁ ἡμέτερος ὑπνώτων γίγας θὰ ἔτρεξεν εἰς τὸ παραθυρὸν καὶ θὰ ἔθεσε διὰ τῶν ἀπελπιστικῶν κραυγῶν του ὀλοκλήρον τὴν συνοικίαν εἰς ἀναστάτωσιν. Ὁ ὑπόκοφος τῶν τροχῶν κρῖτος μοὶ ἐφαίνετο οἰονεῖ σίφων ἐμπαικτικῶν κραυγῶν. Ἐβλεπον ἐμαυτὸν συλλαμβανόμενον παρὰ τὰς πύλας τῆς πόλεως, ἐνθα ἡ παρὰ τῶν διατάξεων τῆς ἀστυνομίας ἐπιβαλλομένη ἐπίδεξις τῶν διαβατηρίων θ' ἀπεκάλυπτεν ἀναμφιβόλως τὸν Ψευδο-Νοῦστέν. Ἐβλεπον ἤδη ἐμαυτὸν συνοδευόμενον ὑπὸ χωροφυλάκων καὶ σαῖνους χαμινίων εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ὅπου ἐμελλον νὰ δόσω δίκην πλημμελήματος κατὰ παρέδρου, ἐγκλήματος καθ' ὑπουργοῦ καὶ δόλου ἐν τῇ ταχυδρομικῇ ὑπηρεσίᾳ.

Πλὴν, διότι ἴσα ἴσα ἐφοβούμην τὰ πάντα, οὐδὲν μοὶ συνέβη. Αἱ ὁδοὶ ἔμενον ἔρη-

μοὶ καὶ σιωπηλοὶ, ὁ ἐπὶ τῆς περιαιρητῆς γεφύρας σκοπὸς μᾶς παρετήρησε διερχομένους μετὰ τοῦ μεγαλειτέρου φλέγματος, τάχιστα δὲ ἀφήταμεν ὀπισθὲν μὲς τὰς ὑπὸ τοῦ ἀνατελλόντος ἡλίου χρυσομένους τελευταίας τῆς φελεβέργης κατοικίας.

Καθ' ὅσον διέτρεχον οὕτω ἐξαισίαν δὲν μὲ ἦθον ἀνθρώπου ἔχοντος τὸ μᾶλλον ἀναμφίλεκτον εἰς τούτο δικαίωμα, ἡ πῆσις τῆς συνειδήσεως μ' ἔλαττοῦτο ἐπασητῶς. Ὁ φόβος ὅτι ἐμελλον ἐντός ὀλίγου νὰ ἴδω ἀκαλυπτόμενον τὸν δόλον μου εἶχε ἐκλείψει. Ἡ ταχύτης δὲ τοῦ λεωφορείου μ' ἔθετεν ἐκτός τῶν κινδύνων μιᾶς βραδύς καταγγελίας. Ἦρχισα τότε ἐξετάζων ἐν ἀνέσει τὴν διαγωγὴν μου, τὴν ὁποίαν δὲν εὖρον πλέον, μὰ τὴν ἀληθειᾶν, τόσον ἀξίαν μοιζῆς «Ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται,» Ἦρχισα λέγων κατ' ἐμαυτὸν Μὴ δὲν ἔπρεπε νὰ μεταβῶ εἰς Βελτθρόν; Δὲν ἐξήρτητο ἀρὰ γε ἐκ τούτου ἡ τύχη μου; Ἐπρεπε ν' ἀφήσω νὰ χαθῶ διὰ τὴν παράβασιν τῆς ὑποσχέσεως ἐνὸς ἐπιόρκου φίλου, ἀφοῦ ἡ ἰδία τύχη προσεφέρετο ὀφθαλμοφανῶς ἵνα μὲ ἐξαγάγῃ τῆς ἀμηχανίας; Δὲν ἦτο τοῦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα βούλησις τῆς Προνοίας, ἡ ὁποία, ἐναντίον ὅλων τῶν κωλυμάτων, χορηγεῖ ἐνίοτε εἰς τὴν ἀρετὴν, — ἢ μᾶλλον, ὅπως ὦ μετριεφρονέστερος, — εἰς τὸ δικαίον τὴν νίκην κατὰ τῆς ἀδικίας;

Ὁ τελευταῖος οὗτος συλλογισμὸς μοὶ ἐφάνη ἔτι πιστιώτερος, ὅταν ἐνθυμήθην τὸ κάκιστον ἐξωτερικὸν τοῦ κλειδοθέντος οἰνοπότου.

Ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος μὲ τὴν ἀξίαν ἰκρίωματος μορφήν του δὲν ἠδύνατο νὰ ταξειδεύῃ ἐπ' ἄλλῳ σκοπῷ, εἰμὴ ὅπως ἐπιχειρηθῆ κακὸν τι ἔργον, ὅπως ἐπισπύση στρεψοδικὸν τινα δίκην, ὅπως ἐκμυζήσῃ μέχρις αἵματος ἀδύατον τινα ὀφειλέτην, ἢ ὅπως πετάξῃ ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἀγαθὴν τινα οἰκογένειαν δυνάμει ἐκτελεστικοῦ ἀποφάσεως κατασχετηρίου ἢ ἄλλης τινοσ ἐκ τῶν εὐαρέστων τούτων δικαστικῶν ἐντολῶν.

Ἐπομένως, ὅπως δῆποτε καὶ ἂν εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος δὲν ὠδοιπῶρει ἵνα πράξῃ καλὸν τι ἢ τοῦ λοιπὸν ἀξίως τοῦ δυστυχήματός του. Δύω ἡμερῶν βραδύτης εἰς τὴν ὀδοιπορίαν ἐνὸς τοιούτου

μ. ρομολυκείου, — όπως έφαινετο, — έχει μεγάλην σημασίαν. Ὁ ξενοδόχος έπραξεν άρα κάλλιστα κλειδώσας αὐτόν, έπραξα άριστα καί εγώ δεχθεὶς τὴν θίσιν του ἐν τῷ λεωφορείῳ. Πράδοξα συμπεράσματα εἶτι παραδοξότερας φιλοσοφίας, δ' αὖ τὴν ὁποίαν ἐναθροινόμην σχεδόν, διότι ἤμην εἰς τὰ ὀμμητὰ μὲν τὸ ὄργανον ἐργετικῆς τινος δυνάμεως!

Ἄλλὰ καὶ ἑτέραν ἔλαβον ἀργότερον ἀφορμὴν νὰ θεωρῶ τὰ συμπεράσματα ταῦτα ἀλάνθιστα ὅταν, τρεῖς ὡς ἔγγιστα λεύγας μακρὰν τῆς πόλεως, διήλθομεν πλησίον τοῦ ὀρήματος τοῦ Τρουβσάλ, ὅπερ εὐρομεν συντετριμμένον καὶ ἐρριμμένον ἐντὸς τοῦ αὐλακος τῆς ἑδοῦ. Οἱ περὶ αὐτὸ συνηθροισμένοι χωρικοὶ διηγήθησαν ἡμῖν, ὅτι ὁ ἐπ' αὐτοῦ κύριος, θραύσας κατὰ τὴν ἀνατροπὴν αὐτοῦ τὴν κνήμην του, εἶχεν εὑρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μετακομισθῆ εἰς τὸ πλησιόχωρον χωρίον.

Ἀπέδωκε κατὰ διάνοιαν μὲν, ἀλλὰ μεθ' ὅλης τῆς ζέσεως, χάριτας τῇ Προνόμῳ, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐπέμβῃ μετὰ τοιοῦτων θαυμάτων εἰς τὰς ὑποθέσεις μου· οὐδὲν ἄναλγιζόμενος πλέον τὸν μεσίτην καὶ ἀπαστρέπτων ἐκ τῆς χαρᾶς, ἤρχισα νὰ περιεργάζομαι τὸς συνοδοιπόρους μου.

XI

Οἱ συνοδοιπόροί μου.

Τὸ λεωφορεῖον ἔφρε πέντε πρόσωπα καὶ ἐμὲ κυριακὴς ἡλικίας, ὡς κοινῶς λέγεται, ὠρίμου, κατεῖχε τὴν καλλιτέραν θέσιν. Ἡ τῶν χαρακτήρων αὐτῆς χάρις ἦ: οὗ τὸσφ σμιρὰ, ὥστε οὐδεμίαν ἐπιθυμίαν ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ εἰς τινὰ ν' ἀνωλέσθαι μάτην, ἔττω καὶ τὴν ἐλαχίστην φράσιν, ἀπευθύνων τὸν λόγον πρὸς τὴν ἐλαιόχρουν ἐκείνην καλλονὴν. Καὶ ἐν τούτοις, παρ' ὅλον τὸν ὄρμαθόν τῶν ἐτῶν τῆς καὶ τὸ ἥκιστα εὐάρεστον ἐξωτερικόν τῆς, δὲν ἐφαινετο ἀκόμη παραιτιθεῖσα πάσης ἀπαιτήσεως, θυμικῶν ἐκ μέρους τοῦ ἄρρενος φίλου. Ἡ ἐνδυμασία τῆς προέδιδε μάλιστα τὴν μεγίστην φιλαρέσκειαν· ἐπίπλαστος δὲ ὁροσερότης καὶ χροικὴ ἡγορασμένη ἀνεμίμνησκον μετρίως θέλητρα πρὸ χρόνων πολλῶν μαρνανθέντα. Ὡμίλει ὀλίγιστα,

καὶ τὰ ὀλίγιστα ταῦτα ἀπηύθουνεν, εὐτωχῶς, πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς, κατέχοντα τὸ μῖσον τοῦ ἐδωλίου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος μοι ἐνεπίησε τὴν ἐντύπωσιν ἢν ἐμπιούσιν οἱ τυχοδιώκται ἐκείνοι, ὅς συνήθως ἀπαντᾷ τις παρὰ τὴν τράπεζαν χαρτοπαικτείου ἐν ταῖς πόλεσι τῶν λουτρῶν ἢ ἐν τοῖς ξενοδοχείοις τοῦ Φραγκοφρτίου, τῆς Λειψίας καὶ τῆς Βρυγσούικης. Εἰς τὴν γωνίαν καὶ παραπλευρῶς αὐτοῦ ἐκάθητο, οἶονεὶ συμπλήρωμα τῆς κυρίας, ἀξιωματικὸς τις βλέμματος κατηφοῦ καὶ σκαιῦ, πολὺ πόρρω ἤδη ἀπέλων τῆς πρώτης νεότητος. Ἐφαινετο δὲ ὅσας ἤδη πείραν ἐαυτοῦ ἐν ταῖς μάχαις, ἐὰν ἠδύνατό τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν πολυκρίθμων οὐλῶν αἰτινες διεκόσμου καθ' ὅλας τὰς δευθύνσεις τὸ ἄλλως τε οὐχὶ τόσον εὐειδὲς πρῶτόν του. Ὁ ἐκ δεξιῶν γείτων μοι ἦτο νέος μαθητῆς ἀξιοσημείωτος μόνον ἐκ τοῦ κυνοχεροῦ ὁδοιπορικῶν χιτωνίσκου του, τῆς μεγάλης καπνοσύριγγός του, τοῦ ἔτι μεγαλύτερου μύστακός του καὶ τοῦ κολοσαίου καὶ ποικιλοχρόου πετάσσου του. Ἐὰν ἐκ θαύματός τινος ἠδύνατο ν' ἀνεύρω τὴν ἀφροντησίαν τῆς παρελθούσης εὐδαίμονος ἐποχῆς, θὰ συνέδενον μετὰ τοῦ ἀστείου ἐκείνου τὴν μάλλον εὐάρεστον συνδιάλεξιν· ἀλλ' ὑπὸ τὸ ἔαρος τοσοῦτων φροντίδων καὶ προαισθήσεων διατελῶν, ἐστράφη πρὸς τὸν ἐξ εὐώνυμων γείτονα μου, ὅστις, καθ' ἃ ἔκρινον, ἦτο εὐκατάστατος τις ἀγροτικὸς ἐνοικιαστῆς. πρῶτως ὑπὲρ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν μόχθων γηράσας. Ἡ ἀτμοσφαιρὴ, ἢ τιμὴ τῶν δημοκρατικῶν καὶ ἢ σύγχρονος ἐμπορικῆς κρίσεως ἀπετέλεσαν τὰ μόνυ τῆς συνδιαλέξεως μας ἀντικείμενα. Ὁ γείτων μου οὗτος μοι ἐφάνη τίμιος καὶ ἀγαθός, ὡς συνήθως εἶναι οἱ ἀπιοὶ ἀγρόται.

Ἡ συνδιάλεξις κατήντησεν ἀνεπαισθητῶς καὶ ἐπὶ οἰκογενειακῶν ὑποθέσεων. Ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ του, καὶ δάκρυα ὑγρανον τὰς παρειάς του. Ὁ υἱός του οὗτος ἦτο νέος μόλις εἰσασιτετριετής. Ἄμα ὡς ἐγένετο κύριος τῆς μητρικῆς του περιουσίας, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῆ εἰς τὸν πειρασμὸν τῶν περιηγήσεων. Εἶχεν ἄλλως τε καὶ παρασυρθῆ εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς ἀπατηλῆς ἐλπίδος μεγάλων κερδῶν, δι' ἧς ἀχρεῖος κερδοσκόπος διεβουκόλησε τὴν ἀπει-

ρίαν του. Ἐφοδιασθεὶς διὰ συμβολαίου συνομολογηθέντος μετὰ τοῦ ἀίσχροκερδοῦς ἐκείνου μεσίτου καὶ δυνάμει τοῦ ὁποίου ἀνελάμβανε τὴν διαχειρίσιν τῶν κτημάτων βαθυπλοῦτου ἄρχοντος ἐν Βρασίλια, ὁ νεαρός γεωπόνος ἐγκατέλιπε τὴν πατέρα του, τὴν ἐστίαν του καὶ τὴν ἑυρώπην, . . . καὶ μόνον ὅταν ἐφθίσειν εἰς Ἀμερικὴν ἐνόησε τὸν δόλον, οὔτινος ἐγένετο θυμῶ. Ὁλόκληρος ἡ περιουσία του ἔπεσεν εἰς χεῖρας τοῦ ἀτίμου ἐκείνου, εἰς ἀμοιβὴν τῆς δῆθεν παραχωρηθείσης διαχειρίσεως. Στερούμενος καὶ τοῦ ἐπιούσιου ἄρτου, κατήντησε νὰ γίνῃ ὑπὲρ ἑταίρος, ἵνα διατηρήσῃ τὴν ἀθλίαν ὑπαρξίν του, μέχρις οὔ ὁ θάνατος ἔθετο τέλος τέρμα εἰς αὐτήν! . . . Ὁ τάλας πατὴρ εἶπε μεταβῆ πρὸς ἐξαγωγήν τῆς ἀποβιωτηρίου πράξεως ἀπὸ τὸ δημοτικὸν γραφεῖον, καὶ ἤδη ἐπανήρχετο εἰς τὴν δι' αὐτὸν κενὴν πλέον καὶ παντέρημον ἐστίαν του.

— Εἰς τί μὲ χρησιμεύουσι τὰ πλοῦτη, δι' ὧν μ' ἐπλήρωσεν ὁ οὐρανός; ἀνέκραξε περαιῶν τὴν διήγησιν του ὁ ἀγαθὸς συνοδοιπόρος μου· οὐδένα, οὐδένα ἔχω πλέον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, μετὰ τοῦ ὁποίου νὰ μερισθῶ αὐτά!

Καὶ ἀπέμαξεν ἐν δάκρυ.

— Πλὴν ἡ θεία δίκη, ἐξηκολούθησε λέγων μετὰ μεγαλειτέρας ζέσεως ὁ γέρον, θὰ καταρθίσῃ τὸν κατάρτατον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, ὅστις ἠπάτησε τὸν Ἐμάννον μο! Χθὲς καὶ ἐβαλα πᾶσιν προσπάθειαν ἵνα ἴδω τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ἵνα τῷ ὀμιλήσω, ἵνα τὸν καταστήσω μάρτυρα τῆς θλίψεως· ἐὸς πατρός· ἀλλὰ μάτην· κρύπτεται διαρκῶς. Ἄγνωθ' ἂν ἦναι νέος ἢ γέρον, ἂν ἦναι πατὴρ ἢ ἂν πρόκηται· νὰ καταστῆ τοιοῦτος· ἀλλ' εἴθε ὁ Θεὸς νὰ μὴ πέμψῃ τὴν τιμωρίαν του εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ κακούργου ἐκείνου διὰ τὰ τόσα ἀδικήματά του πρὸς με, πρὸς τὸν υἱόν μου, καὶ, ὡς λέγουσι, πρὸς χιλίους ἄλλους τιμίους ἀνθρώπους!

— Λυπηρόν! ἐψιθύρισε ἡ κυρία πρὸς τὸν θυμβίον τῆς.

— Λυπηρόν τῷ ὄντι, καλή μου, εἶπεν οὗτος μετὰ τελείας ἀδιαφορίας.

Ὁ ἀξιωματικὸς συνωφρυνθῆ ὑποτονθούσας τὰς λέξεις σχοινίον καὶ ἀγγόνῃ ὁ ποικιλόστολος μαθητῆς ἐξέφρασε τὴν λύ-

πην του, διότι δὲ ἔχεν ἀπέναντί του τὸν βρασιλιανὸν ἱππότην, ἐὼ δὲ αὐτὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ συμερισθῶ τὴν γενεὴν ταύτην ἀποδοκιμασίαν, τοῦθ' ὅ-ερ μεγάλως ἠεχαρίστησε τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον γέροντα.

XII

Καὶ πάλιν ὁ ἀριθμὸς ἐξ.

— Καὶ δὲν ἔχετε ἄλλον υἱόν; ἠρώτησε μετὰ παῦσιν τινὰ ὁ ἀξιωματικὸς τὸν γέροντα.

— Ὁχι, κύριε, ἀπήντησεν ὁ χωρικός. Ξένοι κληρονόμοι θὰ μερισθῶσιν ἐμπαιζόντες με τοῦ καρπούς τῶν ἰδρώτων μου. Οἱ πραγματικοὶ συγγεῖνοι εἰς μου ἐξέλιπον. Εἶχοι, πρὸ δύο ἀκόμη ἐτῶν, πλησιέστατον ἐξάδελφον, παντοπώλῃν εἰς Διππελοουργ, ἀλλὰ χρεωκοπήσα, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζῆσῃ εἰς τὸ ἀτύχημα τοῦτο. Οὗτος εἶχεν ἐπίσης μίαν θυγατέρα· πλὴν ὑπῆρξεν ἀδυνατον μέχρι τοῦδε ν' ἀνακαλύψω ποῦ αὐτὴ εὐρίσκειται μετὰ τινος θεῖος τῆς, πλησίον τῆς ὑποίας κατέφυγε. Λέγουσιν ὅτι αἱ γυναῖκες αὗται με-έσησαν εἰς Ὀλστεῖνον.

Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ μάθω, ἂν ἡ Ῥοδία ζῆ ἔτι· θὰ ἐκθύρσον αὐτὴν εὐχαρίστως καθολικὴν κληρονόμον μου.

— Μίπως ὁ ἐξάδελφος ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο Γέρμαν; ἠρώτησα ζωπρῶς,

— Ναι, κύριε· αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομά του.

— Τότε ἠσυχάσατε, ὑπέλαβον πλήρης χαρᾶς. Ἡ Ῥοδία ζῆ καὶ ἀπολαύει ἀρστης ὑγείας, ὡς καὶ ἡ θεία τῆς.

— Πῶς! Τι λέγετε; ἀνέκραξεν ὁ γέρον συγκεληνημένος. Ὁμίλισον ἀνθρωπε τοῦ οὐρανοῦ· πηγαίνω ἀμέσως νὰ καταχωρίσω εἰδοποίησιν εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας . . .

— Περιττόν, ἀγαθὲ φίλε· εἴθε εἰς τὴν παγή· ἐκτὸς τούτου, αἱ ἐφημερίδες δὲν περιέρχονται εἰς χεῖρας τῶν συγγενῶν σας, διὰ τοῦτο θὰ σᾶς δόσω ἐγὼ τὴν διεύθυνσιν των.

Ἐστμείωσα τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἐφ' ἐνὸς τεμαχίου χάρτου καὶ παρέδωκα αὐτὸ πρὸς τὸν ἐκ τῆς χαρᾶς ἐξαλλον γέροντα, ὅστις μ' ἐπλήρωσεν εὐχαριστιῶν.

— Εὐρισκόμην εἰς τὴν πόλιν ὅπου ζῶσι, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω! ἀνεφώνησεν. Ἐὰν ἡ συγκομιδὴ δὲν μ' ἐκάλει εἰς τὸν οἶκόν

μου, θά επέστρεφον πάρνυτα εἰς Φελδβέργην. Ἀλλὰ δὲν βλάπτει! θά καλέσω ἀμέσως πλησίον μου τὴν Ῥοδίαν καὶ τὴν θείαν της, καὶ θά τὴν υἱοθετήσω. Θ' ἀποθάνω τοῦλάχιστον εἰς τὰς ἀγκάλας συγγενῶν καὶ ἐν μέσῳ τῶν περιποιήσεων μιᾶς θυγατρὸς!

— Καὶ καλλίστης θυγατρὸς! προτέθηκα χιρίων διότι εὗρον ἓνα πατέρα διὰ τὴν Ῥοδίαν καὶ εὐχόμενος νὰ εὗρεθῶ καὶ ἐγὼ ἔστω καὶ κάτω τὸ ἥμισυ μόνον, τυχερὸς ὡς ἐκείνη παρὰ τῷ θεῷ μου.

— Σ' εὐχαριστῶ διὰ τὴν εὐτυχῆ ταύτην ἡμέραν, Ὑψίστε θεέ! ἔλεγε πλήρης ἐνθουσιασμοῦ ὁ γέρον· καὶ ὑμᾶς ἐπίσης, κύριε, ἐξεκολούθησεν ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ. Ἀλλ' ἐπιτρέψατε μοι πρῶτον νὰ μάθω τὸ ὄνομά σας, ἵνα ἐκ βάθους καρδίας δυνηθῶ. . . .

Ἀφικόμεθα τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὸν δευτέρον σταθμὸν. Ὁ ἡλόχος, καταβάς τοῦ ἐδωλίου του, ἤνοιξε τὴν θυρίδα·

— Ὁ Κύριος Νουίττεν ... ὁ ἀριθμὸς 93! ἀνέκραξεν· εἰς ταχυδρομὸν φέρει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην δι' ὑμᾶς.

XIII.

Ἰστορικὸι ἐμπορικὸι λόγοι.

Ἐδίσταζον ἐὰν ὄφειλον ἢ μὴ νὰ δεχθῶ τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τοῦ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου ἐγγεγραμμένου ἀριθμοῦ καθηλούμενα βλέμματα τῶν συνοδοιπόρων μου μετ' ἠνάγκασαν νὰ διατηρήσω τὸ ψευδώνυμόν μου. Ἐλαβα λοιπὸν τὴν ἐπιστολὴν, κατῆλθον καὶ ἀπεσύρθην ὀλίγον ὥσει ἐπρόκειτο ν' ἀναγνώσω αὐτήν. — Δὲν εἶναι ἀνάγκη ἀπαντήσεως, μοι εἶπεν ὁ κομιστής, ὅστις ἔπνευεν ἔπνον ἐργασίας ἀχνίζοντα ἔτι καὶ καθιδρόν· περιφρονῶν δὲ πᾶν ἐκ μέρους μου φιλοδώρημα, ἔστρεψεν ἐπ' ἀριστερὰ καὶ ἀνεχώρησε καλπάζων.

Ἐντούτοις ἡ συνείδησις μοι ἔλεγεν ὅτι θὰ ἐξώθουν εἰς τὸ ἐπακρον τὴν ἀναίδειαν, ἐὰν ἐπεχειροῦν νὰ εἰσέλθω καὶ εἰς τὰ ἀπόκρυφα ἐνὸς ξένου, ἀφοῦ ἐσπετερίσθην αὐτῷ τὴν ἐπὶ τοῦ λεωφορείου θέσιν του. Ἠρκέσθην ἐπομένως νὰ ῥίψω ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς, ἥτις μοι ἐράνη γραφεῖσα ὑπὸ σπευδούσης καὶ ὑποτρεμούσης χειρὸς,

ἓνα ἔβηκα τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ θυλάκιόν μου μετ' ἡν ἠθέλον ἀφίχθῃ εἰς τὸν μεγάλον σταθμὸν, ἐπιὸν ἐν δάκτυλον ὑποξύου οἴνου καὶ ἀνέβην τάχιστα εἰς τὴν θέσιν μου.

Ἀλλ' ἐνῶ κατελάμβανον ταύτην, παρητήρησα ὅτι τὸ προσωπικὸν εἶχεν ὑποστῆ μικρὰν τινα μεταβολὴν. Ἀντὶ τοῦ ἀξιολόγου ἀγρότου, παραπλεύρως ἐμοῦ ἐκάθητο ἤδη εὐρύωμος δασοφύλαξ, ὅστις πρότερον ἦτο ἀναβιβασμένος ἐπὶ τῆς σκέπης. Πρῶτη τὸν γείτονά μου μαθητὴν περὶ τῶν αἰτίων τῆς μεταβολῆς ταύτης, καθόσον ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Γέρλμαν ὄφειλεν νὰ μᾶς ἀφήσῃ μόνον ὅταν ἠθέλων φθάσει εἰς τὸν μεγάλον σταθμὸν. Συνέστειλεν ἐμπαικτικῶς τὰ χεῖλη, μοι ἔρριψεν ἐν περερρονητικῶν βλέμμα, καί,

— Ἐίπρεπε νὰ τὸ γνωρίζετε κάλλιον παντὸς ἄλλου, μοι ἀπάντησεν.

Οὐδὲν ἐννόουν ἐκ τῆς διαγωγῆς ταύτης· τὸ αἰνίγμα μάλιστα κατέστη ἔτι γριφωδέστερον, ὅταν, ἀτενίσας τοὺς λοιποὺς συνοδοιπόρους μου, παρητήρησα ὅτι πάντες ἐφαίνοντο οἰονεὶ περιφρονούντές με.

Τί εἶχε λοιπὸν συμβῆ εἰς ὄλους αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους; Μήπως ἢ παράνομος ἐκ μέρους μου κατοχὴ τῆς ὑπ' ἀριθ 6. θέσεως εἶχεν ἀποκαλυφθῆ. Προητοιμάζετο ἄρα γὰρ ἢ θύελλα ἥτις ὄφειλε πρὸς μεγίστην ἐντροπὴν μου νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὸ παιγνίδιόν μου; Τίνος ἕνεκεν ὁ Γέρλμαν, τοῦ ὁποίου ἐφρόνουν ὅτι εἶχον ἀποκτήσει τὴν φιλίαν εἰς ἀμοιβὴν τῶν πληροφοριῶν ἀς τοῦ ἔδωκα περὶ τῆς ἀνεψιάς του, ἐγένετο ἄφαντος; ἀπὸ πλησίον μου ἵνα με ἐγκταλείψῃ ἐν τῷ κλωδίῳ ἐκείνῳ ὡς ἄλλον Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν Λεόντων καὶ εἰς τὴν διάθεσιν ξένων, ὧν τινῶν ἢ περιφρόνησις με ἐρόνευεν;

Ἀφόρητος ἐβόησε σιγῇ, μόνον ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν τροχῶν διακοπτομένη.

Ἐπὶ τέλους ὁ δασοφύλαξ διέκοψεν αὐτὴν ἵνα ἐκφράσῃ τὴν εὐχαρίστησιν ἣν εὐρίσκει διότι κατέβη ἐντὸς τοῦ λεωφορείου, ἀντὶ νὰ μένη ῥιγῶν ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ βορρᾶ ἐπὶ τῆς σκέπης αὐτοῦ.

— Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ, εἶπα προσκλίνων πρὸς τὸν μαθητὴν, ὅστις με ἠτένισεν ἐμπαικτικῶς, διὰ τοῦτο θαυμάζω πῶς ὁ Κύριος Γέρλμαν ἠθέλησε νὰ ἐκτεθῆ δωρεάν

εἰς τὴν κακοκαιρίαν, ἐνῶ ἦτο τόσῳ καλὰ ἐδῶ.

— Δὲν βλάπτει! ἐβόησεν ὁ μαθητὴς μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἤθους, καλλίτερα νὰ κἀθηταί τις εἰς τὸ ψῆγος καὶ εἰς τὴν βροχὴν παρὰ πλησίον ἐνός. . . .

— Ψίτ! δέκωξεν ὁ ἀξιωματικὸς πικρῶν δι' ἐκφρατικῶν τρόπων τὸν πόδα τοῦ μαθητοῦ καὶ ῥίπτων ἐπ' ἐσοῦ ὄργυλον βλέμμα.

Ὁ μαθητὴς ἐσιώπησε μὲν, ἀλλ' ἔπνευσεν ἔξω τῆς θυρίδος μετὰ τρόπον ὅπως ὄνοικείου. Ἡ ὕβρις αὐτῆ ἀπέβη ὡς προφανῶς εἰς ἐμέ.

— Ποῖον ἄσφοδὸν οἱ ἀναιδεῖς οὗτοι τρόποι σας, κύριε, ἡρότηα ὁ ἐρφεύως τὸν χυδαῖον ἐκείνον.

— Σὲ, οὐλτατε κύριε, σὲ καὶ μόνον, ἀπάντησεν αὐτός.

Ἠγέρθη ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς ὄργης, ἵνα ἐπιπέσω κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς ἔτεινε· ἐν μέσῳ ἡμῶν τὴν βᾶσιν του. Ἡ συχάσατε, κύριε, ἀνέκραξεν ἀπειλοτικῶς, δὲν θ' ἀνεχθῶμεν καμμίαν ἐριδία, διότι ἡ κρινωνία δὲν εἶναι ὑπογραμμένη νὰ φέρῃ τὸ βίβρο; τῶν ἀπομικτῶν διαφορῶν.

Ἐκτὸς τούτου, προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ, ἡ διαγωγὴ σου, σὲ καταδικάζει εἰς μετριώρητον σιωπὴν. Καθ' ὅσον δ' ἄροξά σὲ, κύριε ἀκαδημαϊκὲ, μὴ ἀναμιγνύεσαι εἰς ὑποθέσεις ἄλλων. Τί σ' ἐνδιαφέρει ὁ γείτων σου; εἶναι τάχα τόσῳ πάλυ σπάνιος ν' ἀπαντήσῃ τις καθ' ὅσον ἀνθρώπου; ὑπόπτων ἐμπορικῶν λόγων;

XIV.

Διαγορεύσεις.

Ὁ ῥητορικὸς οὔτος ἐπιτροχασμὸς τοῦ ἀξιωματικοῦ με ἐβόησεν εἰς τὴν μεγαλητέαν ἐκπληξιν.

— Κύριε, ἀπεκρίθη αὐτῷ βαθέως προσβληθεὶς, ἀποτρέπετε τὸν κακῶς ἀνατεθειμένον τοῦτον ἀπὸ τοῦ νὰ με ὑβρίζῃ, ἐνῶ ὑμεῖς αὐτὸς με προσβάλλετε ἐτι ὑβριστικώτερον. Ἀγνοῶ ποῦ ἐμάθετε, ὅτι τὸ ὄνομά μου εἶναι τόσον ὑπόπτον· ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπιτεθῆτε κατ' ἐμοῦ τοιοῦτον ἀποτύμως, ὀφείλατε καὶ ν' ἀκούσητε τὴν δικαιολόγησίν μου, εἰς ἣν, ἐπὶ τέλους, δὲν εἶμαι παντάπασι ὑπογραμμένος. . . .

— Ὡ! μᾶς εἶναι ὄλοις ἀδιάρρητος! εἶπε διακόπτων με ὁ ἀξιωματικὸς, ἐνῶ ὁ μαθητὴς μ' ἐληθίαζε μᾶλλον καὶ μᾶλλον μειδιῶν το σύνθετος αὐτῷ ἐμπαικτικὸν μειδίημα. Τίς θέλετε νὰ λάβῃ ποτὲ τὴν ὑπομνήν ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπολογίαν ἐπὶ ἀισχυροκερδοῦς βραδύργου;

— Περιώρησάτ' τοῦ λόγου σας, κύριε! ἀνέκραξα ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Προμίζετε ὅτι εἶναι ἄξιος πισούτων ὕβρων διὰ πράξιν συγγνωστῆν ἐπὶ τέλους, καὶ ἀπὸ τῆν ὁποῖαν ἡμεῖς οὐδὲν ὑποφέρετε;

— Ἐχει λάθος, κύριε! διέκοψεν ὁ μαθητὴς, ἡ διαγωγὴ σου εἶναι ἀτιμος καὶ ἄροξά ὄλην τὴν ἀνθρωπότητα.

— Μάλιστα, ὄλην τὴν ἀνθρωπότητα! ἐπήνεγκεν ἡ κυρία.

— Ἰθὺς, καλὴ μου, ὄλην τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπανελάβην ἡ πιστὴ αὐτῆς ἡχώ, ὁ σύζυγός της.

Δὲν ἠδυνάμην, τῆ ἀληθείας, νὰ διακρίνω ἀν οἱ ἀνθρώποι ἐκείνοι ἦσαν ἤδη παράφρονες ἢ ἐτροκίετο νὰ παραφρονήσωσιν. «Ἄθ' ἀθ'! εἶπε γελῶν, ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶχε τόσην πολλὴν εὐκαίριαν ν' ἀσχοληθῇ ἐπ' ἐνός τόσῳ μικρῷ ἐγκλήματι.!

— Τὴ ἐγκλήμα τοῦτο ἴσα ἴσα σὲ καταποντίζει ἡθικῶς, ἀνέκραξε βροντωδῶς ὁ μαθητὴς, ἡ ἀναιδέια αὐτῆ εἰς τὰς ὑποθέσεις ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους μελετᾷς νὰ δουλεύῃς εἶναι ἴσα ἴσα τῷ τερατωδέτερον!

Ἄλλοτε διέκρινέ τις τὸν λύκον ἀπὸ τῆν οὐρά· ἀλλὰ σήμερον φέρει περιτελλίδα, ἐπανωρόριον καὶ στιλπνὰ ὑποδηματά. Τὸ κατ' ἐμέ, εἶπε, προτιμῶ νὰ σχίζω ζύλα μᾶλλον παρὰ νὰ ἤμαι ἐξ ἐκείων τῶν πανούργων καὶ ὑπόπτων ταξιδιωτῶν, οὗ οἱ τίμοι ἀνθρώποι προσπιθοῦσιν ὄλοις δυνάμει ν' ἀπορεύωσιν, ὅσάκις ἀπαντῶσιν αὐτοῦς. . . .

— Ἄ! τοῦτο δὲν ὑποφέρεται πλέον! ἀνέκραξα διακόπτων αὐτὸν ἐξάλλο; ὑπὸ τῆς ὄργης.

— Δυποῦμαι πάλυ, διότι ἡ τυνομιλία ἔλαβε τὴν λιπηρὰν αὐτὴν φάσιν, ὑπέλαβεν ὁ ἀξιωματικὸς· ἀλλ' ἀροῦ ἄπαξ ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, δὲν δύναμαι νὰ μὴ σᾶς εἶπω, κύριε (καὶ ἀπετεινέτο πρὸς με) ὅτι ἀκολουθεῖτε κακίστην ὁδόν. Ἴσως, οὐδὲ λόγον θ' ἀπεράσισον νὰ γάσω ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦτου, ἀν δὲν ἐφθίνασθῃ νέος,

εις θν μετμέλειά τις δὲν ἤθελεν εἶσθαι ὄλωσ ἀδύνατος. Ἐπανέλθετε λοιπὸν εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν, διότι εἶναι ἀσυγχώρητον νὰ καθίσταται τις ἄξιος τόσω προῶ- ρως τοῦ τίτλου τοῦ ψυχαπάτου καὶ δικ- θορῆς τῶν οἰκογενειῶν.

XV

Πρόκλησις.

— Ἀλλ' ὑμεῖς μωρολογεῖτε, κύριοι, ἀ- νεφώνησα ἐκτὸς ἐμαυτοῦ. Τοῦτο εἶναι τῷ ὄντι τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ γελίου! Ἄντι- τίνος μ' ἐλαυθάνετε, παρακαλῶ;

— Ἄντι τοῦ ἀνθρώπου, ἀπήντησεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὀργιζόμενος ὁ ἀξιομα- τικός, ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ὁ πτωχὸς πατήρ ἔφυγεν ὡσεὶ πκνώλην ἄμα ὡς ἤ- κουτε προφερόμενον τὸ ὄνομά του, προτι- μήτας νὰ παγώσῃ μᾶλλον ἐπὶ τῆς σκέπης τοῦ λεωφορείου ἢ νὰ μείνῃ περισσότερον πλησίον ἐκείνου, ὅστις ἤρπασεν αὐτῷ τὸν υἱὸν του.

— Πῶς τοῦτο; ἠρώησα μετ' αὐξού- της ἐκπλήξεως.

— Νὰ, ὅστις ἤρπασεν αὐτῷ τὸν υἱὸν του εἶναι ἡ κατάλληλος ἔκφρασις, ἐπει- πεν ὁ μαθητὴς διὰ τῆς βραχυδυστέρας φωνῆς του. Ἴβάν δὲν τῷ ἐδίδε; τὴν διεύ- θυνσιν τῆς ἀνψιάς του, θὰ σὲ ἤρπαζε ἀπὸ τὸν λαϊκόν, καὶ . . . Ἀλλὰ τις οἶδεν ἂν ἡ διεύθυνσις αὐτῆ εἶναι ἀληθὴς, ἢ μᾶλλον, ἂν καὶ τοῦτο ἦναι ἐπιχειρήσις, ἀφ' ἧς ἐλ- πίξεις κανὲν μέγα κέδος.

— Ἀλλὰ, πρὸς Θεοῦ! ἀνέκραξα πάλιν, τί σύγχυσις εἶναι αὐτή; Γνωρίζετε μὲ ποῖον ἔχετε νὰ κάμντε, ἢ παρεφρονή- σατε ὅλοι;

— Καθόλου. Εἶσθε ὁ αἰσχροκερδὴς, ὁ ἄτιμος μεσίτης, ὁ διαφθορῆς Νουῖστεν, ὁ ἀνθρώπος τούτέστι, περὶ τοῦ ὁποῖου πᾶς τις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σκέπτηται ὅ,τι θέλει.

Ἄ Νουῖστεν! . . .

Τότε ἀνεμνήσθη ὅτι εἶχεν ἀκούσει περὶ πολλοῦ τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὴν πικρὰ μου. Οὐδέποτε οἱ περὶ αὐτοῦ λαλοῦντες συνόδευον διὰ κολακευτικωτέρων ἐπιθέτων τὸ ὄνομά του. Αἱ ἐκφράσεις τοῦ στρατιω- τικοῦ ἐβόηθησαν τὴν μνήμην μου. Ἔσπευ-

σα νὰ δινκηρύξω, ὅτι δὲν ἤμην ἐγὼ ὁ Νουῖστεν αὐτός.

— Δὲν ἀπεκρίθησ εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο πρὸ ὀλίγου; ἠρώησα προκλητικῶς ὁ μα- θητὴς. Δὲν εἶσαι ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὐτῆ.

Ἄ Ο διαβόητος Νουῖστεν, ὁ Ὀλλανδὸς στρατολόγος; Ὑπάρχει ἄλλος φέρων τὸ ὄνομα τοῦτο καθ' ὅλον τὸ Δουκάταν; Καὶ ἔχεις ἀκόμη τὴν ἀναίδειαν ν' ἀρνῆσαι, ὅτι εἶσαι ὁ ἀνθρώπος ὅστις ἐλάβε καὶ ἐδολο- σόντισε τὸν υἱὸν τοῦ δυστυχικοῦ ἐκείνου, Γέρλμαν, καὶ ὁ ὁποῖος ἐθύθισε τὰς οἰκο- γενεῖας εἰς τὴν ἐλεεινοτέραν πενίαν, ὁ ἀν- θρώπος, τέλος, ὃν πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ εἶχον ἀπέναντί μου, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐδίδον ἀμέσως ἕν μιλίον προτίπον, ἐάν δὲν εὐρισκόμην ἐπὶ τοῦ λεωφορείου.

— Ὅταν αγαπᾶς! ἀνέκ' ἀξιαγιστῶν. Εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν! . . .

— Ὡ, εἶται γενναῖος, βλέπω! εἶπε κκιγγάζων ὁ μαθητὴς. Ἔστω! δίνασαι κἄν νὰ εἶπῃς ὅτι ἔχεις ἀρετήν. Εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ γεύματος λοιπὸν! Ἔχω μα- ζύ μου πιστόλια καὶ ξίφη.

— Θεέ μου, μονομαχία! εἶπεν ἔντρο- μος ἡ κυρία.

— Μὴ φοβεῖσαι, καλὴ μου, ὑπέλαθεν ὁ σύζυγος προσπαθῶν νὰ καθητυχῆσῃ αὐτήν.

Ἄ ἄξιωματικός, προσηρέθη αὐθόρμητος ὅπως χρησιμεύτῃ ὡς μάχης εἰς τὸν μα- θητήν. Ἄ ὁ δασοφύλαξ, ὅστις ἄλλως τε ἐφαίετο βλάξ οὐδὲν ἐκ τῆς ἱστορίας ταί- της ἐνοῶν, μοὶ προσέφερε τὴν αὐτὴν ἐν- δούλευσιν Ἐδέησεν ὁμοῦ νὰ παραδεχθῶ- μεν τὴν πρότασιν τοῦ ἀξιωματικοῦ, προ- τείναντος ὅπως ἡ μονομαχία ἀναβλήθῃ μέχρι τῆς ἐποῦσιον ἀφ' ἧς ἤμην ἤδη τὸς πλησίον τοῦ Βελτθρόν, ὅπου καὶ τὸ τέρ- μα τῆς ὁδοπορίας ἡμῶν. Ἐπὶ πλέον, συ- νεφωνήσαμεν οὐδὲ λέγει νὰ μὴ προσέρω- μεν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος, ὅπερ περιέ- μενεν ἡμᾶς εἰς τὸν προσεχῆ σταθμὸν.

Μοὶ ἐπῆλθε πολλάκις ἡ ἰδέα ν' ἀποθέ- θω τὸν ψυδάνυμόν μου ὅπως ἐξέλθω τῆς σφαλερᾶς ὁδοῦ, εἰς τὴν εὐρισκόμην, ἀλλὰ τοῦτο θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡτανεὶ κητήγγελ- λον ἐμαυτὸν ἐπὶ παραβάσει τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων τῆς τιμῆς, καὶ ἡ σκέ- ψις αὕτη μ' ἐμπόδισε νὰ πράξω τοῦτο ἄλλως τε καὶ ὁ ἀντίπαλός μου δὲν θὰ ἐβλε-

πεν ἐν τῇ ἐξομολογήσει ταύτῃ εἰμὲ τὴν ὁμολογίαν τῆς δειλίας μου

Κατεβίβατα λοιπὸν τὸ πῆλόν μου μέ- χει τῶν ὀφθαλμῶν, ἐταύρωσα τοὺς βρα- χίονας καὶ κητήσθην ἐκ μυχιῶν καρδίας τὸν πραγματικὸν Νουῖπτεν, ὅστις ἐφαί- νατο ὅτι δὲν ἐσπετερίσθη τὴν θέσιν ἢ ὅ- πως δοκιμάσω αὐτὸ πῶς τῆς ὕ- βρεις καὶ τοὺς προπηλακισμούς, ὃν μόνος αὐτός ἦτο ἄξιος!

XVI

Ὁ Κύριος Φόν Νουῖστεν.

Ἢ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ γεύματος ἀ- φιξί; μα; δεσπῆδασεν ἐπὶ τέλους τὴν ἐν- τῷ λεωφορείῳ ἐπικρατούσαν στενοχωρίαν. Καὶ περ οὐδεμίαν τροπὴν λαβὼν ἀπὸ τῆς προτερίας, εἶχεν διχμάσει τὸσκιτας καὶ τοιαύτας ἔκτοτε συγκινήσεις, ὡστε οὐδε- μιαν ἐπ' αὐτῆ ὄρεξιν ἠθιανόμην. Ὅθιν, δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον εἰμὲ ὅπως τε ὕβ' ἀσφαλεία κατὰ τῆς δυαρχαίου κα- τατάτσει τοῦ καιροῦ. Ἰστάμενος ὄρθιος παρὰ τὴν θερμάστραν, θὰ εἶχεν ὁ κν τὴν εὐκαιρίαν νὰ περιγράψω λίαν ἀξιοπεριέρ- γους ὁδοιπορικὰς ἐκτενώσεις, ἐάν ὁ νοῦς μου ἦτο ὀλιγώτερον τεταραχμέος. Ἢ μᾶλλον ποικίλη κοινωνία ἐπλήρου σφελῶν τὴν μικρὰν τοῦ ξενοδοχείου αἴθουσαν, διό- τι πρὸ δέκα λεπτῶν, τὸ ἀπὸ Βελτθρόν εἰ- φελθόντα ταχυδρομικὸν λεωφορεῖον εἶ- χεν ἐπίσης φηχ' ἢ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ- το καὶ ἀπλευθέρωτε δι' ἕν τέταρτον τοὺς αἰμαλώτους αὐτοῦ ἀπὸ τὰς ἀλύσεις των.

Ἢ το ὡραῖον τῷ ὄντι θέαμα τὸ νὰ βλέ- πῃς τὰς χεῖρας ὡπλισμένας διὰ μα- χαρίων καὶ περνια ν' ἀμιλλῶνται κατὰ τὴν ταχύτητα μετὰ τῶν πεινκλέων στο- μάτων. Ἀλλ' ὅσῳ μεγάλη καὶ ἂν ἦτο ἡ περὶ τὸ κατ' ἐβροχθῆζειν ταχύτης τῶν ὁ- δοιπόρων, ἦτο πάντοτε ὑποδεεστέρη ἐ- κεινη, ἢν ἔθετεν ὁ ξενοδόχος εἰς τὴν ἄρσιν τῶν διαφόρων ἀπλάδων καὶ παροψιδῶν, ἀ; πρὸς τὸ θεαθῆναι μόνον εἶχε, φαίνε- ται, παραθέσει. Ὁρεκτικώτατος, λιγοῦ χάιν, ἐκτομίας, ὅστις διέπεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τῶν Βελτθρόνιων, ἀνερπάσθη πάραυτα ἐπὶ τῇ προσάσει τῆς κατακερμα- τισεῶς του ἄλλὰ μετὰ τινος στιγμᾶς ἤλ-

θεν νὰ προσφερθῇ εἰς τὰ ἀπῆιστα τῶν φιλο- ἔθερσιων ὄμματα, ἵνα καὶ πάλιν γίνῃ ἄφρατος καὶ πῆσῃ ἕμα τῶν ὀδόντων τοῦ ξενοδόχου καὶ τῆς οἰκογενείας του. ἢ μᾶλ- λον, φυλαχθῆ δ' αὐτὴν ἐπαύριον διὰ νέας τοιαύτας φαντασμαγριὰς ἐμφανίσεις καὶ ἐκλείψεις κατὰ τὴν ἀρξίν τῶν λεωφορεί- ων. Ἀλλὰ τὰ χονδρειδέστερα λάγα-α, τὸ ἰνώδες βραττὸν, ἡ σπογγώδης παρ χει- τῆ κράμβη καὶ ἄλλα ἀνάλογα ἐδέσματα ἤρξιν, αὐτο τοῦτο, περὶ θεσεῶς ἐπ' ἀμ- φοτέρων τῶν τραπέζων. Ἢ ὁ καλῆς ὁ- πως οὐδ' ὕψους ἐπιδόρπιον μετέλη ἴσως καὶ αὐτο νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ ἐκτομίου. Λέγω ἴσως, διότι ἡ μοῖρα δὲν ἤδύλητε νὰ ἰδῶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος.

Οἱ Βελτθρόνοι ἠτοιμάζοντο νὰ ποιῆ- σωιν ἔ-το-ου διαμαρτυρήσιν διὰ τὴν δι- κην φάσματος ἐξαράνειν τοῦ ἐκτομίου, ὅπταν ὁ ἠνίοχος, εἰσελθὼν, ἀνίγγαιε μετ' ἐπιφρονήσεων καὶ βλαστημιῶν ὅτι ἡ ὥρα εἶχεν ἤδη πα-έλθει κατὰ πεντε λεπτὰ καὶ ἐξῆλθε ἐπιτάσσων τοῖς ὁδοιπόροις νὰ ἀνα- θέσιν εἰς τὸ λεωφορεῖον. Ἢ γέρονταν μεμ- ψιμοῦντες, λαμβάνοντες τυχαίως πί- λους, μανδύας, ἱμακτοφοριδάς (valises) καὶ ἄλλα ἀντικείμενα χωρὶς νὰ λάβωσι και- ρὸ οὔτε τὸ ὑπολοιπὸν τῶν νομισμάτων αὐτῶν νὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ ξενοδόχου, καθ' ὅσον ὁ ἠνίοχος ἐπλήρου ἤδη τὸν αἰθέρα δ' αὐτῶν ἀνυπομονητικῶν ἠχημάτων τοῦ κέρως του καθ' ἂν στιγμὴν πάντες ἐ- ξήρχοντο ἐν μεγίστῃ ταραχῇ καὶ ὁ εἰς τὸν ἄλλον ὠθούντες, κανισαλέον ὄχημα δ' ἔλθεν αἴφνη, ὡς ἀστραπή πρὸ τοῦ ξενο- δοχείου. Μετὰ παραλευσιν δευτερολέπτου, ἡ θύρα ἀνοίγεται θορυβῶδως, καὶ . . . τὸ φόβητρον μου, ὁ ἀπαίσιος κύριος Φόν Νουῖ- στεν ὄμῃ λυσσαλέος ἐ τὸς τῆς αἰθούσης καὶ πορευόμενος εὐθύ πρὸς τὸν ἠνίοχον ἤρχιζε νὰ ὑβρίζῃ αὐτὸν ἐξκαλλὸς ὑπὸ τῆς ὀργῆς. Ἢ ἰκλιωματικὴ μορφή του, ἡ συ- νειδῶσις τῆς κακῆς μου πράξεως, ἡ ὑπει- λουσία με αἰσχύνῃ, τὰ πάντα συνετεῖον ὡ; ἄλλα ἐλατήρια ἱα μ' ἀποτιναξοσι τῆς ὕσεως μου, λησμονῶν δὲ καὶ θεῖον καὶ μονομαχίαν, δὲν ἐσκέφθη πλεον ἢ πῶς νὰ φύγῃ.

Δι' ἐνὸς πηδῆματος εὐρέθην ἔξω τοῦ ξε- νοδοχείου. Ἢ πὶ τῆς φλοιάς συνήντησα τὸν γέροντα Γέρλμαν, ὅστις κατ' ἐκείνην

τὴν στιγμήν εἰσῆρχετο μετὰ διαφόρων φίλων καὶ γειτόνων του. — Μία λέξις, κύριε Νουΐσταν. . . μοι εἶπε μεθ' ἱεροεξεταστικοῦ βλέμματος ἐνῶ οἱ φίλοι του, ὧν τὸ ἦθος μοι ἐφαίνε οἷον καὶ καθυσχεραστῶν προέβαινον πρὸς με.

— Ἐγὼ Νουΐσταν, ἐφέλλισα ἀπατᾶ θε. Ὁ ἀληθὴς Νουΐσταν εἶν' ἐκεῖ ἐ εἰς ὅς με τὸν τριχωτὸν πῖλον, ὠρελθῆτε τῆς πληροφωρίας.

Καὶ χωρὶς νὰ ἐξαικολουθήσω τὴν συνδιάλεξιν, ἔτρεξα κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ ἦδη ἐξευγμένον λεωφορεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ὠρμησα κατατετραμασμένος. Ὁ ὑπ' ἀλλήλους κλείει τὴν θυρίδα, καὶ φεύγομεν ἀπὸ βυτῆρος.

XVII

Ὁ λειποτάκτης.

Ὁ νοήμων ἀναγνώστης εὐκόλως ὑπεθέτω, ἐμάτευσε ὅτι εὐρίσκει ἡδὴ οὐχὶ πλεον ἐπὶ τοῦ ἐκ Φελδθέργη, λεωφορείου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐκ Μελιθροῦν εἰς τὴν πόλιν ταύτην φέροντος, καὶ ὅτι ἐκτελεῖ, ἐκὼν ἄκων, ὑποχώρησιν. Ἀλλ' ἔως τὴν στιγμήν ἐκείνην, τοῦτο ἦτο ὅ,τι καλλίτερον ἠδύνατο νὰ μὴ συμβῇ. διότι οὕτω ἐσώζομεν ἀπὸ τῆς καταδίωξης τοῦ λυσσώτους Νουΐσταν.

Ἐφθείσ ἀπ' αἰμάτων ἐν τινὶ γωνίᾳ, ἢν κατέλαβον σχεδὸν διὰ τῆς βίας, ἐκλείσθη τὸς ὀφθαλμούς καὶ ἤρξατο νὰ ὑπολογίζω τί ἠδύνατο ν' ἀναφυῇ ἐξ ὧν τούτων. Ἀνοιξάς ἐπὶ τέλους αὐτοῦ, εἶδον ὅτι δέκα ἄλλων ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἐστηλωμένοι ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῆς μεγαλειότητος προσοχῆς. Καυστηρὸν ἐρύθημα ἀνῆλθ' ἐπὶ τοῦ προσώπου μου ἄμα ὡς ἀνελογίσθη ὅτι ἐν τῇ βίᾳ μου εἶχον λημονήσει τὸν πῖλόν μου καὶ ὅτι ἀναμφιβόλως, εἶχον ἐπιβῆ τοῦ λεωφορείου ὡς ἀληθὴς ἀλήτης. Ἐκαθήμεν ἐπὶ ἀνημέμενον ἀνθρώπων. Βύτυχως τὸ λεωφορεῖον ἤρχετο νὰ κυλῆται ἐπὶ πετρώδους κατωφερείας, ἥτις μᾶς ἔκαμε νὰ ὑποστῶμεν ἀρρήτους βυσκανιστικούς ἀνατιναγμούς, ἐπομένως οἱ συνοδηγῶν μου, προσηλωσάντες τὴν προτοχήν των εἰς τὰ μέλη των καὶ τὰ εὐθραστὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἔφερον μεθ' ἐαυτῶν, ἀπέσυραν ἀπ' ἐμοῦ πρὸς στιγμήν τὰ ἐταστικὰ βλέμματά των.

Ὁρελθὼν τῆς ἀνέσεως ταύτης ὅπως ἐξέτασσω τὴν προγενεστέραν διαγωγὴν μου. — Ὁραῖα κατορθώματα! ἐπιθύριτα κατ' ἐμαυτὸν ὅσῳ τὸ δυνατόν χαμηλότερα. Ὁραῖα, τῇ ἀληθείᾳ! Ἀπάται, σφετερισμοὶ ὀνομάτων, δόλοι, στρεψοδικαίαι! . . . καὶ εἰς τὸ κάτω καὶ ὡς τῆς γραφῆς, τί ἐκέρδισα; . . . Νὰ στρέψω τὰ νῶτα πρὸς τὸ Μελιθροῦν, πρὸς τὸν θεῖόν μου, πρὸς ἀπάσας τὰς ἐλπίδας μας καὶ νὰ ἐπανέλθω εἰς Φελδθέργη, ἵνα καταστῶ ἐκεῖ ὁ περιγελῶς καὶ ὁ μῦθος ὄλων! Ἄλλω, τε, ἦτο δίκαιον! Παρεκτραπέιτε κατὰ κεφαλήν μόνον τῆς ἐδοῦ τῆς τιμῆς καὶ χάνεσθε διὰ παντός! Ἄχ! . . .

Ἐστράφη ἐνῶ ἐπέπεσον τὸ στενωγμὴν τοῦτον καὶ διὰ λαξοῦ βλέμματος περιεργάσθη πρὸς στιγμήν τοὺς περιστοιχούντάς με. Χὺμ! Οἱ ἄνθρωποι ἐκείνοι ὀλίγιστον ὁρῶς μοι ἐνέπειον! Πικραπέδω, ἐμοῦ ἐκάθητο δύω φυσιολογικαὶ κλητῆρος ἀντιπρὸς μου, ἀντιπαλῆς μελανεῖμων, ἀπόξω δίκαιος ἀπὸ δυνάμει καὶ ἐπέκεινα μετὰ τοῦτον, νεαρά τις παλῆ χειλὸς καὶ βρώπις μιγάς, καὶ παρὰ ταύτην μικρόσωμος γέρων φέρων φαιόχρονον ἐπενδύτην. Ὁ τελευταῖος οὗτος μοι ἐφαίνετο ἐστῶς με μετὰ μεγάλης περιεργείας. Ἡ ἐταστικὴ αὐτῆ ἐξέτασις του μοι ἦτο λίαν δυσάρεστος, ἡ δὲ ἀμνηχανία μου ἠῤῥησεν ἐτι μάλλον ὅτε εἶδον τὸν φάρονον κύριον συνμιλοῦντα χαμηλῆ τῆς φωνῆ μετὰ τοῦ με ἀνέμονος. Ἐξαναετο ὅτι ἦμην τὸ ἀντικείμενον τῆς συνδιαλέξεώς των, ὦ, εὐκόλως ἠδυνήθη νὰ διακρίνω ἐκ τῶν χειρονομιῶν καὶ τῶν ἡμιστα ἀμφιβόλων βλ. μῦθων αὐτῶν.

Τρεῖς συνεχεῖς ἐκτυροσκοπήταις διέκλειον ἐπὶ τέλους τὴν ἀφόρητον στιγμήν, ἡ τις ἐβασίλευσεν ἐν μέσῳ τῶν ἐπιβατῶν. Ἡ μιγάς, ἥτις ἀπὸ τινῶν στιγμῶν με ἠτόνιζε μετ' ἀνεξήγητῶν περιεργείας, ἐξέπευσε φωνὴν τρόμου· οἱ λοιποὶ προσεπάθησαν ὠθοῦντες καὶ ἀντωλοῦμενοι τίς πρῶτος νὰ προβάλλῃ τὴν κεφαλήν ἐκτὸς τῆς θυρίδος.

— Τίποτε, τίποτε, ἀνεφώνησεν ἐκ τῆς ἔδρας του ὁ ἡνίοχος. Πυροβολοῦν ἀπὸ τὸ φρούριον Ἀμμερσφελδ, καὶ ἴσως διὰ καὶ νὰ λειποτάκτην.

Ἡ τῆς ἐξηγήσεως ταύτης καθυσχερά-

σας, ἕκαστος ἐσπευσε ν' ἀναλάβῃ τὴν θέσιν του. Πολλοὶ ἐφοβήθησαν μήπως ἦτο ληστοςυμμορία τις ἐφωδιασμένη διὰ τηλ. βόλων· ἀλλ' ἡ ἀμέσως κατόπιν ἀντιχρήσασα ἐν τοῖς χωρίοις κωδωνοκρουσίαι ἐπεβεβαίωσε τὴν εἰκασίαν ταύτην τοῦ ἡνίοχου.

— Ἄ, τὸν πτωχὸν λειποτάκτην! εἶπε στενάζουσα ἡ νεαρά μιγάς, καὶ ἀνυψοῦσα πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὠραίους ὀρθοκλμούς της. Ἄν τὸν συνελάμβανον!

— Ὁ λῆθ' ὅ,τι πρέπει, εἶπε δίκαιος ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας ὡς δίκαιος ὑποτιθέμενος· δὲν αἰσθάνομαι καὶ ἐνα οἰκτον διὰ τοὺς λειποτάκτας, οὔτε διὰ τοὺς ἀλήτας ἢ τοὺς ὑπόπτους.

Καὶ τοὺς λόγους τούτους συνοδευσε δὲ ἄβλέμματος πρὸς ἐμὲ τὸ ὁποῖον με ἐνβάλεν εἰς μυρία σκέψεις καὶ ἔμαε ν' ἀναβῆ τὸ αἶμα εἰς τὴν κεφαλήν μου. Ὁ καθήμην τὴν στιγμήν ἐκείνην πολὺ ἀνετώτερον ἐπὶ καρδίᾳ παρὰ ἐπὶ τοῦ ὅπως δέποτε μαλακῶς ἐδώλιν τοῦ λεωφορείου! Ἐφλεγόμεν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ φθάσω τὸ ταχύτερον εἰς τὸν προσεγγὴ σταθὸν μετὰ τὴν ἐλπίδα ν' ἀποτελειώσω, δραπέτευων, δι' ἰουδή τοτε ἄλλου τρόπου τὴν ὁδοπρίαν μου.

Ἐπὶ τέλους ἀφικόμεθα εἰς τὸν τοσοῦτον ἐπιθυμητὸν σταθμὸν, ὅπου ἤλπιζον ν' ἀπελευθερωθῶ. Ὁ ἡνίοχος ἀνήγγειλε τὴν προσέγγισίν μας διὰ τῶν ἤχων τῆς σάλπιγγός του. οὔτινες τὴν φωνὴν ταύτην με ἐπλήρουν γαῖας. Ἡ ἀμῆσα ἐστάθη, . . . ἐτοιμαζόμενοι νὰ κατέλω, πλήν. . .

XVIII

Ἀνακρίσεις.

— Ἀναβῆτε, κύριε, ἀναβῆτε! εἶπε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ὁ ἡνίοχος πρὸς ἀνωροπὸν τινα συγκεκαλυμμένον δι' ὀδοπορικῆς μὴλωτῆς. Μένει ἀκόμη μία θέσις.

— Ἀλλὰ τὸ λεωφορεῖον εἶναι πλήρες! εἶπαν ἐναγωνίως ὁ νέηλος πρὸς τὸν ἡνίοχον ἀνοιξάς καὶ ἐτοιμαζόμενος ν' ἀναβῆ· δὲν ὑπάρχει ἡ ἐλαχίστη θέσις!

— Ἠᾶ! εἶπεν οὗτος, πῶς γίνεται; Ἄφες νὰ ἰδῶ! Καὶ εἰσῆγαγε τὴν δασύτριχα μορφήν του ἐντὸς τοῦ λεωφορείου.

Τὸ ἰδικὸν μου πρόσωπον ἐσχε τὴν τιμὴν νὰ προτελέσῃ πρῶτον τὴν προτοχήν του, εἴτε διότι ὑπέστη ἐν μιᾷ ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ πάσας τὰς δυνατὰς χρωματικὰς ἀλλαγῆσεις, εἴτε διότι πάντων τὰ βλέμματα ἦσαν περιργῶς προσηλωμένα ἐπ' αὐτοῦ.

— Ἰοῖος, εἰσθε σεις, κύριε; με ἠρώτησεν ἀπυτόμως ὁ ἡνίοχος. Δὲν ἐνθυμούμαι νὰ σὰς εἶδῶ ν' ἀναβῆτε.

Ἰδιόσταζον ἐὰν ὠρεῖλον νὰ ρίψω τὸ ἀληθὲς ἢ τὸ ψευδὲς ὄνομά μου· ἐγὼν ἀποφασίσαι νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ με ἀκούσῃ κατ' ἰδίαν, ὅτε ν' ὄν προσώπων ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ὁ νέηλος οὗτος ἦτο γω σφύλαξ τις, ὅστις εἶπευσε νὰ καταλάβῃ τὴν ἐτέραν θυρίδα.

— Ὑπάρχει τίποτε ὑποπτικὸν μεταξὺ σας, κύριοι καὶ κυρίαι; ἠρώτησεν.

— Οὐδὲν, φίλε μου, ἀπεκρίθη πανούργως ὁ κατ' ἐμὲ δίκαιος, ἐ- τὸς ἴσως τοῦ νέου τούτου (καὶ ἐδείκνυεν ἐμὲ), ὅτι εἰς τὸν τελευταῖον σταθμὸν ὠμικσεν ἐντὸς τῆς ἀμαξίας χωρὶς πῖλον, χωρὶς ῥαβδὸν ἢ δέμα καὶ χωρὶς οὐδὲ λέξις νὰ προσέβῃ, καὶ ὁ ὁποῖος ἐπὶ τέλους εἶναι ἄγνωστος, εἰς τὸν ἀμαξίαν.

— Τ' ὄνομά σας, με ἠρώτησεν ὁ χωροφύλαξ.

— Ἄ! δὲν βλέπετε ὅτι ζητεῖ τὴν ὄραν ἐν, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ περάσῃ, εἶπε καγγάζων τὸ φρόνητόν μου, — ὁ δίκαιος.

— Ὁ τελευταῖος λαιπὸν σήμερον, κύριε, ἐβρόντησεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς εἴρας του ὁ ἀνυπόμονος ἡνίοχος.

— Ὁνομάζομαι Γλίμμερ εἶπον ἐπὶ τέλους, ἀποφασίσας νὰ ὁμολογήσω τὰ πάντα.

— Γλίμμερ! ἀνέκραξε μιᾷ φωνῇ ὁ φκιόβρος, ὁ μελανεῖμων καὶ ἡ μιγάς.

— Γλίμμερ! ἀνέκραξε ὁ χωροφύλαξ ὠπεύων πλήρως εὐχρηστικότητα τὸν μύστακά του. Χά! χά! τὸ κρατοῦμεν ἐπὶ τέλους τὸ πουλάκι. Δὲν τοῦ ἦτο πεπωμένον νὰ μείνῃ πολὺ καιρὸν ἐξω ἀπὸ τὸ κλωβὶ τοῦ πτωχοῦ.

— Τί ἄνθρωπος εἶν' αὐτὸς ἠρώτησε σκύπτων πρὸς τὴν θυρίδα ὁ ἡνίοχος.

Ὁ λειποτάκτης, τὸν ὁποῖον ζητοῦμεν, ἀπεκρίθη ὁ χωροφύλαξ. Ὁ Φαβιανὸς Γλίμμερ, τῆς τρίτης κανονοστοιχίας. Ἐμπερὸς σύντροφε, κατέβαινε καὶ μὰρς διὰ τὸ

φροῦριον. Ἡ θέσις μου δὲν ἦτο πολὺ εὐάρεστος. Ἀπεράσιμα νὰ ἐξέλθω αὐτῆς ἀντί πάσης θυσίας. Ἐάν τὸ ἀληθὲς ὄνομά μου ἐθύθισεν εἰς τὴν ἀμηχανίαν, τὸ ψευδώνυμόν μου θὰ μὲ σώσῃ!

— Ἰπατήθην· παραδρομὴ τῆς γλιόσσης! ἀνέκραξεν πάραυτα.

Δὲν ὀνομάζομαι Γλίμμερ. Τὸ κατηραμένον αὐτὸ ὄνομα ἐνός ἀνθρώπου, ὅστις ἀπότινος καιροῦ μὲ καταδύσανίζει, μοὶ διέφυγε χωρὶς νὰ τὸ θέλω. Τὸ ἀληθὲς ὄνομά μου εἶναι Νουΐστέν, τὸ ἐπάγγελμά μου δικηγόρος καὶ τίμιος ἄνθρωπος, ἰδοὺ ἢ ἀπόδειξις; — τὸ εἰσιτήριόν μου. Ἦδη, βλέπω μετὰ λύπης μου, ὅτι κατὰ τὸν τελευταῖον σταθμόν, ἐν τῇ βίᾳ μου, ἔλαβον τὸ λεωφορεῖον τοῦτο ἀντὶ τοῦ ἄλλου· ἀλλὰ τὸ κακὸν ἔγινε πλέον!

— Ὁ Νουΐστέν, ἀνέκραζεν ὁ τε μελανεῖμω καὶ ὁ μαυρὸς γέρων.

— Μάλιστα, κύριοι! ὁ Νουΐστέν, προσέθηκα ἀναδῶς ἔάν δὲν πείθεσθαι, παρεστέρησατε καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν, ἣν μοὶ ἐνεχείρισαν καθ' ἑδὴν καὶ τῆς ὁποίας δὲν ἔλαβον ἀκόμη καιρὸν ν' ἀναγνώσω.

Ὁ δικανικὸς ἔρριψεν ἐν βλέμμα ἐπ' αὐτῆς, μοὶ τὴν ἤρπασε βιαίως, καὶ παραδίδων αὐτὴν εἰς χεῖρας τοῦ γέροντος κυρίου. — Εἶναι ὁ χαρακτήρ τοῦ Τρου ἑσάλ. Στοιχηματίζω ὅτι κρατοῦμεν ἐπὶ τέλος τὸν μίτον τῆς ἱστορίας. Εἶναι καίριος νὰ ποιήσῃτε χρῆσιν τῶν ἐγγράφων σας. διότι τὸ ὄνομα τοῦ ἰποῖον ὁ κύριος ἐπρότερε κατὰ πρῶτον μὲ διδιδι πολλὰς ἐλπίδας. Ἐνταῦθα ὁ γέρων ἐξήγαγε φάκελλον ἐτραγισμένον, ὃν παραδίδων πρὸς τὸν χωροφύλακα, προσέθηκεν. Ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου, συλλάβετε πάραυτα τὸν Κύριον Νουΐστέν, καθ' ὃ ἐξεδόθη τὸ ἐταλμα τοῦτο φυλακίσεως ἐπὶ αἰσχροκερδίᾳ, διαφθορᾷ καὶ ἀπάτῃ. Ὁ χωροφύλαξ ἐχαιρέτισε τὸν φαίχρον γέροντα καὶ μὲ προσεκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσω εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον τοῦ μέρους. Οἱ δύο ἄγνωστοι σύντροφοί μου κατέβησαν τοῦ λεωφορείου.

Ἡ μιγά; μοὶ ἔρριψεν ἐν βλέμμα οἴκτου, ἐγὼ δὲ τεθρονημένος καὶ πλήρης αἰσχύνῃς, κατήλθον συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀρῶν καὶ τῶν ὕβρεων τοῦ ἡνιόχου, ὅστις ἀφῆκε πλέον ἐλεύθερον τὸν δρόμον εἰς τὴν

κατὰ τῶν δικηγόρων καὶ τῶν ὑπόπτων ἀνθρώπων δυσθυμίαν του.

XIX

Ἰπὸ ἄγρευτροῦ γυλιόσσειν.

Προεφυλακίσθη ἐντός δωματίου τινὸς τοῦ ταχυδρομείου, ἐνῶ ταύτοχρόνως οἱ τὸ ἐνταλμα συλλήψως ἐπιφέροντες εἶχον μεταβῆ εἰς τὴν ἀτυνομίαν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἡ μελαψὴ νεανίς ἔσχεν ἐν τούτοις τὴν γεναιότητα νὰ μοὶ πέμψῃ τεμάχιον ὀρνιθίου καὶ οἶνον. Ἐπέβην αὐτὰ εἰς τὴν μόνω. Τρώγων, ἐς ἐπιτόμην πῶς ἤθελον δυνηθῆ νὰ ἐξέλθω τῆς ἀμηχανίας. Ἀπελευθρωθεὶς ἄπαξ ἀπὸ τοῦ λεωφορείου, θὰ μοὶ ἦτο ἤδη εὐχερὲς ν' ἀποδεξῶ τὴν ταυτότητά μου. Ἰπὸσχέθη ἐμαυτῷ νὰ διαλάμψω ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικικοῦ διὰ τῶν ἐν τῇ νομολογίᾳ γνώσεών μου καὶ νὰ μεταβῶ εἰς τέφραν τοῦς ἰσχυρισμούς τῶν κατηγόρων μου.

Τὸ εὐεργετικὸν ποτόν εἶχεν ἀναζωπυρῆσαι ὅπως οὖν τὰς δυνάμεις μου, ὅτε οἱ διώκταί μου εἰσῆλθον ἐν τῇ φυλακίᾳ μου.

— Ἐτοιμάσθητε νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃτε εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ, μὲ εἶπεν ὁ μελανεῖμων. Ἡ ἐπιτόμιος ἀρχὴ ἐπίδοκίμασεν ὅσα ἡμεῖς ἐπράξαμεν.

— Χωρὶς ν' ἀκούσῃ καὶ ἐμεῖς, χωρὶς νὰ μοὶ εἶπῃ μὲ ποῖον ἔχω νὰ κέρω;

— Περὶ τὸν, εἶπε ὁ μελανεῖμων. Ὁμολογήσατε ἤδη τὸ ὄνομά σας· ἡ ἐπιστολὴ δὲ αὐτὴ, τὴν ὁποίαν ἐτόλμησα ν' ἀποσφραγίσω, φωτίζει καθ' ὅσον κίτριαν τὴν ὑπόθεσιν, ἣτις ἦτο ὁ μόνος τῶν διαβημάτων μας σοπός.

Διέτρεξα ἐν τάχει τὸ τεμάχιον χάρτου, ὅπερ οὕτως προσέβαλε πρὸ τῶν ἀφελῶν μου. Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο τῷ ὅτι γεγραμμένα παρὰ τοῦ ἀρχαίου κηδεμόνος μου. Ἰδοὺ δὲ τί μετ' ἐκπλαξείεις μου ἀνέγνω ἐν αὐτῇ.

«Φιλτατέ Νουΐστέν!

«Θὰ λάβῃς βεβαίως τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμαῖς ἐγκαρῶς.

Μεταβαίνων εἰς τὸ ἐν Βεϊδενάου κτήμα μου, ὅπως εἶχον ἐμφωνήσαι διὰ τὴν γνωστὴν σου ὑπόθεσιν, ἔλαβον τὸ ἀτύχημα ν' ἀνατραπῇ ἡ φέρουσα με ἄμαξα, καὶ

νὰ θρῦσω τὴν κνήμην μου. Τὸ κάταγμα δὲ εἶναι τοιοῦτον, ὅτε εἴμι καταδεδικασμένος νὰ μείνω εἰς τὸ ἐλεεινὸν χωρίον, ὅπου μὲ μετέφερον. Μετάβηθι λοιπὸν ἀντ' ἐμοῦ εἰς Βεϊδενάου, ἀλλ' ὡς ἐπανέλθῃς ἐκ Βεϊδενάου. Ἐντός τοῦ συρταρίου τοῦ ἄνω μέρους τοῦ γραφείου μου, θὰ εὑρῃς μετὰ τῶν ἄλλων σπουδαίων ἐγγράφων καὶ τὰ ἀφορῶντα τὸν μικρὸν Γλίμμερ».

«Ἰβὼν αὐτὰ εἰς τὸ πῦρ.»

«Δὲν θὰ ἦτο ἄνω ἡ ἀφοῦ γίγη τοῦτο, διότι... δὲν γέγραψα καὶ ἐγὼ... φοβούμι μήπως τὸ δυστυχημά μου τοῦτο ἦναι ὁ πρόδρομος ἄλλου δεινότερου.»

Ἠροπήθησε πρὸ παντὸς νὰ καταστρέψῃς ἀνεπιτηρετῆται πᾶσαν καλὴν ιδέαν τοῦ γέροντος Θείου περὶ τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Γλίμμερ»

«Ἦίστετε εἰς τὴν φιλίαν μου.»

«Ὁ φίλος σου, ΤΡΟΥΒΣΑΛ.»

«Υ. Γ. Ὁ ἐν Βεϊδενάου ἐπιστάτης μου δὲν σὲ γνωρίζω, ἀλλ' ἄμα ἔλη τὴν παροῦσάν μου, ὅλ σὲ ἀφήτη ἐλεύθερον ν' ἀνοίξῃς τὸ γραφεῖόν μου»

— Ὁ ἔθρονος ἀγνωρίστον! ἀνέκραξα· κατὶ ὑποκρύπτεται ἐνταῦθα. Διατί νὰ μὴν ἀνοίξω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην!...

— Ἐνοεῖται! εἶπε γελῶν ὁ σύντροφος τοῦ γέροντος· Ὁλ ἡδύνησθαι τότε ν' ἀφύγητε τὴν παγίδα!

— Κύριοι, εἶπα μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς εἰς μὲ σοβαρότητος· εἶναι καιρὸς νὰ τελειώσωμεν αὐτὴν τὴν ἀστεόγητα. Μὲ ἐσώσατε ἐκ τῶν χειρῶν γυδαίου ἡνιόχου, μὲ ἐξήγαγετε τῶν ὀνύγων τῶν χωροφύλακων, οἵτινες ἐπρόκειτο νὰ μὲ κρατήσωσιν ὡς λειψτάκτην· σὰς εὐγνωμονῶ ἀπὸ καρδίας δι' ὅλας αὐτὰς τὰς ἐκδουλεύσεις. ἀλλ' ἐπὶ τέλος; μὲ συνελάθετε ὑμεῖς αὐτοὶ ὡς ἀπαταιῶνα καὶ δικηγόρον ἀπωλεσμένων ὑποθέσεων. Εἶμαι — εἶναι ἀληθὲς τοῦτο — ἀπὸ τὸ ξύλον, ἐξ οὗ κατασκευάζονται οἱ δικηγόροι, ἀλλ' οὐδέποτε ἀνέλαβον ὑπόθεσιν τινά. Εἶναι ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ἔλαβον τὸ ὄνομα Νουΐστέν, ἀλλ' ἐψεύσθη, διότι εἶμι ἴσα ἴσα ὁ ἀντίπους τοῦ Νουΐστέν αὐτοῦ καὶ Σας. Εἶμαι ὁ Ἰωάννης Λουδοβίκος Γλίμμερ, εἰς βλάβην τοῦ ὁποίου διεπράχθη ἡ βδελυρωτέρα ἀπάτη, ὡς καὶ ἐξ αὐτῆς

τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἐντίμου κηδεμόνος μου δύνασθε νὰ κρίνητε.

— Ὁ Γλίμμερ ἀνέκραξεν μιᾷ φωνῇ οἱ δύο φίλοι. Εἶναι δυνατόν;

— Τὸ χαρτὸν ὑλάκιον τοῦτο θὰ πείσῃ, ἀν' οὐχὶ ὑμᾶς, τοῦλάχιστον τοῦς οἰκογενεῖς, ἐνώπιον τῶν ὁποῶν μετ' ἔω ν' ὑπολογίσω.

Καὶ ἐξῆς τὰ τοχρόνως τὸ χαρτὸν ὑλάκιον ἠεργήμενον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ὁ μελανεῖμων κύριος ἤρριψε νὰ γελῶ ὡς πικρῶν, ὁ φαίχρος γέρων ἤρριψε μιαν τῶν ἐκ τοῦ χαρτοῦ ὑλάκου ἐξελθόντων ἐπιστολῶν, ἐκείνην ἰτα ἴσα, ἣν ἡ ἀπάτη μου μοὶ εἶχε γράψῃ ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τῆς, ὅταν ἀκόμη ἦν φρονητής.

— Ἀγαθὲ Θεέ μου! ἀνερώνησε φέρων εἰς τὰ χεῖλη του τὴν ἐπιστολὴν· εἶναι ὁ χαρακτήρ τῆς ἀδελφῆς μου! Ἄ! διεπληρώμενε ἀνεψιέ, ἄρε; νὰ σ' ἐναγκαλισθῶ εἰς τιμωρίαν τοῦ ἀγνωρίστη σου.

— Ἀδελφῆ! ἀνεψιέ! ἀνέκραξα δυσπιστῶν εἰς τὰ ὡτά μου· τί σημαίνουσιν ὀλα ταῦτα;

— Δὲν σὰς τὸ εἶπα; ὑπέλαβον ἐξ ἄλλου ἐκ τῆς χαρᾶς ὁ μακρὸς γέρων· δὲν σὰς τὸ εἶπα ἐπὶ τοῦ λεωφορείου; Τὸ πῶσῃ πον, τὸ ἦθος τῆς οἰκογενείας... Μοὶ ἤρχετο ἀπὸ τότε ἡ ἐπιθυμία νὰ σφίξω τὸν ἀλήτην τοῦτον εἰς τὰς ἀγκάλας μου!

Ὅτω λοιπὸν εὐθέλον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐξ Ἀμερικῆς Θείου μου, μετὰ ταῦτα εἰς τὰς τῆς μιγάδος καὶ ἐπὶ τέλος εἰς τὰς τοῦ δικηγόρου Τρινδχέμ, ὃν ὁ Θεὸς μου μοὶ παρουσίασεν ὡς τὸν μελλόνυμφον τῆς μελαμψῆς ἐξαδελφῆς μου.

XX.

Τὸ τέλος στήγει τὸ ἔργον.

— Ἐπράξα πολλὰς κατὰ σοῦ ἀδικίας, μοὶ ἀπεκρίθη ὁ Θεὸς μου, παρ' οὗ ἐζήτησα σύντομόν τινα ἐξήγησιν, ἀλλὰ μὲ βλέπεις ἔτοιμον νὰ ἐπανορθώσω αὐτὰς ὅσοι μοὶ εἶναι δυνατόν. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ κηδεμόνος σου, αἵτινες σὲ περιέγραφον τέρως ἀφροντησίας καὶ σπατάλης, σοὶ εἶχον ἀποξενώσαι τὴν καρδίαν μου. Οὐδέποτε δ' ἐσως ἤθελον σὲ ἐπανίδει ἀνευ τῆς συναντήσεως ἐνός τῶν ἐν Ἀμβούργῳ φίλων σου, οὕτινος ἡ χρεωκοπία σ' ἐστέρησε καὶ τοῦ ὑπολοίπου τῆς περιουσίας σου. Ἡ τύχη.

ήτις, καθ' ἃ φαίνεται, μόνη βασιλεύει ἐδῶ κάτω ἠθέλησε νὰ τὸν γνωρίσω. Οὗτος δὲν μοι ἀπέκρουσεν ὅτι τὸ ἀτύχημά του εἶχεν ἐπιφέρει τὴν ὀλοσχερῆ καταστροφὴν σου. Προτεθῆκεν ὅτι πάντες ἐφρόνουν ὅτι ὁ Τρουσάλλ, παρκαίνωμενος ὑπὸ τινος φίλου του μεσὶ τοῦ Νουΐττεν, ἐπεζήτησε, οὐ μόνον ν' ἀμαυρώσῃ τὴν ὑπόληψίν σου, κλλ' εἶχεν ἐπίσης σφετερισθῆ μέγα μέρος τῆς περιουσίας σου ἢ ἐπιπολαιότητις σου εἶχε καταστήσει εὐχερὲς τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς ἀθλοῦς ἐκείνους, διότι, ἄς τὸ εἴπωμεν μεταξὺ μας, ἀνεψιέ μου, — εἶται κάκιστος δικηγόρος, διότι ἄλλως, ἤθεις φροντίζει ὅπως οὐδ' ἐπιπρόσθετον περὶ τῶν συμπερινήτων σου. Ὁ φίλος σου, ὁ ὁποῖος δὲν ἔλαθεν ὅλας αὐτὰς τὰς λεπτομερείας ἢ μετὰ τὴν ἐκ Φελδβέργης φυγὴν του, μὴ τολμῶν νὰ γράψῃ πρὸς σὲ τὸν ἴδιον, μοι ἐκλινοποίησε ταύτας, ἐγὼ δὲ ἀποφάσισα νὰ ἴδω τὰ πράγματα πλησιέστερον ὅθεν μετέβην εἰς Βελτθρόν, ὅπου συνήθροισα περὶ σοῦ τοῦ Νουΐττεν καὶ τοῦ Τρουσάλλ ἀποχωρῶντα τεκμήρια, δι' ὧν ὁ φίλος μου κύριος δικηγόρος κατώθωσεν εὐκόλως τὴν ἐκδοσὶν τοῦ ἐντάλματος φυλακίσεως, εἰς ὃ ὄφειλω καὶ τὴν εὐχρηστικὴν τῆς γνωριμίας σου. Μετεβίναμεν εἰς Φελδβέργην ὅπως ἀνακαλύψωμεν ὅλας τὰς κακουργίας τῶν ἐχθρῶν σου. Ἐπέβημεν τοῦ λεωφορείου Ἀθουρβω, καὶ ἔνευ ἐπ' πλυν ἐκ φόβου μὴ κατάσκοπος τις εἰδοποίησῃ περὶ τούτου τὸν κηδεμόνα σου καὶ τὴν συντροφίαν του. Εἰμὶ λίαν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν τύχην, ἣτις ἔκαμε νὰ σὲ ἀπαντήσω φέροντα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, δι' ἣς ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκόμω ἐγγράφα ἀφορῶντα σε, καὶ τὰ ὅποια βεβαίως ἀναφέρονται εἰς τὰ ποσὰ, ἅτινα ὁ κλέπτης ἐκείνος σοὶ κατεγράθη.

— Μέλλω λοιπὸν, θεῖε μου, νὰ σοὶ ὀφείλω νέα πλούτη, ἠρώτησα χαίρων.

— Ὄφειλῃ καὶ καθῆκον θεοῦ, ἀπεκρίθη ὁ θεῖος μου, ἀρχίζων ἐπὶ τέλος νὰ παίξῃ τὸ εἰς τὰς μυθιστορίας καὶ τὰς κωμωδίας ἀποδιδομένον εἰς τοὺς ὑπερωκεανείους θεῖους πρόσωπον· καὶ ἐμπρῶτος, σοὶ ἀποδίδω τὰ χρήματα, τὰ ὅποια σοὶ ὀφείλει ὁ χρεωκοπίσας ἔμπορος.

— Πῶς τοῦτο; ἠρώτησα ἔκπληκτος.

— Λιόρισα τὸν φίλον σου τοῦτον, εἶπεν

ὁ θεῖος μου μειδιῶν, ἐπιστάτην εἰς τὰς ἐν Ἰνδίας φυτείας μου· αὐτὸς δὲ πρὶν ἢ ἀναχωρῆσαι, μ' ἐπεφόρτισε νὰ πληρώσω τὰ χρέη του.

Δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴν ἀσπασθῶ τὴν γενναίαν του χεῖρα. — Λυποῦμαι πολὺ, προσέθετο ὁ θεῖος μου, διότι ἡ θυγάτηρ μου ἠρῶσθωνίσθη ἤδη τὸν ἀξιόλογον αὐτὴν νομικόν, ἄλλως ὅχι σοὶ τὴν ἐδίδο συναδευομένην ὑπὸ δύο ἑκατομμυρίων, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν.

— Ἀχ! θεῖε μου, ὑπέλαθον στενάζων, ἡ καρδιά μου ἐδόθη ἤδη εἰς νεκρίδα, ἣς ἀνεκάλυφα ἐπίσης σήμερον τὸν θεῖον, ὅστις βεβαίως δὲν ἔχῃ φανῆ ὑποδέσμετος ὑμῶν κατὰ τὴν γενναιωδρίαν, οὔτε κατὰ τὴν προθυμίαν τοῦ νὰ εὐλογήσῃ τὴν ἐνωσίαν μας.

Ἡ μιγάς ἐμειδίασεν, ὁ νομικὸς ἐγέλασε καὶ ὁ ἀγαθὸς θεῖος μου ἀνεμάχησεν.

— Ἔστι! ἀέραξεν ὁ τελευταῖος, ἀλλὰ θελω ὡς ἀληθὲς θεῖος νὰ σοὶ κἀμω τὰ λαμπρότερα γαμήλια δῶρα. Ἦδη, τέκνα μου, ἄς ἀναχωρήσωμεν ἢ ὥρα παρέρχεται, πρέπει δὲ ἀνυπεθέτως νὰ ἔχωμεν ἐντὸς τῆς ἡμέρας τὰ εἰς Βεϊδεναίου εὐρισκόμενα ἐγγράφα.

Μετὰ δέκα λεπτά, ἅμαξα τις ἕστατο παρὰ τὴν θύραν ἐτοίμη ν' ἀναχωρήσῃ, ἀπολύομεν τὸν χωροφύλακα καὶ πετῶμεν ἤδη πρὸς τὸ κτῆμα τοῦ Τρουσάλλ.

Τὰ περιελθόντα εἰς χεῖράς μας ἐγγράφα ἀπέδειξαν ὅτι ὁ Τρουσάλλ εἶχε σφετερισθῆ ἐπέκεινα τῶν δώδεκα χιλιάδων σκούδων, ὧν ἐγὼ οὐδὲ τὴν ὑπαρξίν ἐρανταζόμην κἀν. Μετεβημεν ἐφωδιασμέοι διὰ τῶν ἐγγράφων τούτων πρὸς τὸ πᾶσχοντι. Το οὗτος δὲ ὑπῆρξεν ὁ τρόμος του, ὥστε ἔτρεψε νὰ μᾶς ἀποδώσῃ τὰ πάντα, εἰς καλὰς συναλλαγματοῦς, ἐπὶ μόνῳ τῷ ὄρω ν' ἀποσιωπήσωμεν ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης τὰ διατρέξαντα. Ἡ σιωπὴ αὐτῆ ἔσωσεν ἐπίσης καὶ τὸν ἄθλιον Νουΐττεν, ὅστις, ἀφοῦ καθυβρίσθη καὶ ἐξυλοκοπήθη ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ γεύματος παρὰ τοῦ γέροντος Γέρμαν, εἶχεν ἐπανέλθει ἄπρακτος ἐκ Βελτθρόν παρὰ τῷ ἐντίμῳ συναδέλφῳ του. Ἐκτοτε ἔκρινε φρόνιμον νὰ ἐκλέξῃ ἄλλο παρὰ τὴν Φελδβέργην θεάτρον πρὸς ἐξάσκησιν τῶν αἰσχροκεδῶν του.

Καθ' ὅσον δ' ἀφῆρᾷ ἐμὲ, γερόμνος κ'

ριος ἀρκετὰ καλῆς περιουσίας, ἐνυμφεύθη τὸ ταχύτερον τὴν Ῥοδίαν μου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δὲν ἔκρινα πῖον ἀναγκαῖον νὰ σφετερισθῶ θύσιν τινὰ ἐπὶ τοῦ λεωφορείου. Ἡ ἀγάπη τῆς συζύγου μου μὲ προσεπασσάλευσεν ἐπὶ τῆς ἐτίμης μου.

Ὁ θεῖός μου διέμεινεν ἐπίσης πιστός εἰς τὴν γενέθλιον πόλιν του· χάρις δὲ εἰς τὴν μεγελοδωρίαν τοῦ ἀπηλλάγη, ὅλων ἐκείνων τῶν δικῶν, αἵτινες ἠπειλοῦν τὴν κεφαλὴν μου ὡς ἄλλα τότα Δαμοκλέους ξίφη. Ἐχάρισα γενναίως εἰς τοὺς ὄφειλάς μου ὅλα τὰ ποσὰ τὰ ὅποια μοι ὄφειλον καὶ ἅτινα ἄλλως τε οὐδέποτε ἤθελον μοι πληρώσει. Κατέστησαν οὕτω καὶ αὐθις οἱ καλλίτεροι τῶν φίλων μου ἀπήρτησαν ὅμως ἀμειλίχτως ἀπὸ τὸν γλύρον Βερ ἀρδὸν τὰ δέκα σκῦδα, ἅτινα καὶ ἐδώρησα εἰς τὸν ὑπάλληλον ὅστις μὲ εἶχε σχεδὸν ἀκουσίως μου ἀναβιβᾶσαι ἐπὶ τοῦ λεωφορείου.

Σπανίως, εἰμὶ βέβαιος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος διὰθολος ὁ ἀνταμοιφθῆ δι' ὑπηρεσίαν ἐν γνώσει προσενεχθεῖσαν, ὅπως ἀντιμοιφθῆ τὴν φορὰν ταύτην διὰ τὴν ἀπερισκεψίαν του· ἀλλ' οὕτω πως συμβαίνει πολυλάκις ἐδῶ κάτω!

ΠΑΝ. Π. ΤΥΠΑΛΛΟΣ.

Ο ΠΟΛΥΦΙΛΟΣ ΕΡΜΑΝΝΟΣ

Ἐγνώρισα λέγει ὁ Ἀλφρόνσος Κάρρ, νεανίαν εὐπρεπῆ, πνευματώδη ὀλίγον, μετριῶς κομψόν, πλούτιον, ἐνὶ λόγῳ σφόδρα δικταίμενον πρὸς τὴν εὐτυχίαν· πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ βῆ εἰς πρᾶξιν τὸν ἐξῆς ἀφορισμόν: *πρέπει νὰ ἔλῃ τις πάντα φίλους.*

Προσέφερε γέυματα, ἐδάνειζε χρήματα, παρεχώρει τὰς ἐρωμένας του καὶ ἐπέτρεπεν εἰς τὸν θέλοντα νὰ κοπιᾶσῃ τοὺς ἵππους του μέχρις ἄσθματος. Ἡ γενικὴ εὐνοια ἦτο ἐκ τῶν ὄρων τῆς ὑπάρξεώς του. Ἐπαίξε πεσσούς καὶ ἔχανεν ἐχόρευεν ἀδεξίως· συνελόν τ' εἶπειν, ἐπ' οὐδενὶ διέπρεπε, μόνη δὲ ἡ πλουσία αὐτοῦ περιουσία διήγειρε τὸν φθόνον· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἦτο εἰς τὴν διέθεσιν πάντων.

«Κατεγυμναζέτο διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν οἰκειότητα τῶν ἀνθρώπων. Ἰσως, ἂν παρετήρει ἐγγύθεν τὰ εὐρηγήματα τῆς γενικῆς ταύτης φιλίας, ὅχι ἔβλεπεν ὅτι οἱ ἀνθρώποι οἵτινες δὲ ἐψάλλον ἔνεκα τῆς ἐκμελούσης αὐτῶν φωνῆς, ὠρίοντο ἄνευ διαταγῆ μου ἐνώπιόν του, ὅτι τὸν γεμῶνα ἀπεμάκρυνον αὐτὸν τῆς πρᾶξ προσφέροντες τὴν καλλιτέραν θύσιν εἰς ζένον, ὅτι προσκαλοῦντες αὐτὸν εἰς γεῦμα παρετίθεντο ἀπλοῦν ῥήρημα καὶ βραστόν, — διότι μεταξὺ φίλων δὲν πρέπει τις νὰ στενοχωρῆται· ὅτι περιεποιούνοτο πάντα πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὅτι τὰ παιδιά ἐσπόγγιζον εἰς τὰ φορέματά του τὸ ἡλεμμένον ἄρτον των.

«Ἡμέραν τινὰ ἐγράψεν αὐτῷ *γίλος* τις τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν.

«Σώθητι μετέσχον συνωμοσίας πρὸ μικροῦ ἀποκαλυφθείσης. Κατέσχον τὰ ἐγγράφα μου. Ἐλπίζων ἐπὶ τὴν *φιλιαν* σου «συνηθροῦντα τ' ὄνομά σου μεταξὺ τῶν πρῶτων ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνωμοστῶν. Ἡ τύχη μας εἶνε βεβαία· ἅπαντες ὅχι «καταδικασθῶμεν εἰς θάνατον. Φύγε ἄνευ «τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς.»

«Ὁ διανομεὺς τῶν ἐπιστολῶν ἰδὼν ὅτι μόνη ἡ πρὸς τὸν Ἐρμάννον ἐπιστολὴ διευθύνετο εἰς τὴν ἀπόκεντρον συνοικίαν ἐν ἣ οὗτος κατοικεῖ, καὶ σκεφθεὶς ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ στενοχωρηθῆ δι' ἓνα φίλον, ἀνέβαλε τὴν παράδοσιν τῆς ἐπιστολῆς εἰς τὴν αὐρίον, ὅτε ἀναμφιβόλως ὅχι ἤρχοντο καὶ ἄλλαι ἐπιστολαὶ τῆς συνοικίας ἐκείνης. Ἀλλὰ μόλις τὴν μελαύριον ἔλαβεν ὁ Ἐρμάννος τὴν ἐπιστολήν, οἱ δὲ στρατιῶται οἱ παρηγγελμένοι τὴν σύλληψιν αὐτοῦ εἶποντο τῷ διανομεῖ.

«Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ σώματος ἦτο φίλος τοῦ Ἐρμάννου· θέλιον δὲ ν' ἀπαλλαγῆ τῆς θλίψεως τοῦ νὰ τὸν συλλάβῃ αὐτὸς, ἔμεινε πρὸ τῆς θύρας, οἱ δὲ στρατιῶται μὴ περιστελλόμενοι ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ ἀρχηγοῦ ἐκακοποίησαν τὸν τληπαθῆ Ἐρμάννον· αὐτὸς δὲ προπατισθεὶς ὅτι ὅχι ἐνδυσθῆ μετέβη εἰς παρακείμενον δωμάτιον καὶ πηδήσας ἀπὸ τῆς θυρίδος ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ εὐαίσθητου ἀξιωματικοῦ, ὅς τις συγκινηθεὶς ἔρρηξε κραυγὴν δι' ἣς εἰδοποιηθέντες οἱ στρατιῶται ἀπήγαγον εἰς τὴν φυλακὴν τὸ θῦμα τῶν *φίλων*.

«Εισαχθείσης τῆς δίκης, πάντες ἐπέισθησαν περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν δικαστῶν παρητήθησαν ἵνα ἐπὶ μηδεμιᾷ περιπτώσει καταδικάσωσι φίλον.»

«Ὁ κατηγορὸς ὅστις ἦτο φίλος φοβούμενος μὴ διακινδυνεύσῃ ἢ ἐπ' ἀμεροληψία ὑπόληψις αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ γνωστοῦ δεσμοῦ μετὰ τοῦ κατηγορουμένου, ἠναγκάσθη νὰ καταμαρτυρήσῃ ὑπὲρ πάντα ἄλλον. Ὁ δὲ συνήγορος αὐτοῦ ἦτο τόσῳ συγκεκινημένος — διότι τὸν ἠγάπα — ὥστε καὶ ἦν στιγμήν ἐπρόκειτο ν' ἀγορεύσῃ, ἢ φωνὴ του ἐπνίγη ὑπὸ λυγμῶν.»

«Ὁ Ἑρμάννος κατεδικάσθη παμψηφεί.»

«Ἡ ἀρχὴ φοβουμένη ἀρπαγὴν ἕνεκα τῆς πληθῆος τῶν φίλων του προσέταξε νὰ δισμευθῇ, ἀπαγορεύτασα πᾶσαν μετ' αὐτοῦ συγκοινωνίαν. Ἐπελοῦσης τῆς ἡμέρας τῆς καταδίκης, ἀπὸ ἀλλαγῆς τῶν δεσμῶν καὶ ἐξέφυγεν ἐπιδεδεξίως ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν, θὰ κατάρθου δὲ νὰ σωθῇ ἐὰν τὸ ἄπερον πλῆθος τῶν φίλων ἤνοιγεν αὐτῷ ταχέως δίοδον· συλληφθεὶς δὲ πάλιν ἐδεσμεύθη σφιγκτά.»

«Ὁ δῆμιος, οὗ τινος ἢ πρὸς τὸν Ἑρμάννον ἀγάπη ἦτο ἀδελφική, μόλις συνείχε τὴν συγκίνησιν· δι' ἣ μόλις μετὰ τὴν πέμπτην πληγὴν κατάρθωσεν ἢ τρέμουσα χεὶρ του νὰ χωρίσῃ τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ κορμοῦ.»

Ἡ τύχη τοῦ πολυφίλου Ἑρμάννου ἔν ἐπενόησεν ἢ φαντασία τοῦ πνευματωδέστερου τῶν συγχρόνων Γάλλων συγγραφέων, ἃς διδάξῃ τοὺς ἀπειρηκίπτους ἐκείνους νέους οἱ τινες; καθ' ἐκάστην νέας συνδέουσι φιλίας... «Δεῖ μὴ ῥαδίως προσδέχεσθαι, λέγει ὁ ἡμέτερος Πλούταρχος πραγματευόμενος περὶ πολυφιλίας, μηδὲ κολλᾶσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσι, μηδὲ φιλεῖν τοὺς διώκοντας, ἀλλὰ τοὺς ἀξίους φιλεῖς διώκειν· οὐ γὰρ αἰρετέον πάντως τὸ ῥαδίως ἀλισκόμεον· καὶ γὰρ ἐρείκη καὶ βᾶτον ἐπιλαμβανομένην ὑπερβάντες καὶ διωτᾶμενοι βαδιζόμενοι ἐπὶ τὴν ἐλαίαν καὶ τὴν ἄμπελον· οὕτως· αἰεὶ μὴ τὸν εὐχερῶς περιπλεκόμενον πρῆσθαι σινῆθη καλόν, ἀλλὰ τοῖς ἀξίοις σπουδῆς καὶ ὠφελίμοις αὐτοῦ περιπλέκεσθαι δοκιμάζοντας.»

Παρκυτιῶν δὲ παρὰ τῶν φίλων τὴν φιλίαν πρὸς τὴν πολυφιλίαν προστίθησιν· «ἢ μὲν

φιλία συνάγει καὶ συνίστησι καὶ συνέχει καταπυκνοῦσα τὰς ὁμιλίαις καὶ φιλοφροσύναις,

«ὡς δ' ἔπ' ὅπως γάλα λευκὸν ἐγόμενον καὶ ἴδιον, κατ' Ἑμπεδοκλέα, τοιαύτην γὰρ ἢ φιλία βούλεται ποιεῖν ἐνότητά καὶ σύμπηξιν. Ἡ δὲ πολυφιλία διίστησι καὶ ἀποστρέφει, τῷ μετακαλεῖν ἄλλοτε πρὸς ἄλλον καὶ μεταφέρειν, οὐκ εἴωσα κρᾶσιν οὐδὲ κόλλησιν εὐνοίας ἐν τῇ συνηθείᾳ περιχυθείσῃ καὶ παγεῖσθαι γενέσθαι.»

Π.

ΧΡΟΝΙΚΑ

30 Ἰουνίου.

Ἰούνιος — Πλατεῖα Συντάγματος. — Θερινὸν θέατρον. — Ἐκπαιδευτήριον Π. Ἀντωνιάδου. — Περὶ ἀναγωγῶν Σουρμελιῶν.

I

Παρηλθε καὶ ὁ τῆ Ἡρα ἀφιερωμένος μὴν Ἰούνιος, ὁ μὴ τῆς πλήξεως, τῶν ἐξετάσεων καὶ τῶν λουτρῶν, ἄστατος ὡς ἡ καρδιά φιλαρέσκου γυναικὸς — καθὼς λέγουσι καὶ γράφουσιν ἀτυχεῖς τινες ἐρωτευμένοι — ἢ ὡς αἱ μεγάλαι ἰδέαι τῶν μικρῶν πολιτικῶν μας — ὡς προσπαθοῦσι νὰ πείσωσιν ἡμᾶς ἀφιλοκερδεῖς τινες δημοσιογράφοι — ὅτε μὲν ἀπελπίζων ἡμᾶς, διὰ τοῦ ὑπερβολικοῦ καὶ πνιγηροῦ καύσωνός του καὶ τοῦ νέφη κόνεως ἐγείροντο; καὶ ἀποτυφλοῦντος ἀέμου του, ὅτε δὲ δροσίζων τὰ γλεγγέμενά μας στήθη — καὶ τὴν κεφαλὴν — διὰ Σεπτεμβριανῆς δόσου.

— Οὐρ! Οὐρ! Τὶ ζέστη! Εἶναι αἱ συνήθεις ἐπιφωνήσεις τῶν εὐαισθητῶν κατοίκων τῆς Κερκυρίας, αἱ ἀντικαταστήσασαι, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦλάχιστον ταύτην, τὸ: τί καιρῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν εὐφύων προπατόρων μας, μολονότι εὐρίσκονται ἐπι καὶ παρ' ἡμῖν τινες σφόδρα πατριῶται ἀκαταπαύστως μεριμνῶντες περὶ τῆς κινδυνευθείσης πατρίδος, μ' ὄλην τὴν δύναμιν τοῦ Ἰουνιακοῦ καύσωνος καὶ τὴν αἰθριότητα τοῦ ὀρίζοντος δυστυχῶς...

Ἄλλ' ἀφήσωμεν αὐτοῦ, καλὴ μου ἀναγνώστρια, καὶ μεταβῶμεν εἰς τὴν πλα-

τεῖν τοῦ Συντάγματος, τὸ προσφιλες ἐντεννότερον τῆς νεότητος, ἐνθα πικανίζει ἢ μουσικὴ δισκεδάζουσα τὸ κοινὸν τῆς πρωτεύουσῃς τοῦ ἑλλ. βασιλείου Χάρις εἰς τοὺς φανούς τοῦ γαῖζ δυνάμεθα — ἀμυδρῶς πάντοτε — νὰ βλέπωμεν καὶ νὰ βλέπωμεθα. Χάρις δὲ εἰς τὸ πολὺ πλῆθος νὰ ὠθώμεν καὶ ὠθώμεθα ἀπολαμβάνοντες οὕτω τῆς ἀφάτου ἡδονῆς ἐφ' ἑπτόμενοι μὲ τὰς ψυχὰς τῶν ψυχῶν μας εἰς τι σημεῖον τῶν ἐνδυνάτων μας. Λάβε με φιλάτη en bras — διὰ τὸ ἀσφαλέστερον — καὶ ῥιφθώμεν εἰς τὸ μέγα αὐτὸ ρεῦμα τοῦ πλῆθους, τὸ ὁποῖον δὲν πιστεῖω νὰ μᾶς καταπνίξῃ μ' ὄλην τὴν ἐξαγρίωσίν του... Δι' ἐταστικὸν παρητηρήτην ἢ πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, ὡς καὶ πᾶν μέρος ἐνθα γίνεται συγκέντρωσις πολλῶν ἀτόμων, εἶναι πλέον ἢ ἀντικείμενον δισκεδάσεως· εἶναι πεδῖον σπουδῆς ἐπὶ τῶν ἀνοησιῶν καὶ ἀδυναμιῶν τοῦ ἀνθρώπου. Πικρὴ τήρησον τὴν μικρὰν ἐκείνην δεσποινίδα, τὴν μεγαλόφθαλμον καὶ ξανθόκομον, τὴν ζωηρὰν καὶ κυανᾷ ἐνδεδυμένην, τὸν Σύριον αὐτὸν ἀστέρρα, τὸν πρὸ μνηδὸς ἀνατείλαντα ἐν τῷ Ἀτικῷ ὀρίζοντι· στρέφει καὶ ἀναστρέφει, ὡς φύλλον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου πλεπτόμενον, ὅπως ὄφθαλμοβολήσῃ καὶ πληγῶσῃ δυστυχῆ τινὰ θνητόν. Γυναικεῖα κατατακτικὴ ματαιότης! Καταγίνεται ἵνα πλουτίσῃ τὸ ἐργολαβικόν της κατᾶστιχον διὰ νέων ὀνομάτων!

Μία ἐπιστολὴ ἔπεσεν! — Ἡ πιτώσις μίλις ἐπιστολῆς ἐν μέσῃ πλατεῖᾳ, προωρισμένης νὰ δοθῇ εἰς κυρίαν τινὰ παρὰ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ, εἶναι συμβῆν ἀπαιτοῦν ἕνα Δουμᾶν ἢ Τερὰλ ὅπως πλέξῃ καὶ κατασκευάσῃ αἰσθηματικόν τι διήγημα. Ἡμεῖς χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὸ σῦντω μέγχα; ἀπαιτήσεις — καίτοι ἀνέκοντες ἐν τῇ γενεᾷ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων — οὐδὲ προτιθέμενοι, ἀδυνατοῦντες, νὰ γράψωμεν διήγημα, θὰ προσπαθήσωμεν ἀπλῶς νὰ ἀνακαλύψωμεν, εἰ δυνατόν, τὸν μῖτον τοῦ ἐρωτικοῦ τούτου αἰνίγματος, χάριν τῶν περιέργων ἡμῶν ἀναγνωστῶν. Ἡ περιέργεια δὲν ἀπαιτεῖ λεπτομερείας καὶ χρονοτριβῆς, ἐπιζητεῖ τὸ ἀποτέλεσμα. Διὸ καὶ ἡμεῖς θέλωμεν εἶσθαι σύντομοι πλείοτερον ἢ ὅσον ἢ περιέργειά σας ἀπαιτεῖ. Ὁ ἀτυχῆς καὶ ἀδέξιος ἀξιωματικὸς ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ὁποίου ἔπεσεν ἡ ἐπιστολὴ εἶναι, ὡς ἐμά-

θαμεν, εἰς ἐκ τῶν εὐαρίθμων ἐραστῶν τῆς προπορευομένης ὑπὸ ὄρου καὶ ἀξιεράστου κυρίας ἧτις εἰρεῖδεται τόσον κηλὰ ἐπὶ τοῦ βραχίονος εὐτυχούς τινος ἠπατημένου εἰς τοὺς συλλογισμούς του, ἐγγεγραμμέου καὶ αὐτὸ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐραστῶν, ὡς τινὰ ὀύματα εἰς τὸν κατάλογον τῶν προσώπων δράματός τινος ἢ κωμωδίας μὲ τὸν προσδιορισμὸν βωβὰ πρόσωπα. Δυστυχῶς ἢ ἐπιστολὴ ἔλαβεν ἀλλοίαν τῆς διευθύνσεώς της ἐδὸν καὶ ἀντὶ νὰ ῥιφθῇ ἐπὶ τῆς ἀβρᾶς χεῖρός της ὑπ' ἀνδρὸς ἐρωμένης, ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ ἀψύχου καὶ ψυχροῦ ἐδάφους τῆς πλατείας ταύτης πεσοῦσαν διεφιλονείκησαν ὅτε ἀξιωματικὸς καὶ εἰς ἕτερος νεανίας πολὺ εἰς τὴν πρίστασιν ταύτην δεῖξας ἐνδιαφέρον... — Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Μελέτη ἐπὶ τοῦ ἀδυνάτου καὶ ἀστάτου χαρακτῆρος τῆς γυναικός. Ἄλλως τε εἰς τὰ ὄνειρα δὲν πρέπει νὰ δίδῃ τις προσοχὴν... Ἰτο ὄνειρον...

II

Μία τῶν κυριωτέρων δασκεδάσεων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶναι ὁμολογουμένως τὸ παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας θερινὸν θέατρον, ἐν ᾧ καθ' ἐκάστην ἑσπέραν συρρέει ἄπειρον πλῆθος ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὅπως δ' ἐλθῇ εὐχαιρίστως ὄρας τινὰς βλέπον παριστανόμενα ἀρκετὰ ἐπιτυχῶς ἐκλεκτὰ τινὰ δραματικὰ ἔργα τῆς Ἰταλικῆς φιλολογίας ἢ κωμωδίας ἀστειοτάτας παιζομένης κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ δραματικοῦ θάσου θελγόμενοι εἰς τὰς ποικίλας κινήσεις τοῦ Balleto καὶ ἠδύομενον ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν φωνὴν τῆς συμπλοῆς ὑψιφώνου Κυρίας Παλτρεινιέρη.

Μᾶς εἶναι δύσκολον ν' ἀκολουθήσωμεν τὰς καθ' ἑσπέραν γινομένας διαφόρους παραστάσεις δίδοντες τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώστῃς ἰδέαν τινὰ περὶ αὐτῶν καὶ φέροντες κρίσεις ἐπὶ τῆς ἀξίας των· περιοριζόμεθα δὲ μόνον νὰ εἴπωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῶν ἠθοποιῶν δι' ἐκείνους τοῦλάχιστον οἱ ὁποῖοι δὲν εἶδον αὐτοῦς. Αἱ κρίσεις μας ὡς μὴ οὔσαι κρίσεις τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ποιητικοῦ ἀγῶνος, οὐδενὶ ἐπ' ἐβάλλονται. Τὸ καλλίτερον πρόσωπον, καθ' ἡμᾶς, τοῦ δραματικοῦ τούτου θιάσου, εἶναι ἡ Κυρία Α. δε Μάρια ἐπὶ πολὺ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ,

Κερκύρα και άλλαις πόλεσι διακριθεῖσα ἀληθῆς τεχνήτρια συγκινεῖ μέχρι δακρύων ὁπότεν ἐκτελεῖ δραματικά μέρη, ὡς τοῦτο συνέβη εἰς τὸ συγκινητικώτατον δράμα ἡ Ἐγκατάλειψις ἐνθα ἐξετέλεσε ἐπιτυχέστατα τὸ πρόσωπον τῆς τυφλῆς ἐγκαταλελειμμένης. Ἀμίμητος δ' ἐφάνη ἡμῖν καὶ εἰς τὴν πολλάκις ἐπαναλειφθεῖσαν ἀστειοτάτην κωμωδίαν ἡ Μήδεια ἐν Ἀθήναις ῥαγδαίως χειροκροτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἕτερα πρόσωπα ἐπόμενα τῇ κυρίᾳ δὲ Μάρια εἶναι ἡ Κυρ. Κουαδράρη, καλὴ τεχνήτρια, ἐπιτυχούσα ἰδίως εἰς τὴν κωμωδίαν un bagno freddo, ὑπὸ κριθεῖσα ἐπιτυχῶς τὸ πρόσωπον τῆς βλακῆς ὑπερτρίας, καὶ ἡ καλῶς ἐκτελοῦσα τὰ γεροντικά μέρη Κυρία Καρλόττα Βουτερόνη ἐπιτύρασα τὰ χειροκροτήσεις εἰς τὴν κωμωδίαν τὸ Κόκκινον πανταλόνιον. Αἱ δὲ νεκρὰ καὶ ἀξίεραστοὶ δεσποινίδες Ἐριέττα δὲ Μάρια, Ἀδελαῖς Βουτερόνη καὶ Ἐρικέττα Κουαδράρη πρέχουσι ἐλπίδας αἰσιοτάτου ἐν τῇ σκηνῇ μέλλοντος. Ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὁ Κύρ. Βίκτωρ Καστέλλης ὁ ὑποκρινόμενος ἐπιτυχέστατα γεροντικά πρόσωπα ἐπιδεικνύει τέχνην καὶ φυσικότητα εἶναι δὲ, καθ' ἡμᾶς μὲ τοῦ brillante Ἀγγέλου δὲ Φάρου ὁ καλλίτερος τῶν ἠθοποιῶν τοῦ θιάσου τούτου, ἀν καὶ ὁ Κυρ. δὲ Φάρου πολλάκις ἐκτρέπεται τῶν ὀρίων τῆς φυσικότητος· οἱ δὲ Κυρ. Λατιάδ καὶ Πικιάντες ἐκτελοῦσιν ἐπίσης καλῶς τὰ μέρη των καὶ κατ' ἐλάχιστον ὑπολείπεται τῶν συναδέλφων των. Ἡ ὑψίστη κυρία Ἐριελία Παλτρινιέρη διὰ τῆς γλυκείας φωνῆς τῆς τέρπει καθ' ἐλάχιστην τοῦ ἐσω καὶ ἔξω ἀκροατῆς τῆς, ὧν ἐπιτύρει τὰς χειροκροτήσεις καὶ τὰς ἀνθοδύσμας, ἀδύστα τὰς ἐκλεκτοτέρας μονωδίας τῶν διασημοτέρων Ἰταλικῶν μελοδραμάτων ὡς τοῦ Ἀτίλλα, Μάχεθ, Ἰπνοβάτιδος, Κουρίως τῆς Σεβίλλης κτλ. καὶ παίζουσα χαριέστατα τὰ μέρη τῆς εἰς τὰ Vaubevilles.

Τρία γυναικεῖα πρόσωπα ἀποτελοῦσι τὸ Ballet, αἱ κυρίαὶ Ἰουδήθ Κολόμβου, Αἰμιλίη Φογάτσα καὶ ἡ Παυλίνα Γιουσιάννη, ὧν ἡ μὲν εἶναι δόκιμος χορεύτρια, ἡ δευτέρα χαριεστάτη ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἡ Παυλίνα πλεῖστον ὥραλα ἡ χορεύτρια ῥκίναται καθ' ἐλάχιστην ὡς καὶ αἱ ἄλλαι δύο μὲ ἀνθοδέματα ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν

λατρευτῶν τῆς. Ἐν τέλει μίαν ἀποτείνομεν τῷ ἀξιοτίμῳ διευθύνει φιλικὴν παρατήρησιν, ὅτι δὲν νὰ τηρῆται μεγαλειτέρα ἐπὶ τῆς σκηνῆς κοσμιότης παρὰ τῶν ἠθοποιῶν, οἵτινες βεβαίως ἀγνοοῦσι, ὅτι ἡ ἡμετέρα δὲν ἐφθασεν, εὐτυχῶς εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ὥστε νὰ βλέπῃ ψυχρῶς, συνηθείας τινὰς, ὑπὸ αὐτοῦ καθιερωθείσας.

III

Παρέστημεν εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ δεκάτου ἔκτου σχολικοῦ ἔτους τοῦ μόνοῦ ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀρίστου καὶ ἀρίστα διοικουμένου ἐκπαιδευτηρίου τοῦ Κ. Π. Ἀντωνιάδου, αἰτίνης διεξήχθησαν ὑπὸ τῶν ἀξιοτίμων καθηγητῶν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀυστήρητος καὶ ἀκριβείας, ἐν μέτρῳ τῆς ἐκλεκτοτέρας κοινωνίας τῶν Ἀθηνῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, τοῦ μητροπολίτου καὶ τῶν ὑπουργῶν. Ἐθυμώσαμεν ἀληθῶς μετὰ τῶν γονείων καὶ συγγενῶν τὰς προόδους τῶν ἐν αὐτῷ διδασκόμενων καὶ συγγαίρομεν τῷ κυρίῳ διευθυντῇ διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων τοῦ παρόντος ἔτους. Τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦ Κυρ. Ἀντωνιάδου περιέχον τούτους καλλίστους τῶν καθηγητῶν ἔκτε τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν Γυμνασίων καὶ διοικούμενον οὕτως ἀυστηρῶς καὶ ἠθικῶς, δὲν ἠδύνατο ἢ τοιούτους ν' ἀποφέρῃ καρπούς. Ἐδιδάχθησαν καὶ ἐξετάσθησαν οἱ ἐν αὐτῷ φοιτῶντες μαθηταὶ εἰς τὴν ἱερὰν κατ' ἡγήσιν καὶ ἱερὰν ἱστορίαν εἰς τὰ Ἑλληνικά, Λατινικά, γεωμετρίαν, ἀλγεβραν, πειραματικὴν φυσικὴν, ψυχολογίαν, γενικὴν ἱστορίαν, χημείαν, ἐμπορικὸν δικαίον, διπλογραφίαν, ἐμπορικὴν ἀριθμητικὴν, θεωρητικὴν ἀριθμητικὴν, γεωγραφίαν, Γαλλικὰ καὶ Ἀγγλικὰ. Πήρυσαν δὲ ἐκ διαφόρων τάξεων καὶ ἐπέσυραν τούτους ἐπαίνους τῶν ἀκροατῶν οἱ ἐπόμενοι μαθηταὶ, Πανταζίδης, Πολίτης, Μαστίκης, Ζωτίδης, Σαπουντσάκης, Ἀντωνόπουλος, Ζαΐμης, Καγκάδης, Ἀντωνιάδης, Ἀλβανάκης, Δαγρῆς, Κυριακός, Γενάδης, Παρασκευόπουλος, Ῥαφαήλ, Βενιζέλος, Χατζηπέτρος, Σταυρόπουλος, Φραγκοῦδης, Σκουμπουρδῆς, Τσανέτος, Βότσαρης, Ἀναστασιος Κούπας, Μωραΐτης, Παπαχρήστου, Ι. Νικήτας, Κοντολούρης, Μπαλάνος, Μαυρουδῆς, Πολύδωρος, Νικήτας

ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΦΩΣ ΕΙΣ ΠΑΡΑΘΥΡΟΝ

(κατὰ τὸ Γαλλικὸν τοῦ Auguste Quid.)

Σὺ μόνον φῶς μου τὰς ὥρας ἀκτίνες σου σκοπεύεις
ἐν τῷ σκότεινῳ νυκτὶ
πρὸς τί ἢ λάμπεις σου αὐτῇ;
τίνας εἶπά φωτίζεις;

Καὶ ἡ ἀκτίς σου πρόσωπον ἄρα γε ποῖον βάζει;
Μήπως εἰς τὸ ὄχρον σου φῶς
νοῦς τις θεοπίσιος, σοφῆς,
ἔργα σοφὰ συγγράζει;

Ἐνῶ ἡ πόλις ἅπασα καθεύδει καὶ ὑπνώττει
ἐν τῇ σκοτίᾳ τῇ πυκνῇ,
τὸ φῶς σου μόνον ἀγρυπνεῖ
καὶ λάμπει εἰς τὰ σκότεινα.

Μήπως ψυχῆς ἀπελπίδος δεινὸν φωτίζει σάλον;
πλησίον σου τίς ἀγρυπνεῖ,
ὁ ἔρωσ ἢ ἡδονὴ
ἢ ἡ ἐδύνη μάλλον;

Μήπως ἐργάτης τις πτωχὸς ἐπιθυμῶν νὰ ζήσῃ;
μὲ κεκυφῆσαν κεφαλάν
ἐργάζεται μ' ὑπερβολὴν
τὸν ἄρτον νὰ καρδίῃ;

Ἢ μήπως πάλιν μαθητῆς ἐν καταπύξει πάσης,
μεθ' ὕψους ἔλως σκοπευτικῶ,
τὴν λύσιν μαθηματικῶ
προβλήματος χαράσσει;

Πλησίον σου, ὦ φῶς μου, τίς ἢ τίνας ἀγρυπνοῦσι;
μὴ χαρτοπαίζεται σοφῶς
ἢ μήπως ὄργια χοροῖ
Τοῦ ἔρωτος τελοῦσι;

Ἰπὸ το φῶς σου τὸ ὄχρον μήπως νεῖνις ἐστὶ
μὲ χεῖρα τρέμουσαν δειλὴν,
Ἐρωτικὴν ἐπιστολὴν
πρὸς φίλον τῆς συνθέτη;

Μὴ χέων ὡς βυάκια πικρὰ τὰ δάκρυά του
τίς ἐρωμένες δυστυχῆς,
ὑπὸ τὸ ἄλγος τῆς ψυχῆς
ὄργιστὸν νῆξωτά του;

Χατζόπουλος, Στεφανάκης καὶ Λιακόπουλος.

Ἡ ἀκάματος προσπάθεια καὶ ἐπιμέλεια τοῦ ἀξιοτίμου διευθυντοῦ, ὅστις κατ' εὐδὲν λογίζεται ὑλικὰς ὠφελείας, ἐξύψωσαν τὸ ἐκπαιδευτήριον εἰς τὴν εὐρίσκειαν νῦν ἐπίζηλον θέσιν, δικαίως τιμῶμενον διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν οἵτινες ἀποστέλλουσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα εἰς τὸν οἶκον τοῦτον τῆς ἠθικῆς καὶ προόδου.

Ἐπίσης ἐπεραιώθησαν καὶ αἱ ἐξετάσεις τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀξιολόγου Κυρίας Γαλίας παρθενωγωγείου Σουρμελιῆ, ὧν τὸ ἀποτέλεσμα ὑπέβη ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔτος αἰσιώτερον, εἰ δὲ κερποὶ ἀγλαώτεροι καὶ εὐοσμότεροι χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπάθειας καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς διευθυντρίας Κυρίας Γαλίας. Αἱ ἐπιστημότεραι οἰκογένειαι ἐνεπιστεύθησαν τὴν ἐκπαιδεύσιν καὶ ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των εἰς τὸ παρθενωγωγεῖον τοῦτο γνωρίζουσαι ὅτι ἐνεπιστεύοντο αὐτὰς εἰς ἀγαθὴν μητέρα καὶ ἀγρυπνον φύλακα τῆς διαγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς αὐτῶν καὶ ὄντως ἡ Κυρία Γαλίας εἶναι ἡ μόνη ἴσως ἥτις συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῇ πάντα τὰ προσόντα τῆς παιδείας, ἀναπτύξεως, καλῆς ἀνατροφῆς καὶ ἀκρας ἠθικῆς, ἅτινα ὀφείλει νὰ κέκτηται πᾶσα διευθύντρια παρθενωγωγείου, πρωρισμαμένη νὰ δώσῃ ἀνατροφὴν εἰς νεαρὰς καρδίας καὶ νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν τὰ πρῶτα σπέρματα τοῦ πρὸς τὰ θεῖα σεβασμοῦ, τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς γονεῖς, τῆς ἠθικῆς καὶ καλῆς συμπεριφορᾶς.

Διδασκόμενοι ὑπὸ διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν ἐγώσμενης ἰκανότητος τὰ διὰ πᾶσαν νεανίδα καλῆς ἀγωγῆς ἀπαιτούμενα μαθήματα, φωνητικὴν καὶ ὄργανικὴν μουσικὴν, χορὸν, ἐργόχειρα, ἀπέδειξαν δι' ἐπιτυχῶν ἐξετάσεων ὅτι ἡ καλὴ διδασκαλίη δὲν ἔμεινεν ἄγονος εἰς εὐγενεῖς καρδίας. Τὰ ἐργόχειρα, ἡ κυριώτερα σπουδὴ καλῶς ἀνατεθραμμένης νεανίδος, εἴλκυον τὴν προσοχὴν καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν προσερχομένων εἰς τὰς ἐξετάσεις γονέων καὶ συγγενῶν.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐπιτυχουσῶν νεανίδων κατὰ τὰς ἐξετάσεις ταύτας, ἠρίστευσαν αἱ δεσποινίδες Ἑλένη Φάραγγα, Ἀμαλία Μπότση, Ἑλένη Τηλεμαχίδου καὶ Ἀσπασία Λογοθέτου, ἃς ἀπὸ καρδίας συγχαίρομεθα.

Μὴ ἦται δὲς νεκρώσιμος; μὴ πτώμα τι φωτίζει
ὠχρὰ ἢ λάμψις σου αὐτῆ;
Εἰπέ μοι ἄρα διατι
τὸ φῶς σου σπινθηρίζῃ;

.....
.....
.....
.....
.....

Ἡ νύξ προὐχῶρει καὶ ἐγὼ εἰς βεμβασμοὺς ἐκαίμην
παρὰ τὸν οἶκον δὲ αὐτὸν
τὸ φῶς νὰ ἴδω ἀπαιτῶν
βεμβάζων ἐκαθήμεν.

Ὅτ' αἴφνης τὸ παράθυρον ἠνοιχθή μετὰ κρότου
καὶ εἶδον ἐν μιᾷ στιγμῇ,
ἐπέσον πλάνος ἢ ἔρμη
τοῦ λογιζομένου τοῦ πρώτου.

Καὶ ἔπεσον ἐπάνω μου βροχὴ τὰ μουσικὰ του*
Ὁ ἤρωσ τῆς σκηνῆς αὐτῆς
ἦτο πτωχός; τις ποιητῆς
κ' αὐτὰ χειρόγραφα του.

Πλὴν, φῶς, ἂν ἡ ἀπλότης μου ἐτιμωρήθῃ ἢ πρώτη,
γνωρίζω νῦν καὶν διατι
ἐν τόσῃ ζοφερᾷ νυκτί
ἐλαμπες ἐν τῷ σκότει.
Ἐν Κερζαλληνίᾳ.

ΧΑΡ. Γ. ΑΝΝΙΝΟΣ

Η Ζ Ω Η

Εἶναι γλυκεῖα ἡ ζωὴ, ὅταν ἐντός σου θάλλῃ
Θερμὴ νεότης δυνατὴ τὸ πᾶν νὰ καταβάλλῃ,
Ὅταν νεότητος ὦδῃ πρὸ σοῦ ἢ οἰκουμένη
Σοὶ λέγῃ— ἀγνωεῖς τὸ πᾶν, τὸ πᾶν σὲ περιμένει.

Εἶναι γλυκεῖα ἡ ζωὴ, ὅταν σκιρτᾷς ἐκ φρίκης
Βλέπων μακρόθεν, ὡς φαιδρᾶν ἀκτίνα ἀμφιλύκης,
Πρὸς σὲ ὠρῶσαν κ' εὐχαριν παρθένον ἐρχομένην
Μὲ κόμην κυματώσαν, μὲ ἄνθη ἐστεμμένην.

Εἶναι γλυκεῖα ἡ ζωὴ, τὸ φῶς, τὰς συκινήσεις
Ὅταν ἀκόμη δύνασαι ἐντός σου νὰ ἐγκλείσης,
Ὅταν πρὸ ἄνθους ἐκυψας, στενάζης πρὸς ἀστέρα,
Καὶ ἐνθυμῆσ, εἰς ξένην γῆν τὴν λατρευτὴν μητέρα.

Εἶναι γλυκεῖα ἡ ζωὴ, ὅταν ἐγγύς σου φίλοι,
Ὅταν σοὶ ψάλλουν, σοὶ λαλοῦν ἐν συμπαθείᾳ χεῖλιν,
Ὅταν φαιδρῶτης εἰς καλὴν παρθένον δεδομένη
Σὲ προκαλῇ εἰς ἐμπνευσεν, ἀγίως σὲ θερμαίνῃ.

Εἶναι γλυκεῖα ἡ ζωὴ, ὅταν ἐλπίζης ἔτι,
Ὅταν ἐν βλέμμα ὄνειρον εἰς ὄνειρον προσέιπῃ,
Καὶ μὲ χροιάς φωτὸς λαμπρᾶς τὴν ἠδὴν σου στελίξῃ
Ἢ φίλη ἦτις παρ' αὐτὴν σ' ἐλκύει σὲ κοιμίζει.

(Ἀνθόλλια καὶ Ἀσμάτια *)
Ἐν Βραζίλᾳ

ΚΛΕΑΝΘΕΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΗΣ.

Ε Λ Ε Γ Ε Ι Ο Ν.

Εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀποθανούσης Λευ-
κίας Περικλ. Ἰω. Χ. Λαζάρου

Τῆ 19 Μαΐου ἐν Θεσσαλονίκῃ 1871.

Πρὸς τί ματαίως ῥίπτεται τὰ ἄνθη τὰ εὐώδη,
καὶ μὲ τεινίας τὴν ξανθὴν αὐτῆς κοιμῆται κόμην;
Τοῦ κόσμου τὴν ἐξάρυαν ἢ τύοση, καὶ ἠσυχίαν
ἀπῆλθεν εἰς τῶν οὐρανῶν τοὺς θόλους ν' ἀπολαύσῃ.
Ὅποτε δ' οἱ ἀλέκτριες εἰσέτι δὲν φωνοῖσι,
καὶ λάμπουσιν εἰς τῆς νυκτὸς τὸ σκότος εἰ ἀστέρις,
εἰς τὸν εὐώνυμον αὐτῆς ἀγκῶνα στηριχθεῖσα,
μὲ τὴν φωνὴν ἀδύνατον συνήθρωσεν τοιαῦτα
πρὸς τὸν πλησίον μένοντα ἀπαύστως σύζυγόν της*
Ἢ σύζυγέ μου, ἦνωσιν ἡ ἔρωσ τὰς ψυχὰς μας
ὁ θεός, καὶ πλησίον σου παράδεισον ἡσθάνθη
ὅποιον ἄλλον εἰς τὴν γῆν παρόμοιον δὲν εἶδον.
Πλὴν ἤδη μοῦ ἐμάρανεν τὸ ἄλγος τὴν καρδίαν,
κ' ὁ θεός ἔρωσ πτέρυγες ἐκτείνει νὰ μὲ λάβῃ,
ἐνθα καὶ σὺ μετέπειτα πλησίον μου θὰ ἔλθῃς
ὕγιαίνε τὴν πλάκα μου μὲ δάκρυα μὴ βρέχῃς
τὸ βλέμμα σου μ' ἐδίδξεν ἀθάνατος ὅτ' εἶμαι.
Ἄπο καρδίας, μὲ στεργῆν τὸ τέκνον μας ἀγάπα,
καὶ μετὰ σοῦ αἰώνια θὰ ζῶ συνηνωμένη*
Εἶπε, κ' ἀφῆκεν ἤρεμα τὴν χεῖρά της νὰ πῶσῃ
κ' ὡς βρέφος ὕπνον πάραυτα γλυκὴν ἀπεκοιμήθη.
Ἢ τελειωμένα σύζυγε, τὸν ὕπνον μὴ ταραττῆς
ἐκαίνης ἦτις ἐντροφᾷ πλησίον τῶν ἀγγέλων.
Παρηγορίαν δ' εἰς τὴν γῆν ἀνίσως δὲν εὕρισκῃς,
πρὸς οὐρανὸν ἀπότεινε τὸ νοερόν σου βλέμμα*
ἐκαίνος θελεῖ βάλαμον παρήγορον σοὶ πέμψει.

Α. Α.

*) Ἐκπληροῦντες τὴν πρὸς τοὺς ἡμετέρους
συνδρεμητάς ὑπόσχασίμ μας, προσφέρομεν αὐτοῖς ἐν
ἐκ τῶν εὐόσμων Ἀνθολλίων τοῦ κυρίου Παπαζογλή
λαμάνοντες αὐτὸ ἐκ τοῦ ἀνθηροῦ ποιητικοῦ του
κῆπου, ὅπου εὕρισκει τις πλεῖστα ἄλλα εὐόσμωτερα
καὶ ζωηρότερα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ.

ΠΟΙΗΜΑ ΙΩ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.

Ἐν Ἀθήναις, 1871

Εἶνε γνωστὸν ἤδη τὸ ἔργον τοῦτο ἐκ
τοῦ περυσινῶ ἐν τῷ ποιητικῷ ἀγωνί ἐπαί-
νου, οὐτινος ἰξιώθη, καὶ ἐξ ἀποσπασμάτων
αὐτοῦ ἤδη πρότερον ἐκδοθέντων. Νῦν δ'
ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τὸ ἔργον τοῦ κ. Καμ-
πούρογλου ὁλόκληρον. Ἐν τῇ περυσινῇ
κρίσει ὁ εἰσηγητὴς κ. Θεόδ. Ὀρφανίδης
παρέβαλε τὸ ποίημα πρὸς τὸ ὅμοιον ἐπι-
γραφήν φέρον ἔργον τῆς γαλλίδος Louise
Collet* ἀλλ' ὀρείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν
ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα δὲν δύναται νὰ συγ-
κριθῶσι πρὸς ἄλληλα διὰ τὴν ἀλλοίαν
ἀφετηρίαν, ἀφ' ἧς ἐρμῶνται, καὶ διὰ τὴν
διαφορὰν τῶν ἀπόψεων. Ἡ κ. Κολλέ
περιορίζεται εἰς γενικάς ιδέας, γλαφυρὰς
πάντοτε καὶ ἐνικχοῦ ὑψηλὰς, ὧς ἐπ' ἴσης
εὐμοιρεῖ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ποίημα, ἀλλ'
ἡ γαλλίς ποιητριά δὲν κατέρχεται εἰς
λεπτομερεῖς τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀρχι-
τεκτονικῶν, γλυπτικῶν καὶ γραφικῶν
ἔργων περιγραφὰς, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ
κύριον, ὡς εἶπειν, μέρος τῆς ἑλληνικῆς
Ἀκροπόλεως. Ὁ κ. Καμπούρογλος κατερ-
χόμενος εἰς τὰς τοιαύτας λεπτομερεῖας
ἀνέρχεται καὶ κατορθοῖ τι δυσχερὲς καὶ
σπάνιον, νὰ ἀναπτύξῃ λεπτότητα περι-
γραφικὴν καὶ ὕψος ἐν πράγματιν ἅτινα
καὶ παρ' ἀρχαιολόγους ἀναλυόμενα κούρα-
ζουσι τὸν ἀναγνώστην. Ἡ στιχουργία τοῦ
ἴσου ποιήματος εἶνε εὐρυθμὸς καὶ ῥέοντα
αἰ δὲ ἰδέει πυκναὶ καὶ ὑψηλαὶ συνεχῶς.
Καὶ τὴν μὲν Ἀκρόπολιν διακρίνει ὕψος
καὶ δύναμις περιγραφικὴ, τὰ δὲ ἐν τέλει
προσηρητημένα τρία λυρικά ποιήματα, ἔχον-
τα ἅπαντα τὸν αὐτὸν χρωματισμὸν καὶ
γραφέντα, ὡς προφηνῶς καταδεικνυται,
ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἐμπνεύσεις, χαρακτηρίζει
περιπάθεια καὶ αἰσθημα μετὰ φαντασίας
ζωηρᾶς καὶ συμπαθοῦς, ὥστε διστάζει τις

ποῖον αὐτῶν νὰ προτιμᾷ, τὸν Τρελλὸν
τοῦ Ἀσθενοῦς, ἢ τούτων τὴν Ἐσπέραν.
Περιμένομεν ἀνυπομόδως τὴν ἐξέδοσιν
τοῦ Φαέθοντος, ἐπαινεθέντος ἐν τῷ ἐρτερι-
νῷ ποιητικῷ ἀγωνί, τοιαῦτα καὶ μείζονα
ἔτι ποιητικὰ προτερήματα ἐν αὐτῷ προσ-
δοκῶντες ν' ἀνεύρωμεν.

Ο ΠΑΡΑΦΩΝ ΕΡΗΜΙΤΗΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ

Υ Π :

ΛΑΜΠΡΟΥ Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἐνῶ πάντα τῆς φιλολογίας τὰ εἶδη,
πολλοὺς εὗρον παρ' ἡμῖν τοὺς λατρευτάς
καὶ θεράποντας καὶ ἐδειξαν ἐπ' ἐσχάτων
σημεῖα τινὰ προόδου, ἡ μυθιστοριογραφία
μόνη μικρᾶς ἢ ἀθλίως ἔτυχεν ἰεραπειᾶς
καὶ ἐκίος ὀλογίστων μικρῶν ἔργων πρὸ
πολλοῦ δημοσιευθέντων, οὐδὲν τοιαύτης
φύσεως προϊόν ἔχει νὰ ἐπιδειξῇ ἢ νῦν
ἐποχῇ. Ἀναγνωρίζομεν τὴν δυσκολίαν τοῦ
συγγράφειν Ἑλλ. μυθιστορήματα, καθότι
οὔτε χαρακτῆρες δικεκριμένοι ἐμορφώθη-
σαν ἔτι παρ' ἡμῖν, οὔτε ἡ μικρὰ καὶ
ἀπλοῖκὴ κοινωνία μας περιέχει τὴν ποικι-
λίαν ἐκείνων τῶν δραματικῶν ἢ γελοίων
σκηνῶν, οὔτε τρέφει τὰ αἰσχρὰ τῆς δύσεως ἢ
ἀποτροπιάζεται τις ἀναγινώσκων. Εὐτυχῶς
οὔτε μέγαρα καὶ Μαρκεταίαι, οὔτε ταπη-
φράγκα καὶ Κουκουδάγιες εὕρισκονται ἐν
τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ. Βίος τακτικός, ἡσυχος
καὶ ἐντιμος, ποικιλλόμενος μόνον ὑπὸ ἐλα-
φρῶν τινῶν ἐρωτικῶν συμβεβηκότων περι-
βεβλημένων τιν ἀγνότητα καὶ ἀπλότητα
τῶν παλαιῶν χρόνων, δὲν εἶναι βεβαίως
ὑψηλὴ δύναμὴ νὰ παραγάγῃ μυθιστορήματα
καὶ διηγήματα τέρποντα καὶ κινεῶντα
μέχρις αὐπνίας τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀνα-
γνώστου. Καὶ ἐν τούτοις μῶλας τὰς δυσλο-
λίας ταύτας ὁ μουσοφιλὴς νέος κ. Λάμπρος
Παναγιωτόπουλος, γνωστὸς εἰς τοὺς ἀνα-
γνώστας τῆς «Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης» ὑπὸ
τὸ ψευδώνυμον Μουσαῖος, ἀπετόλμησε τὴν
συγγραφὴν ἀξιολόγου Ἑλλ. μυθιστορη-

ματοι, ὅπερ πρὸ μικροῦ ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ὁ *Παράφρων ἐρημίτης*. Ἐν τῷ *Παράφρονι Ἐρημίτη* τοῦ κυρ Παναγιωτοπούλου εὐρίσκει τις πλοκήν ἀρκετὰ καλὴν, σκέψεις κοινωνικὰς ὀρθὰς, γλώσσαν ῥέουσάν καὶ εἰκόνας καὶ ζωηρά,

εἶναι ἐν γένει ἐκ τῶν καλῶν πρωτοτύπων μυθιστοριῶν· ἀπ. δεικνύει δὲ ὅτι ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς εὐμοιρῶν δημιουργικῆς δυνάμεως καὶ ζωηρῆς φαντασίας, προσιωνίζεται μέλλον μυθιστοριογραφικὸν αἶγιον. Ἐντέλει συγχαίροντες τὸν κυρ. Παναγιωτοπούλον διὰ τὸ καλὸν πρῶτον τοῦτο ἔργον του, εὐχόμεθα αὐτῷ ὅπως καὶ ἄλλα τελειότερα ἐπακολουθήσωσιν αὐτό.

Λ Υ Σ Ι Σ

τοῦ ἐν τῷ *Π. φυλλαδίῳ αἰνίγματος*,
Κολωνός — Κολ — ων — ονος — ροσῶ.

Πρώτη ἔπεμψεν ἡμῖν τὴν λύσιν τοῦ ἀνωτέρω αἰνίγματος ἡ κυρία Σταυρούλα Πιεράκου ἣτις καὶ ἔλαβε τὴν εἰκόνα τῆς ἀξιεράστου δεσποινίδος Γεωργίας Κατσικογένῃ. Ἀκολούθως ἔπεμψαν αὐτῆνα! κυρίαί Μαρία Βυζαντινοῦ, Ἰουλίττα Ἀναργύρου, Σοφία Ι. Βάμβα καὶ οἱ Κύριοι Α. Λεβαθουλόπουλος, Ἐπαμ. Σχινᾶς, Ι. Φερμόντης καὶ Γεώργιος Βελλίνης. Ἐκ Πειραιῶς: Κ. Γεώργ. Νέγκας.

Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τηλεγραφικῶς καὶ ταυτοχρόνως, ἐκ Καλαμῶν ἡ κυρία Πολυξένη Δαμηλάτη, ἐκ Σπάρτης ὁ Π. Πανάκος καὶ ἐκ Λεβαδείας ὁ Κ. Θεμ. Νικολαΐδης.

Ἐκ Σύρου ὁ Κύρ Κ. Στεργίου· ἐκ Πύργου ὁ Κύρ Μ. Βρονταμίτης· ἐκ Πατρῶν ὁ Κύρ Ν. Ι. Καραγιάννης· ἐκ Κεφαλληνίας ὁ Κύρ. Ἄριστ. Ἀποστολίδης· ἐκ Ζακύνθου οἱ Κύρ. Σπυρ. Στουπάθης Ι. Παπαϊωάννου, Δ. Λαγάρωρας, Μέμνων Μαρτζώκης, Δ. Ἐπισκοπὸπουλος· ἐκ Σίφνου ὁ Κ. Π. Χριστοδούλου.

Ἐκ Γυθείου ἡ Δεσποινίς Χρυστῆς Μαγγιοράκου ἣς τὴν ἔμμετρον καὶ εὐφυᾶ λύσιν εὐχαρίστως δημοσιεύομεν,

Τοῦ Σοφοκλέους εἶμαι γεννέτειρα κ' εἰδέχθην
τὴν πατραλοῖαν ὅστις τὴν Σφίγκα ἐννοήσας

Ἐκέρδισε τὸν Ὄρέον.

Εἰς Σφίγκα ἤδη ἄλλην ὡς θέμα προσηνέχθην
καὶ εὐτυχῆς ὁ πρῶτος ἐπιτυχῶς με λύσας,
ἐγγὺς μ' ἂν ἦναι μόνον.

Ἐκ Μεσολογγίου ἡ δεσποινίς Πολυξένη Παπουτσοπούλου ἣς δημοσιεύομεν τὴν εὐφυᾶ λύσιν,

Τῆς Γεωργίας κἀγὼ τὴν εἰκόνα ποθεῶσα,
ἣτις, ὡς ἄλλος Οἰδίπους, αἰνίγματα λύει,

ἣτις τὰς Μούσαις καὶ Φοίβῃ Ἀπόλλωνι θύει,
δὲν μυωπῶ οὐδὲ κλαίω τὸ ὄμμα ἐκούσα.
Δὲν μοὶ χρειάζεται ὡς ἔδηγες Ἀντιγόνη
τὸν Κολωνὸν διορῶ καὶ πορεύομαι μόνη.

Ἐκ Ζακύνθου ὁ Κύρ. Ἀνδρέας Π. Βλαχοχρίστος σχηματίζων τὴν λύσιν ἐκ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς διαμονῆς τῆς Κυρ. Γ. Κατσικογένῃ:

Τῇ δεσποινίδι Γεωργία Κατσικογένῃ
Εἰς Καλαφάτιον

Διὰ τὴν ἐνῶ εἰς Καλαφάτιον, εἰς τὴν νῆσον Κολομβίαν
εἰς μυρῶδη τινὰ Κόλπον ἢ εἰς Κολομβιόθραν μίαν
Πιδυάμην λίαν εὐκόλως νάπαντίσω ὅ,τι ζητεῖς,
εἰς τὴν Κόλασιν μὲ στέλλει ἡ εὐγενὴς ὑμῶν καρδία
Χωρὶς πένον τῆς ψυχῆς;

Τοῦ ὀνόματος Σου ἐν γράμμα δάνεισόν με διὰ
τὸ μῖσον,
καὶ ἄλλα τρία ἐκ τοῦ ἐπωνύμου ἵνα Οἰδίπους
καλεσθῶ
Ἄλλ' ἀντὶ τῆς Ἀντιγόνης δὲν ἠξεύρω ποῖαν νὰ
λαθῶ
καὶ εἰς τὴν κόμην, ἣν γνωρίζεις ἀσφαλῶς κα-
τευθυνθῶ.

ΑΝΔΡΕΑΣ Π. ΒΛΑΧΟΧΡΙΣΤΟΣ.

ΑΙΝΙΓΜΑ Ζ΄.

Επὶ τοῦ κόσμου μέγας ὑπῆρξα καὶ ὑπάρχω.
τὸ ὄνομά μου σέβας καὶ θαυμασμὸν ἐμπνέει·
Μεγάλου ἤδη κράτους προέσταμαι καὶ ἄρχω·
Μὲ φέρουν ἐν τῷ βίῳ καὶ γέροντες καὶ νέοι·
εἰς τὴν ζωὴν δεικνύω ἀνδρείαν, εὐφυῖαν,
Ἄλλ' ἐπὶ τέλους πίπτω εἰς μέθην κί' ἀσωταίαν·
Ἐὰν τὸ τρίτον γράμμα καὶ τέταρτον ἐνώσῃς,
Ἐν' ἀριθμὸν ἀμέσως γνωστὸν σου θ' ἀναγνώσῃς.
τὸ τέλος μου δὲ λήγει εἰς ἄλλην σημασίαν·
Ἐλλάδος νῆτος εἶμαι γνωστὴ ἴσθιν Ἰοτερσίαν.
τὸ δεύτερον στοιχεῖον, ὡς ἀρχικὸν ἂν θεσῃς
κ' ἀντὶ τοῦ ἀριθμοῦ μου τετράποδον προσθέσῃς
Ἐν ὄνομα προκύπτει ἐνδόξων μας προγόνων,
Ὅπερ μᾶς ἐνθυμιζοῦ τοῦ Ἡρακλείους γόνου.
τὸ πρῶτον ἀρχικὸν μου ἐὰν ἐπαναφέρῃς,
κ' ἀντὶ τῆς πρώτης νήσου νησιδίων προφέρῃς,
Θά ἴδῃς ὅτι ἦμην ἄρχων τοῦ Βυζαντίου
εἰς τῶν ὀνητῶν τὴν μνήμην ὑπάρχων διὰ βίου.

ΠΟΛΥΞΕΝΗ Γ. ΔΑΜΗΛΑΤΗ

Τῷ πρώτῳ λύτῃ ἐξ Ἀθηνῶν δωρηθήσεται τὸ
δρᾶμα τὸ *Χαρτοφυλάκιον* τῷ ἐκ τῶν
ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τὸ μυθιστόρημα *Πα-
ράφρων Ἐρημίτης*.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν Φυλλαδίῳ Π' σελ. 223 στήλη 4. στίχῳ 23
ἀντὶ αὐτὸς εὐτυχῆς γράφει εὐβιλής καὶ ἐν τῇ αὐτῇ
σελίδι στήλη 6'. στίχ. 23 ἀντὶ 1)16 γράφει 1)18
ὁμοίως ἐν σελίδι 23 στήλη 6'. στίχῳ 23 ἀντὶ
σωτῆρ γραφ. πατήρ.